

Blaváčik

Základná škola s materskou školou Dechtice

školský časopis

jeseň / zima

časopis je určený pre žiakov a všetkých priateľov školy

*Náša škola je veľký dom,
mnoho dobrých ľudí býva v ňom...*

V školskom roku **2020/2021** našu školu navštevuje **139 žiakov**.

I. stupeň

- 1. **ročník** – 13 žiakov
- 2. **ročník** – 19 žiakov
- 3. **ročník** – 14 žiakov
- 4. **ročník** – 20 žiakov

II. stupeň

- 5. **ročník** – 14 žiakov
- 6. **ročník** – 14 žiakov
- 7. **ročník** – 17 žiakov
- 8. **ročník** – 19 žiakov
- 9. **ročník** – 9 žiakov

I v tomto školskom roku je pripravený skvelý učiteľský tím:

Riaditeľka školy: PhDr. Svetlana Zacharová

Zástupkyňa školy: Mgr. Dagmar Nádaská

Pedagogickí zamestnanci:

- 1. **ročník:** Mgr. Miroslava Junasová
- 2. **ročník:** Mgr. Silvia Klčová
- 3. **ročník:** Mgr. Miriam Benedikovičová
- 4. **ročník:** Mgr. Zuzana Kúdelová

- 5. **ročník:** Mgr. Soňa Polakovičová
- 6. **ročník:** Mgr. Gabriela Slabá
- 7. **ročník:** Mgr. Jana Vlachovičová
- 8. **ročník:** Mgr. Andrea Vislocká
- 9. **ročník:** Mgr. Peter Šarabok

Mgr. Miroslav Kováč

Mgr. Jela Krajčovičová

ŠKD: p. Anna Dzurenková, p. Zuzana Ondrušová

Pedagogický asistent: p. Lucia Svíbová

Administratívna pracovníčka: p. Marta Genčúrová

Nepedagogickí zamestnanci: p. Terézia Slivová, p. Mariana Fabušová,
p. Milan Machovič

Prihovor našej pani riaditeľky

Vážené kolegyně, kolega, milí žiaci,

situácia s koronavírusom COVID-19 nás všetkých zamestnáva tak, ako sme nikdy nepredpokladali. Preto je v tomto období potrebná veľká vzájomná tolerancia a pochopenie. Dnes sa len predpokladá, aký bude vývoj v najbližších týždňoch či mesiacoch. Vzniklo a vzniká množstvo otázok, vznikajú problémy a musíme sa zariadiť, musíme ich riešiť. Nevieme, ako dlho budeme musieť takto pracovať.

Milí kolegovia,

chcem vám vyjadriť svoju úctu a vďaku za vynaloženú prácu, ktorá je náročná, pohlcuje celého človeka, berie veľa energie, ale aj pozitívne ňou nabíja, pozná víťazstvá aj prehry, hnevá aj teší...

Okrem zákonov, poučiek, pravidiel a letopočtov... učíme našich žiakov ľudskosti, humanizmu, obetavosti, spolupatričnosti, aby naša spoločnosť nebola iba internetovo vzdelaná, aby bola ľudská, aby našu spoločnosť neriadili iba počítače, ale aj srdce a rozum v symbióze, aby sme sa nenaháňali iba za peniazmi, ale aby sme okolo seba vnímali potreby iných. Učme našich žiakov láskavosti, nezištnosti, ochrane slabších a odkázaných a v neposlednom rade ochrane všetkého živého okolo nás. Viem, že je to beh na dlhé trate, kde nie sú výsledky okamžite viditeľné, ale každý kilometer, hoc aj maratónskeho behu, sa začína tým povestným prvým krokom, ktorý robíme každý deň zas a znova.

Vážení kolegovia, ďakujem vám za vašu obetavú prácu počas celého uplynulého kalendárneho roka a zároveň vám prajem veľa tvorivosti a dobrých nápadov pri príprave toho nadchádzajúceho.

Milí žiaci,

pre vás sa končí ďalší kalendárny rok, ktorý bol pre niektorých úspešnejší, pre niektorých menej. Pracovali ste pod vedením svojich učiteľov, ktorí vás viedli, posmeľovali, posúvali vpred, vzdelávali a usmerňovali. Viem, že život žiaka je radostný a krásny, ale aj náročný a vyčerpávajúci. Posledné mesiace boli netradičné pre nás všetkých. Učenie sa presunulo do vašich detských izieb, ale zvládli sme to. Dávajte si pozor na seba i na svojich blízkych.

Želám všetkým hlavne veľa zdravia, lebo to je teraz najdôležitejšie.

SPOLOČNE TO ZVLÁDNEME

Svetlana Zacharová

Európsky deň jazykov

Žiadny deň nie je všedný, každý je niečomu venovaný. K najznámejším dňom jednoznačne patrí *Deň Zeme, Deň kníh, Deň detí, Deň žien...* Vedeli ste o tom, že aj jazyky majú svoj medzinárodný deň? Je ním *Európsky deň jazykov*.

Za Európsky deň jazykov je vyhlásený *26. september*. Jeho korene siahajú do roku 2001, ktorý bol Európskym rokom jazykov. Organizátormi boli Rada Európy v Štrasburgu a Európska únia a zapojilo sa doň 45 krajín. Úspech projektu a záujem národných spoluorganizátorov prispeli k tomu, že Rada Európy sa rozhodla vytvoriť každoročnú tradíciu. Takisto bolo vytvorené oficiálne logo, slogany a internetová stránka.

Členské krajiny, do ktorých patrí i naše Slovensko, si tento deň každoročne pripomínajú. Cieľom Európskeho dňa jazykov je podnietiť 800 miliónov Európanov zo 47 členských štátov Rady Európy, aby sa bez ohľadu na vek, v školách aj mimo nich, učili viac jazykov. Európsky deň jazykov poukazuje na jazykovú rozmanitosť v Európe, vyjadruje podporu jazykovému vzdelávaniu, upozorňuje na dôležitosť učenia sa jazykov, podporuje rozvoj viacjazyčnosti, medzikultúrneho porozumenia či jazykovej a kultúrnej rozmanitosti.

Európsky deň jazykov v našej škole prebieha na pomedzí slovenského, anglického a nemeckého jazyka, ktoré sa tu vyučujú. Naši učitelia si pre žiakov počas tohto významného dňa pripravili rôznorodé kreatívne aktivity. Na hodinách slovenského jazyka deti riešili tajničky na vyhľadávanie vybraných slov, rôzne kvízy, hrali literárne pexeso, riešili osemsmerovky na hľadanie slovných druhov či diel spisovateľov, bludisko, v ktorom mali deti hľadať správnu cestu vyfarbením pravdivých tvrdení, písali sa i básne zo zadaných slov.

Na hodinách nemeckého jazyka sa pomenovávali štáty Európy a priradzovali sa k nim hlavné mestá, riešili sa osemsmerovky so slovnou zásobou, žiaci medzi sebou viedli dialógy v nemčine na tému: Kto som, odkiaľ pochádzam? Žiaci riešili aj rôzne úlohy na tému: Das Land, dessen Sprache ich lerne – Deutschland. Rovnako riešili veľmi zaujímavé a kreatívne úlohy i deti na prvom stupni a veľmi sa im to páčilo. Počas tohto dňa sme v škole mali i rozhlasové vysielanie.

Ak si myslíte, že cudzie jazyky sú náročné, mýlite sa. Angličtina je v porovnaní so slovenčinou akýmsi úlomkom. Slovenčina je skutočne jedným z najťažších jazykov na svete a učiť sa ju dobrovoľne, keď pochádzate z cudziny, je veľká drina. Preto si vždy treba povedať, že všetko sa dá zvládnuť a potom žiadny cudzí jazyk nebude prekážkou k tomu, aby ste sa ho poľahky naučili aj do niekoľkých mesiacov.

Svet je plný neobmedzených možností, stačí len obetovať trošku času a trpezlivosti. Nič nie je také ťažké, ako sa na prvý pohľad zdá. Dokonca ani cudzie jazyky.

Esperanto – jazyk, ktorému rozumie každý

Vedeli ste o tom, že existuje medzinárodný jazyk, ktorý vznikol pred vyše 120 rokmi a dnes ho používajú milióny ľudí na celom svete? Predstavujeme vám esperanto.

Zámerom tvorcu nebolo nahradiť národné jazyky, ale vytvoriť ľahko naučiteľný a použiteľný neutrálny jazyk, vhodný na použitie v medzinárodnej komunikácii. Hoci žiadny štát neprijal esperanto ako úradný jazyk, používa ho komunita s odhadovaným počtom hovoriacich 100 000 až 2 000 000, z čoho približne 2 000 tvoria rodení hovoriaci. V Poľsku je na zozname nemateriálneho kultúrneho dedičstva.

Esperanto je jednoduchšie a pravidelnejšie ako iné jazyky, a preto sa ho možno jednoducho naučiť. Má jednoduchú gramatiku bez výnimiek a priemerne nadaný človek sa v ňom naučí rozprávať a čítať za šesť mesiacov.

Slovná zásoba esperanta pochádza predovšetkým zo západoeurópskych jazykov, zatiaľ čo jeho skladba a tvaroslovie ukazujú na silný slovanský vplyv. Morfémy sú nemenné a je možné ich kombinovať takmer bez obmedzení do rozmanitých slov; esperanto má teda mnoho spoločného s *analytickými* jazykmi ako čínština, zatiaľ čo vnútorná stavba jeho slov pripomína jazyky *aglutinačné*, ako je japončina, swahilčina alebo turečtina.

Základy esperanta položil v roku 1887 poľský lekár L. L. Zamenhof a jeho dielo si svojou jednoduchosťou a krásou rýchlo získalo priaznivcov z rozličných kultúr. Dnes sa priaznivci esperanta stretávajú na medzinárodných kongresoch a mnohých miestnych akciách.

Esperanto sa dnes vyučuje na niektorých jazykových školách, pretože sa ukázalo, že po jeho zvládnutí sa študent omnoho ľahšie naučí ďalšie cudzie jazyky.

So znalosťou esperanta môžeme precestovať celý svet a bezprostredne poznávať kultúru iných krajín. Do esperanta sa prekladajú literárne a vedecké diela z rôznych jazykov, vydávajú sa v ňom pôvodné knihy, časopisy a noviny, vysielajú rozhlasové relácie. Niektorí autori píšu básne, poviedky a romány priamo v esperante.

Hlavné výhody esperanta

- **jednoduchosť** – esperanto je až niekoľkokrát jednoduchšie ako iné jazyky. Preto je aj čas venovaný jeho výučbe neporovnateľne kratší ako čas potrebný na národné jazyky
- **neutrálnosť** – musí sa ho ako cudzí jazyk naučiť každý, takže žiaden národ nie je zvýhodnený (ako napr. pri *angličtine*, *nemčine*...). Iba takto možno hovoriť o „spravodlivosti pre všetkých“.
- **cestovanie** – ako esperantista môžete používať službu Pasporta Servo (Pasová Služba), čo je brožúra obsahujúca zoznam adres esperantistov z celého sveta, ktorí poskytujú zdarma ubytovanie, prípadne aj pomôžu na vašej ceste informáciami, radami. Zároveň sa môžete sami stať hosťom a poskytovať tieto služby iným.
- **priateľstvo** – vďaka esperantu možno nadväzovať medzinárodné kontakty a získavať tak priateľov po celom svete
- **umenie** – môcť tvoriť pre celý svet, nie len pre ľudí, ktorí rozumejú „môjmu“ jazyku, je asi snom každého autora. Hudba nepotrebuje esperanto, ona už medzinárodná je, pracuje totiž priamo s pocitmi človeka. No poézia, próza, divadelné hry, tam všade možno esperanto použiť ako prostriedok na rozširovanie krásy, myšlienok, ideálov... Tak sa môže stať, že Slováčik píše do čínskeho, kórejskeho či afrického časopisu a naopak.

- **mier** – esperanto by do značnej miery prispelo k odstráneniu vojenských konfliktov. Pretože ak ľudia hovoria tým istým jazykom, majú k sebe akosi bližšie a dokážu sa dohodnúť. Bez spoločného jazyka je dohoda veľmi ťažká.

Esperanto má v súčasnosti zrejme len jednu nevýhodu – esperantistov je zatiaľ pomerne málo (počet sa odhaduje na niekoľko 100 000 až 2 milióny). No s tým môže každý z nás niečo urobiť – naučiť sa esperanto a stať sa tak ďalším členom „celosvetovej rodiny“.

Príklady niektorých slov v esperante:

mama - patrino
otec - patro
rodina - familio
škola - lernejo
učiteľ - instruisto
láska - amo
priateľ - amiko
ahoj - saluton
dobré ráno - bonan matenon

Záložka do knihy spája školy

Naša škola sa i v tomto školskom roku zapojila do česko-slovenského **projektu Záložka do knihy spája školy**. Jedenásty ročník tohto projektu vyhlásili spoločne pri príležitosti Medzinárodného mesiaca školských knižníc Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave a knižnica Jiřího Mahena v Brne. Cieľom tohto projektu je nadviazanie kontaktov medzi školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek. Téma tohtoročného projektu bola: **Radost' z čítania ukrytá vo veršoch básní alebo v próze**.

Do projektu sa tento rok zapojilo 938 škôl a 106 739 žiakov. Z toho 246 českých a 692 slovenských škôl. Našou partnerskou školou sa v tomto roku stala Základná škola s materskou školou Bobrov v okrese Námestovo.

I v tomto roku sme vyhlásili súťaž o najkrajšiu záložku. S potešením môžeme konštatovať, že naši žiaci vytvorili na hodinách výtvarnej výchovy, techniky či v ŠKD naozaj hodnotné záložky. Všetci žiaci 1. – 4. ročníka získali za vytvorenú záložku malú odmenu v podobe ceruzky.

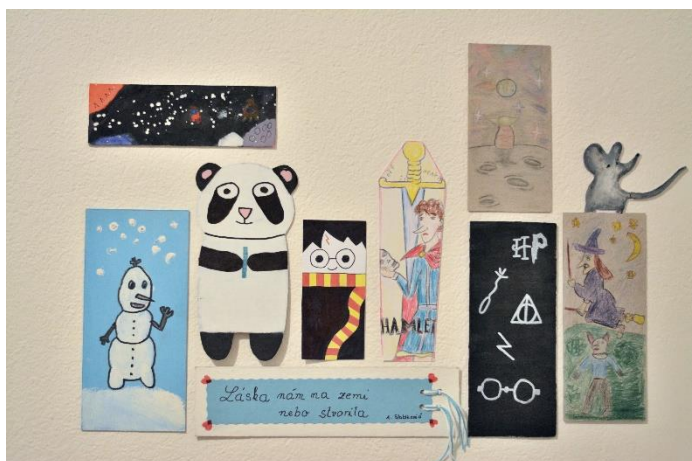
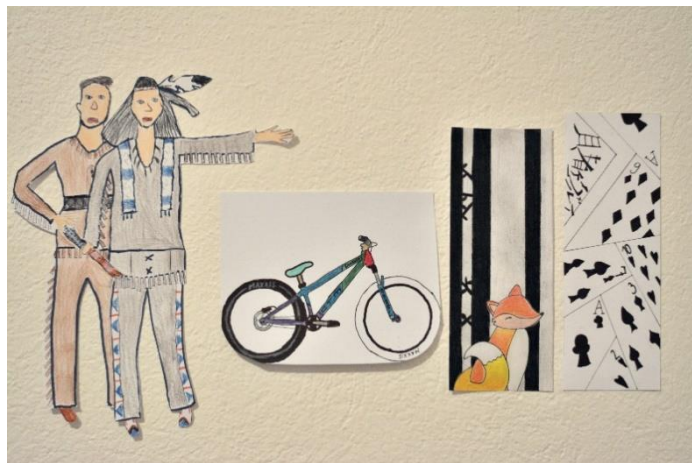
Mimoriadne ocenenie za originálne záložky bolo udelené:

4. trieda – **Maxim Holický a Michal Šmidovič**
5. trieda – **Lucia Slabá, Lucia Benovicová a Kristína Konečná**
6. trieda – **Tomáš Hlavatovič, Nela Chrválová a Sára Kunková**
7. trieda – **Tatiana Rumančíková, Paulína Árendášová a Karin Hutárová**
8. trieda – **Ema Hrčková, Rebeka Medvecká, Lucia Horvatovičová a Laura Vavrová**
9. trieda – **Tomáš Dzurenka, Anita Machovičová a Lenka Vajsová**

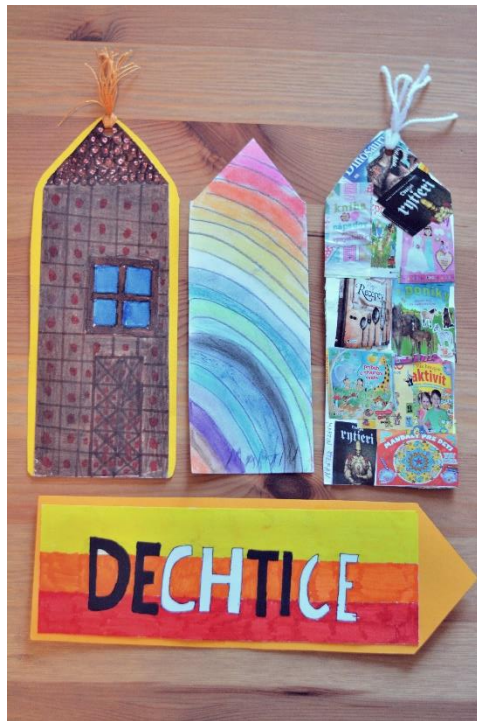
Pripravila: p. uč. Anna Dzurenková

Záložky – zvieratká vytvárali žiaci prvého ročníka.

Všetkým srdečně blahopřeme a želáme radost z čítania.

Cyklopotulky Dehticami

od brány dehtickej školy až na Dobrovodský hrad

Nastala krásna jeseň. Októbrové slniečko poslednými hrejivými lúčmi zohrieva našu krajinu, listy, ktoré už umelec-mráz stihol sfarbiť odtieňmi žltej, oranžovej a červenej farby, tancujú vo vetre a pomaličky dopadajú tichým tancom k zemi. Príroda je dnes jedinečná. Príroda je dnes pokojná. Nečujným spevom láka, víta do svojho prívetivého a bezpečného objatia každého človeka, ktorý túži do nej vstúpiť, pocítiť jej svieži dych, vôňu jej zelených vlasov, pokochať sa jej krásami...

Vtom sa z diaľav ozýva akýsi zvuk. Šuchot, šramot, ktorý neustále silnie a silnie. Zvuk je v tejto chvíli najsilnejší a na prašnej kamenistej ceste za našou vsiou sa vysoko do vzduchu dvíha kúdel zemitého prachu, z ktorého vystupuje skupina nadšených cyklistov tešiacich sa na dobrodružstvo. Príroda, už ideme!

Devätnásť členov tejto dobrodružnej výpravy sa s batôžkami na chrbtoch a pevným odhodlaním vydalo naprieč dehtickým lesom s jasným cieľom: *dobyť Dobrovodský hrad*. Mladými rytiermi a rytierkami na dvojkolesových tátošoch sú:

Miško Šmidovič, Jakubko Oravec, Matejko Oravec, Evička Lukačovičová, Vaneska Durdyová, Sárka Kunková, Lucka Alaxinová, Lucka Benovicová, Tomáško Benedikovič, Tánička Rumančíková, Bianka Hlavatovičová, Sabinka Uváčková, Šimonko Sedlák, Kiko Imrich, Romanko Sersen, Filipko Koštrna, Martinko Cepko a Mirko Vavro.

Našu púť odštartoval jemne stúpajúci terén prašnej segedínskej cesty okolo zaujímavého prírodného úkazu „vápencové oko“, ktoré mnohí Dechtičania dobre poznajú. Začínajúci sa segedínsky les smerom k poľovníckemu kaštieľu Planinka sa pýši dvomi náročnejšími kopcami. Nie sú ani tak strmé, ale dlhé. A to je dosť únavné. Treba si rozložiť sily a šliapať svojim tempom, aby sa telo rýchlo nevysililo. Po zdolaní prvej časti kopca čaká malá sladká odmena vo forme krátkeho úseku rovinky. Tu sme sa čakali, pretože niektorí udatní rytieri a rytierky boli rýchlejší a odhodlanejší, iní potrebovali svoj čas. Toľkými hodinami telesnej výchovy tréňované telá našich športovcov dostali veľkú výzvu. Práve na tomto kopci sa rozplývajú dievčenské naivné sny o lesnom romantickom bicyklovaní, čoho dôkazom bolo i zopár ľútostivých sĺz a pocitu, že to nezvládnu. Opak však bol pravdou. Zvládli to aj naše štvrtáčky! Pokračovali sme ďalej, na druhú časť brehu popri roli s prekrásnym výhľadom na krajinu, posedy, lesy v diaľke i nebeské scenérie, ktoré nám posielal sám Pán Boh. Ešteže vyšlo ideálne počasie, bicyklovalo sa výborne. Druhý kopec začína jemnou stúpavosťou a potom sa čoraz viac strmí, cítite zrýchľujúci sa dych a pulz, kropaje potu stekajú po koži, ale keď tento breh zdoláte bez zastavenia, ten pocit je neopísateľný. Slastný a odľahčený pocit malého víťazstva tela i duše. A hlavne nôh!

Rázcestie na brehu, ktoré na jar pokrýva hotová záplava voňavého medvedieho cesnaku, je nepísaným „predýchavacím“ miestom. Tu sme mali prvú väčšiu prestávku, veď sme si ju aj zaslúžili. Po takomto náročnejšom výkone na bicykli je dobré ponatahovať si dobre svalstvo. Hovorím to z vlastnej skúsenosti, treba svalstvo dobre uvoľniť cvičeniami končatín i trupu, predídeme tým svalovej horúčke. Po príchode domov potom zaberá i uvoľňujúca teplá sprcha v striedaní so studenou.

Ďalšia zastávka – *poľovnícky kaštieľ Planinka*. Z vrcholu prvého brehu je radosť ísť. Stačí nasadnúť na bicykel, jemne sa rozbehnúť a potom si len užívať úchvatnú jazdu. Mierne chladný vzduch nám ohrial červené líčka a nohy si mohli chvíľku oddýchnuť. Tak, ako je kopec strmý z jednej strany nahor, rovnako je strmý z tej druhej smerom dolu. Museli sme nohy poriadne zafixovať na pedáloch, aby sme na bicykli získali stabilitu a bolo treba jemne pribrzďovať kvôli kamenistému šmykľavému terénu. A zrazu sa pred nami otvoril svet krásnej a historickej Planinky. Jej vstupný portál dýcha históriou a každého návštevníka fascinuje. Už nás vítali dva kamenné diviaky, ktoré by nám vedeli porozprávať, čo všetko sa tu udialo, koľko ľudských osudov okolo nich prechádzalo!

Posilnili sme sa nejakým tým maslovým chlebíkom i zeleninkou, ktoré našim vytrvalcom nachystali starostlivé maminy. Nabrali sme nové sily, ktoré ešte budeme veľmi potrebovať. Pri zadnej bráne Planinky sa nám naskytá rózcestie. Cesta rovno – prišli by sme k čarovnému miestu s jazierkom a vyvýšenou chatkou, pokračujúc ešte ďalej by sme prišli azda k najvyššiemu posedu v našom chotári a potom vstúpili do pustého kráľovstva čistého lesa. Cesta vľavo – krásna kľukatá lesná cestička popod koruny stromov, okolo jedlých gaštanov, malých lesných roklín a úžľabín, ktorou sa dostaneme na Katarínku i na Dobrú Vodu. Cesta vpravo – cesta späť domov. *Ktorou cestou sa vydáme?* Keď už sme tak ďaleko, ideme ešte ďalej!

Čo na to hovoria moje dievčatá:

Nadšenie pretrváva, vyrážame! 😊

Vybrali sme sa teda cestou vľavo od brány Planinky. Čaká nás ďalší menší kopec, ale tá lesná scenéria! Radosť tadiaľ prechádzať. Vychutnávali sme si pohľad na stromy, na listím zapadanú zem, lesný vzduch štekľil na tvári. Tu už je cesta priaznivejšia a terén nemá také výrazné kontúry ako na začiatku. Opäť sme prišli na rázcestie „Za kláštorom“, odkiaľ sme videli vykúkajúcu vežu Kláštora svätej Kataríny spoza hustého lesného porastu, ktorá po toľkom čase od svojho vzniku nestratila nič na svojej majestátnosti, pred nami sa rozliehala cestička vedúca do neďalekej dedinky Naháč (preslávil ho najmä vychýrený futbalový tréner a najlepší učiteľ telesnej výchovy široko-d'aleko – Peter Šarabok, ale i dôležitá postava slovenskej literatúry – Juraj Fándly) a popri ceste vpravo sa na nás usmieval ukazovateľ s nápisom Dobrá Voda.

Opäť sme blúdili lesnou cestičkou pomedzi hustý les plný života, znova mierny a dlhý kopec, až sme prišli k prvej odbočke. V domnienke, že tu sa odbáča na Dobrú Vodu, sme sa ňou zviezli, až sme prišli hlbšie do lesa k vysokému posedu.

Veruže nie, toto nie je tá správna cesta! Ale keď už sme tu, aspoň si oddýchnime. Šup! Všetky bicykle na zem! A už sme sa jašili, hrali... Po malej chvíľke sa zahlásil odchod a všetci zdvihli zo zeme svoje dvojkoľosové tátoše a šli sme naspäť na „hlavnú cestu“, z ktorej sme zle odbočili. Počkať, všetci, až na jedno dievča v pozadí. Čo sa tam tá Táňa tak motá? Čakáme ju, malá postavička sa každým krokom zväčšuje, až celkom zreteľne vidíme a počujeme, ako Tánička tlačí, ba až šúcha svoj bicykel po zemi. Čo sa stalo?! Všetci sa starostlivo zhŕkli okolo nej.

A Tánička s pobaveným úsmevom na tvári odpovedá, že sa jej ohlo železo na konštrukcii kolesa a s pedálmi ani hnúť! Či jej niekto položil na bicykel svoj bicykel, alebo o kameň, haluz,... to už sa nedozvieme. Jednoducho bolo treba riešiť situáciu. Šimon Sedlák, nazývaný aj záchranca, ako pravý gentleman nečakal ani minútu a bežal Táničke v ústrety so svojimi odbornými znalosťami. Po krátkej technickej dedukcii a lámaní si hláv nad možnosťami opravy a následnom náročnom šúchaní bicykla po suchých listoch späť na „hlavnú cestu“ lesa Tánička vyriekla svoj ortiel: „*Kašlem naňho, nechám ho tu!*“ Bicykel-nebicykel, veď má dievča ešte nohy! Toto zistenie nám dodáva nový rozmer, a tak sme boli cyklisti a bežkyňa. Dobrá Voda je toť, čo by Tánička bicyklom dohodila a ešte k tomu nejde o obyčajné dedinské dievča, ale o vychýrenú športovkyňu.

Našťastie tá Dobrá Voda už ozaj nebola d'aleko. A tak sme sa striedali: chvíľku šiel peši jeden/jedna, potom zase druhý/druhá. Les začal byť svetlejší, tu i tam sa objavili malé lúčky, všetko nasvedčovalo tomu, že sa blížime k civilizácii. Keď tu zrazu – strom na ceste! Zachveli sa nám nohy, niektorým sa tlačili slzy do očí: *ako prejdeme?* Šimonove GPS na mobile nás nekompromisne viedlo zoči-voči prekážke. Prišli sme bližšie a uvideli vyšliapanú cestičku okolo stromu. Mohli sme pokračovať v ceste.

Tento terén bol náročný, strmý kopec dole. Bolo viac ako potrebné neustále brzdiť a korigovať svoju rýchlosť, aby sa predišlo pádu. Ešte malý prechod cez potôčik, všetci spolu držali a pomáhali si, boli jeden skvelý tím. A zase kopec hore! S tým rozdielom, že sme sa ocitli na pláni, kde sa pasie dobrovodský dobytok. A v pozadí sa krčili utešené striedky domčekov Dobrej Vody. Ach, aký to kráľovský pohľad pre lesom skúšaných mladých cyklistov!

Dobrá Voda, október 2020

Na brehu nad Dobrou Vodou sme si znova oddýchli na posede a Tatiana začala vážne premýšľať nad kariérou bežkyne. Držíme jej všetci palce.

Po príchode do dediny sme boli šťastní ako blšky v psej srsti, zastavili sme sa osviežiť na prameni Hlávka, obdivovali sme jazierko s krásnou labuťou, vychutnávali sme si hladkú jazdu po vyasfaltovanej ceste. Nie, neboli sme veľká divná tlupa cyklistov v cudzej dedine, nenahrnuli sme sa všetci do miestnej reštaurácie na pizzu a neobsadili takmer všetky miesta na sedenie na terase, nezapratali sme bicyklami celý park pri kostole, ani nás pani učiteľka Slabá nečakala takmer dve hodiny v reštaurácii. (Drahá naša pani učiteľka *Slabá*, prepáč, les bol nevyspytateľný. Ale my sme ho zdolali!)

Azda najväčším prekvapením sme boli pre pani učiteľku *Mirku Benedikovičovou* – mnohí z vás ani neviete, že ona je tajná princezná pod hradom. Ale psst, nikomu ani muk!

Pani učiteľka Benedikovičová nám vysvetlila cestu na hrad pre cyklistov a pod hradom sme sa stretli i s pani učiteľkou Slabou, ktorá si peši užila krásny výlet. Bola takej ochoty, že nám Táničku zviezla autom domov. I keď – videla som jej na očiach, že už sa teší na beh domov. Predsa len sa dala zlákať motorovým vozidlom.

Hrad bol úchvatný. Hoci na toto čarovné miesto mnohí z našich žiakov chodievajú s rodičmi, tento výlet bol predsa výnimočný, pretože sem dokázali dôjsť sami, vlastnými silami na bicykloch, čo bolo dosť náročné. Nevzdávali to, i keď už nevládali a boli unavení, ukázali svoju odhodlanosť, odvahu, ale predovšetkým svoju zodpovednosť voči sebe aj ostatným, ukázali, akým skvelým tímom dokážu byť. Toto bol posledný výlet, ktorý sme stihli pred sprísnením covid-opatrení. O to nám je vzácnejší a spomienky naň navždy zostanú v našich srdciach. Paradoxom bolo, že štvorhodinové blúdenie lesom sme cestou domov skrátili disciplinovanou jazdou po hlavnej ceste na dvadsať minút.

Výborne sme sa bavili, zatrénovali sme si (pán učiteľ Šarabok môže byť na nás právom hrdý), nadýchali sme sa čistého lesného vzduchu, urobili veľa pre svoje zdravie, vyčistili sme si hlavy a utriedili myšlienky, užili si slobodu, príjemnú i náročnejšiu jazdu, mali sme „vietor vo vlasoch“ a ja z celého srdca ďakujem, že sme tam spolu mohli byť a teším sa na pokračovanie nášho veľkolepého projektu *Cyklopotulky Dehticami*.

Starší žiaci mi sľúbili Mohylu Milana Rastislava Štefánika na Brezovej pod Bradlom. Otázka znie: *Zvládneme aj túto výzvu?* To sa dozvieme na jar.

A Táničkin bicykel? Otec s dedkom poň prišli na druhý deň autom a dočkal sa už aj opravy.

S láskou
Vaša cyklistka
Mgr. Soňa Polakovičová

Hrad Dobrá Voda

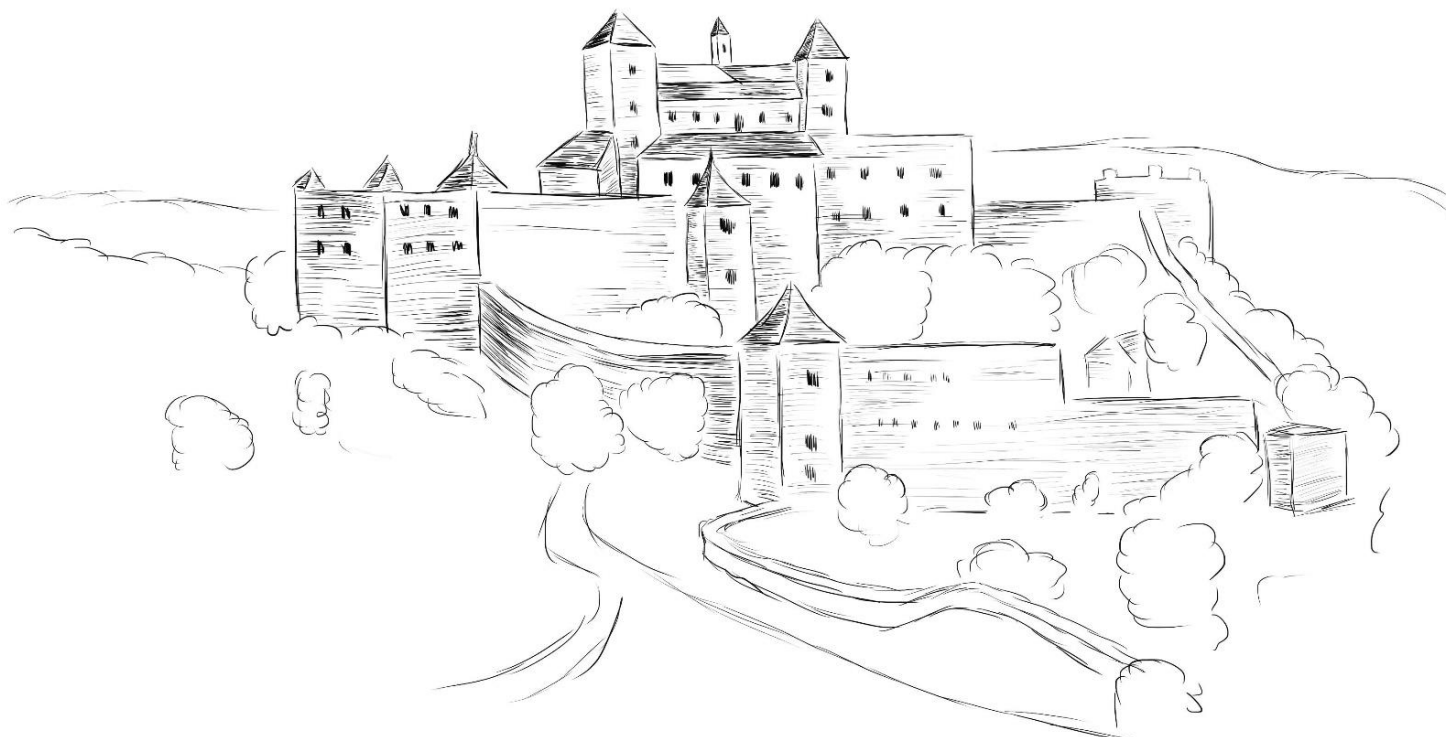
Kedysi pevný hrad, dnes v rozvalinách, stál na mieste staršieho hradiska. Postavili ho pravdepodobne v rokoch 1262 – 1316. Pôvodne to bol strážny hrad na prechode cez Malé Karpaty. Tatárske plienenie sa mu vyhlo. Rozsiahly hrad patril kráľovi, bol strediskom hradného panstva. Neskôr bol majetkom veľmožských rodov. Najvýznamnejšiu stopu na ňom zanechal rod Abovcov. V 17. storočí hrad spravovali panskí úradníci, ktorí sa starali najmä o svoj vlastný zisk. Časté majetkové spory a neudržiavanie hradu zapríčinili jeho postupný zánik. Roku 1762 zachvátil hrad požiar, ktorý definitívne spečatil jeho osud. Koncom 18. storočia tu bolo už len väzenie poddaných...

Názov hradu a obce je priehľadný ako čistá, dobrá voda. Dobrovodské údolie má viaceré vyvieracky.

Tajomstvo „Dobrej Vody“

Pán hradu na Dobrej Vode zaobchádzal s poddanými veľmi neľudsky, preto mu hromadne utekali z panstva. Znemožňoval im tie úteky aj násilím. Dobrovodčania sa však radšej túlili po svete ako *handrári* či *vápenníci*. Chodili z dediny do dediny, vyhvizdovali na kostenej píšťalke a tak zvolávali ženičky, aby im za šnúrky, stužky a špendlíky dávali staré handry. Keď sa však pod hrad na Dobrej Vode zbehli bratricke družiny pod vedením hajtmána Jana Švehlu a chceli hrad dobyť, všetci „*handrláci*“ utekali domov a pomáhali zúfalemu pánovi brániť hrad. Bratrici po porážke od kráľa Mateja Korvína vyhladovaní a vysmädnutí rabovali po okolí. Prefíkaní Dobrovodčania nalákali hajtmána Švehlu na svoju „dobrú vodu“, slivovicu. Opili ho a zajali. Za chytenie husitského vodcu dostala obec od kráľa Mateja výsady mestečka s právom na výročné jarmoky. Švehla bol popravený.

zdroj: Štefan Moravčík – *Povesti o slovenských hradoch*

Zbojníctvo na Slovensku

V súvislosti s Dobrovodským hradom sa spája i ďalšia zaujímavá téma, ktorej sa budeme venovať, a tou je **zbojníctvo**.

Robin Hood, William Tell, Jan Sladký Kozina či *Juraj Jánošík* sú legendy. Nepopierame, že existovali, ale vieme, že sú heroizovaní. A možno práve preto nás fascinujú. Fenomén zbojníctva má v slovenskej kultúre svoje stále miesto. Zbojník je v našej kultúre slovo s nádychom dobrodružstva, rebélie, menej už s významom výslovného zločinu.

Zbojníctvo sa v rôznych častiach sveta vyvíjalo odlišne. Hlavná myšlienka zbojníctva v karpatskom regióne sa zrodila zo všeobecne zaužívaného zvratu „*bohatým brať a chudobným dávať*“. Masovú základňu zbojníctvo nadobudlo v strednej Európe a v nej najmä v karpatskom priestore. Na Slovensku sa vytvorilo centrum zbojníctva a o jeho popularitu sa pričínila práve osobnosť *Juraja Jánošíka*. Zbojníctvo – to nebola len túžba po voľnosti a romantickom dobrodružstve, ale odrážala sa v ňom realita vtedajšej spoločnosti a života v nej. Bola to forma *protifeudálneho protestu a odporu*.

Prvé korene zbojníctva vznikli už v 13. a 14. storočí, vtedy sa často z hrdinských rytierov stávali rytieri lúpežní. Zbojníctvo v 15. a 16. storočí sa na Slovensku objavuje len veľmi zriedkavo. Archívne dokumenty uvádzajú len niekoľko zbojstiev v Šarišskej stolici. Rýchly rozmach táto činnosť nadobudla až v 17. a potom vyvrcholenie nastalo v 18. storočí. V tomto období boli pre zbojníčenie aj najpriaznivejšie podmienky.

Prvé zbojnícke skupiny a legendárne zbojnícke osobnosti na našom území sa objavujú po vypovedaní Jána Jiskru a jeho bratříkov z Uhorska. Rozpadli sa bratrícke žoldnierske vojská, z mnohých sa vytvorili zbojnícke družiny a vydali sa na cestu zbojníčenia. Svoje sociálne pomery a spravodlivosť si začali riešiť podľa vlastných predstáv. Z uvedeného obdobia pochádzajú povesti o zbojníkovi Pobodovi (1460) a bratríckom kapitánovi Timkovi (1461).

Vojny s Turkami a nástup stavovských protihabsburských a náboženských povstaní a ich potlačenie spôsobili, že po rozpade niektorých bojujúcich vojsk, alebo po ich lokálnych porážkach, ako zbehovia sa začali skrývať v hustých lesoch, kde zbíjali v okolitých usadlostiach, ale prepadávali aj bohatých obchodníkov a zemanov prechádzajúcich cez toto okolie.

V 17. a 18. storočí rástli počty ozbrojených síl a tie si vyžadovali aj vysoké náklady. Cisársky dvor a župy vymeriavali pre poddaných vysoké dane v peňažnej a naturálnej forme. Takúto ťarchu mnohí poddaní nedokázali uniesť na svojich bedrách, a preto sa aj oni dali na zbojnícke chodníčky. V tom videli spôsob riešenia svojich práv a sociálneho položenia. Mnohým sa to nevyplatilo, chytili ich a ocitli sa na šibenici.

Slováci nemali svojho ochrancu v kráľovi, kniežati a často ani v šľachticoch. Ich jedinou nádejou a ochrancom pred porobou bol zbojnícky kapitán *Juraj Jánošík*, ktorý zostal dodnes najväčšou zbojníckou legendou nielen na Slovensku, ale v celom karpatskom priestore. V čase povstania vedeného Františkom Rákocim II. (1703-1710) bol Jánošík kuruckým vojakom. Po skončení povstania sa stal zbojníckym kapitánom a pôsobil vo viacerých stolicích terajšieho Slovenska a aj v Poľsku. Podobne ako väčšinu zbojníkov, v roku 1713 ho popravili v Liptovskom Mikuláši zavesením na hák.

Na území dnešného Slovenska však nepôsobil iba Jánošík, ale aj ďalší „hôrni chlapci“. V každej župe Slovenska sa začal hon na zbojníkov a v každej sa formovali aj zbojnícke legendy. Počuli ste o **Juskovi, Savkovi, Fedorovi Hlavatom, Jakubovi Surovcovi**?

Okolo Dechtíc viedla v stredoveku významná cesta cez Malé Karpaty na Záhorie. Aj keď bola chránená Dobrovodským hradom, predsa len z času na čas dochádzalo v horách k prepadam pocestných, kupcov a šľachticov. Veľa zla narobili zbojníci ako **Juraj Hrajnoha**, ktorý zbíjal v okolí Dobrej Vody, ale aj bratia **Peter a Pavol Dubošovci** z Dechtíc.

Povešť o **Jurajovi Hrajnohovi** pochádza z 18. storočia. Rozpráva o rodákovi z myjavských kopaníc, členovi Jánošíkovej družiny zbíjajúcom na západnom Slovensku, ktorý bol postrachom pre kupcov prechádzajúcich po Českej ceste cez Malé Karpaty. V živote sa mu veľmi nedarilo. Mal síce peniaze zo svojich lúpeží, ale nemal ženu ani rodinu.

Podľa ľudových povestí je Dobrovodský hrad prepojený so zámkom v Smoleniciach jaskynným systémom prestavaným na priechod. Raz sa Hrajnoha prepadol pod zem a vtedy narazil na jaskynné priestory – tajné chodby. V roku 1768 sa vrchnosti podarilo dolapiť Hrajnohu vďaka jeho bývalému kamarátovi. Obvinili ho za krádež a odsúdili na smrť rozštvrtením. V tej dobe vrchnosť uskutočňovala mnoho takýchto trestov. Na popravy sa mnohokrát zišli ľudia z celého okolia.

Po poprave ho údajne vyvesili na výstrahu proti zlodejom. Vraj ho pochovali neďaleko Smoleníc pri cintoríne obďaleč cesty do Bolerázu. Krátko po poprave sa začali diať podivné veci. Z hradieb padali tehly a začali horieť dve stodoly. A pretože sa ho báli aj po smrti, jeho hrob privalili obrovským kameňom, ktorý dodnes leží v smolenickom parku.

V okolí hradu sa potulovali aj dechtickí zbojníci – bratia **Peter a Pavol Dubošovci**. Povráva sa, že aj oni poznali tajné podzemné chodby. Presne o tomto príbehu (a oveľa viac) sa dočítate vo vynikajúcej knihe s názvom **Poklad pod kláštorom** z pera rodáka zo susedných Kátloviec – **Teofila Ušáka**. (pozri internetovú stránku našej školy – školský časopis)

Existenciu zbojníkov v tomto okolí dosvedčujú aj miestne názvy – *Jánošíkova skala, Zbojnícka jaskyňa*. O vyčíňaní zbojníkov v Dehticiach hovorí i zápis v kánonickej vizitácii (návšteva farnosti) v roku 1560: „*V kostole niet žiadnych liturgických odevov a zariadenia, lebo často sa tu potíkjajú zbojníci.*“ Zbojníci sa ukrývali v Malokarpatských horách, ktoré v tom čase boli temné, ťažko priechodné. Svoje nazbývané poklady zakopávali na neprístupných miestach, ukrývali v jaskyniach alebo v skalách. Možno sa odteraz budete po niektorých lesoch Dechtíc či Dobrej Vody prechádzať s predstavou, že tam nebolo vždy tak bezpečne.

Bolo by mylné domnievať sa, že zbojníctvo bolo len fenoménom 16. a 18. storočia. Pretrvávalo aj v ďalšom období, ale už v inej podobe. Poddaní si svoje problémy riešili rôznymi spôsobmi. Sedliackym povstaním v roku 1831, zrušením poddanstva a revolúciou v roku 1848, vysťahovalectvom na rozhraní 19. a 20. storočia, ale aj ďalšími formami. Zbojníctvo, ale v inej podobe existuje aj dnes.

Milujeme šport

Šport a pohyb zastávajú v životoch mnohých ľudí nenahraditeľné miesto. Pravidelný pohyb v akejkolvek podobe je vášeň, životný štýl, ktorý nám pomáha zostať zdravými a aktívnymi počas celého života. Každý z nás by mal pre zdravie svojho tela venovať chvíľku z dňa aspoň rannej rozcvičke a dlhšej prechádzke. Šport nás učí disciplíne, s ním si vieme lepšie zorganizovať denný režim, dáva možnosť úniku od každodenných povinností a zároveň je to ten najlepší spôsob, ako využiť voľný čas a niečo pre seba urobiť. Vďaka športu sa človek cíti lepšie nielen po fyzickej stránke, ale predovšetkým po psychickej. Navyše – keď si človek naloží na plecía veľké ciele, či už ich dosiahne alebo sa k nim len priblíži – posilní ho to a viac si verí. A to nielen v športe, ale i v bežnom živote.

Športy v rôznych podobách učarovali i žiakom našej školy. Vychutnajte si ich rozprávanie o tom, že pohyb a šport pre nich znamenajú dar, ktorý prijímajú s otvorenou náručou a žijú ním.

Anitka Machovičová – Box a ja

„Pre mnohých ľudí sú bojové športy iba nejaké bezhlavé udieranie a dlho boli aj pre mňa, ale vďaka odporúčaniam od kamarátov a blízkych som sa rozhodla zabudnúť na predsudky a vyskúšať box. Prihlásila som sa do *Spartakus fight gym* na ženský box. Prvé tréningy boli pre mňa naozaj veľkou výzvou a naučili ma veľmi veľa. Onedlho som musela prejsť na box s mužmi kvôli zrušeniu ženského boxu a vtedy som zistila, čo naozaj box a celkovo bojové športy obnášajú, a že to nie je len o „odmakani“ ťažkých tréningov. Častokrát som si musela rozvrhnúť čas, aby som všetko stihla a vedela si do dňa vtlačiť aj tréning, naučila som sa lepšie komunikovať s ľuďmi a nebáť sa niečo opýtať alebo povedať a našla som si aj veľa kamarátov, ktorí mi na tréningoch pomáhali a dávali mi rady. Tréningy boli trikrát do týždňa a skladali sa z kondičného tréningu, ktorý bol vždy obrovský „zaberák“ a často som si tam siahla na dno svojich síl. Potom nasledoval tréning techniky, kde sme precvičovali jednotlivé pohyby a rôzne kombinácie úderov a najťažším tréningom v týždni boli pre mňa *sparingy*. Sparingy boli niečo veľmi podobné ako reálny zápas v kletke a až na sparingoch sa zistí, aký ste boxer, či dokážete rozmýšľať nad úderom, pohybmi súpera, uhýbaním sa a stratégiou, ako sa neunaviť. Každým jedným tréningom som sa vždy posunula ďalej a naučila sa niečo nové. Box bol pre mňa hlavne o disciplíne a vytrvalosti.

Nikdy som sa neodkazovala ani nevyhovárala na to, že som tam bola jediná žena, ale je pravda, že som si často musela rešpekt svojich sparingov vybudovať a veľa ľudí o mne často pochybovalo. Strela som sa aj s ľuďmi, ktorí boli presne tí, čo brali box za bezhlavé udieranie a na tréning si prišli iba na vás vybiť hnev, ale vedela som, že každý sparing-partner, či už je menej alebo viac skúsený, vás niečo naučí. Vyskúšala som aj tréning MMA, čo sú zmiešané bojové umenia a tento tréning bol ešte o niečo ťažší a komplexnejší ako samotný box a získala som obrovský rešpekt voči športovcom, ktorí sa týmto športom živia.

Box by som určite odporučila každému, v každej vekovej kategórii, pretože mne dal do života mnoho skúseností, zážitkov a aj kamarátov, s ktorými som dodnes v kontakte. Najpodstatnejšie je to, že teraz už ma nejaká tá modrinka alebo menšie krvácanie nevyvedie z miery.“ :)

Lenka Prvá - / Aikido

Málokto vie, že toto na pohľad malé a útle dievčatko trénuje *aikido*. Takže pozor! Lenka sa vie dobre brániť a príde na pomoc každému, kto ju bude potrebovať.

Aikido vytvoril *Ueshiba Morihei* (1883 - 1969), veľký majster tradičných japonských bojových umení, v ktorých dosiahol najvyššiu úroveň majstrovstva. Cieľom aikido je rozvoj ľudského potenciálu jednotlivca zvelaďovaním mysle a ducha prostredníctvom fyzického tréningu. Termín *aikido* je tvorený tromi znakmi: „AI“ znamená harmónia, „KI“ životná energia a „DO“ znamená cesta alebo spôsob života. Voľne by sme mohli AIKIDO preložiť ako „*cesta harmónie*“.

V aikido sa cvičia techniky bez zbraní (hody, znehybnenia, údery, seky) a so zbraňami

(*bokken*-drevený meč, *jo*-palica, *tanto*-nôž).

Základným princípom aikido je naučiť sa vyhnúť deštruktívnej sile útoku a využiť ju proti protivníkovi. Technika aikido je založená na využití energie a reakcií útočníka, preto ho môžu praktizovať všetci bez ohľadu na vek, pohlavie a silu. Aikido techniky využívajú pevné a stabilné držanie centra s dôrazom na kruhové/špirálové pohyby, ktoré umožňujú kontrolovať útočníka bez ohľadu na jeho veľkosť a silu. Zmyslom je naučiť sa *neutralizovať násilie* prichádzajúce v akejkoľvek forme.

Aikido je prostriedok k dosiahnutiu sebapoznania a harmónie medzi telom, myslou a duchom, kde výsledkom pravidelného cvičenia je získanie emocionálnej rovnováhy a silnej osobnosti. Aikido tak pomáha človeku v procese porozumenia toho, čo je to *život*.

Pravidelné cvičenie pozitívne ovplyvňuje zdravie a sebadôveru i mimo telocvične. Tréning nezveľaďuje len fyzickú zdatnosť, ale i etiku a správanie cvičencov.

Aikido je výborný spôsob, ako aktívne využiť voľný čas, zlepšiť svoju kondíciu a spoznať kultúru ďalekého východu. Aikido je moderné bojové umenie spájajúce západné presvedčenie s východnou tradíciou a hodnotami, nezávislé na národnosti, farbe pleti, vierovyznaní alebo veku. Lenka trénuje v klube *Aikido Dojo Trnava*, ktorý je jedným z najstarších klubov na Slovensku zaoberajúci sa týmto bojovým umením (vznikol v apríli 1992).

Lucka Prvá – Atletika

„Atletika je šport pre jednotlivcov a patrí medzi najstaršie športy. V staroveku znamenala telesné cvičenie, zápas, prirodzené ľudské pohyby. Novodobá atletika sa rozvinula v 19. storočí v Spojenom kráľovstve, odtiaľ sa rozšírila po svete.

Ja sa atletike venujem približne štyri roky. Športovec si môže vyberať z viacerých športov, ako napríklad *beh cez prekážky*, *skok do diaľky*, *vrh guľou*, a to sa mi na nej páči. Každý si nájde to svoje. Ja sa venujem *krátkym behom* a *skoku do diaľky*. Moje tréningy začínajú rozklusom a poctivou rozcvičkou, potom trénujem hlavne štarty z blokov a rôzne skoky. Pravidelne chodievam na súťaže po celom Slovensku.“

Paulínka a Šimonko Árendášovi – Skauting

Veľmi zaujímavým koníčkom, ba priam životným štýlom je pre *súrodencov Paulínku a Šimonka Árendášových* skauting, ktorému sa venujú s láskou a veľkým zápalom.

„Ja sa skautingu venujem už dlho, oficiálne v družine som však len od tohto septembra. Šimon sa mu venuje od šiestich rokov,“ hovorí Paulínka. „Dvakrát za mesiac máme „družinovku“ a raz za mesiac výlet. Teraz kvôli pandémie výlety nemávame a „družinovky“ len online. Ale aj tak je na nich veľká zábava. Učíme sa o prírode, učíme sa novým zručnostiam, o Bohu... Výlety bývajú veľmi pestré, chodievame na túry do prírody, na hrady, do jaskýň, na kurzy prvej pomoci, k hasičom a policajtom alebo na vyhliadky. Raz sme prešli na túre vyše tridsať kilometrov. Na skautingu máme najradšej výlety do prírody, kolektív, to, že sa učíme nové veci a je na ňom zábava.“

Markus Blaško – Enduro

„Môj šport sa nazýva *enduro*. Robí sa na terénnom povrchu a používajú sa naň celoodpružené bicykle. V tomto športe ide o to, aby ste sa zlepšovali a posúvali svoje hranice. Baví ma, pretože to nie je jednoduchý šport a dáva človeku možnosť posúvať sa vpred. Na tento šport je potrebné mať vhodný bicykel a veľkú dávku odvahy, pretože ide o adrenalínový šport, keďže ste takmer stále vo vzduchu. Enduru sa venujem od roku 2015 a s priateľmi trénujeme na našich skokoch v Dehticiach.“

Jakub Sedláček – Hokej

„Hokej ma baví predovšetkým preto, lebo tento šport je o kreatívite a súhre spoluhráčov. Venujem sa mu od prvého ročníka základnej školy. Moje úsilie je odmenené mnohými trofejami z turnajov ako *najlepší brankár turnaju* alebo *hráč zápasu* a jednu trofej mám od nášho klubu – *najlepší hráč HK Havrani Piešťany mesiaca február*.

Tréningy mávam od pondelka do piatka a cez víkend zápasy. Tréningy na ľade sú menej náročné, mimo ľadu viac. Trénujeme s kondičným trénerom silové cviky a niekedy máme i kondičný tréning. V hokeji som sa našiel a venujem sa mu v prvom rade preto, že ma veľmi baví a robím niečo pre seba, aby som nesedel len doma, ale je pre mňa i výzvoľ, dáva mi možnosť rozvíjať sa, posúvať vpred.“

Tanička Rumančiková – Futbal

„Futbal je kolektívny šport, v ktorom proti sebe súperia dva tímy. Najčastejšie sa hrá na trávnom ihrisku. V hre ide o to, aby si tím nahrával loptu a hráči strieľali góly do súperovej brány. Celý proces zápasu pozoruje rozhodca. Dohliada na dodržiavanie pravidiel počas zápasu.

S futbalom som začala ako sedemročná, aktívne sa mu venujem už päť rokov. Najviac ma na ňom baví, že je pri ňom veľká zábava so spoluhráčmi. Najmä keď ideme na zápas, cestou si púšťame pesničky a rozprávame sa. Veľmi ma bavia súťaže alebo futbalové turnaje, kde sa stretne zopár tímov a hrajú proti sebe. Po odohraní všetkých zápasov je každý tím ocenený.

Tréningy prebiehajú pod vedením našej trénerky. Vždy sa dohodneme, kde a kedy bude tréning. Počas tréningu je veľká zábava s kamarátmi a, samozrejme, i s trénerkou.

Mojím najväčším úspechom je zatiaľ *postup do futbalového klubu FC Spartak Trnava*. Bolo by mi čťou v budúcnosti reprezentovať Slovensko v ženskom futbale.“

Deti sa lepšie učia, keď sa hýbu

V pohybe si zapamätajú až o polovicu viac.

Svet naopak

Základom tejto techniky je robiť veci inak, ako ste zvyknutí: napríklad jedzte druhou rukou ako obvykle, skáčte na švihadle vzad, alebo sa skúste sprchovať so zatvorenými očami. Je dobré robiť každý deň aspoň tri veci inak ako ste zvyknutí.

Na čo to pomáha:

Rutína je narušená, dieťa je sústredenejšie a pozornejšie, aktivujú sa nervové spojenia, dieťa lepšie premýšľa.

Skákanie po schodoch

Učenie za stolom je príliš nudné a deti často vypnú hlavu a berú ich driemoty. Choďte von, nájdite zopár schodov a nechajte dieťa, nech si na nich poskacká. Pri skákaní z jedného schodu na druhý si môže opakovať učivo. Pravidelný rytmus skákania pomáha napríklad pri učení abecedy, skloňovania či básničky.

TIP:

Ak nemáte poruke schody, stačí si vziať gumu na skákanie alebo kriedou na chodník nakresliť škôlku.

Na čo to pomáha:

Skákanie a behanie patrí k základným aktivitám, ktoré deti denne potrebujú. Ak spojíme nudné opakovanie učiva s pohybom, učenie deti viac motivuje a lepšie si ho zapamätajú.

Žongľovanie s loptičkou

Zoberte si malú loptu, hádžte ju do výšky a zasa chytajte tou istou rukou, ktorá ju vyhodila, pritom sa pokúste riešiť príklady alebo úlohy. Ak to už zvládnete, vezmite si dve loptičky, hádžte ich do výšky a chytajte do rúk. Ďalší krok je hádzanie dvoch loptičiek do kríža z ruky do ruky, počas opakovania učiva. Môžete sa učiť aj vo dvojici a loptičku si hádzať s kamarátom či rodičom.

Na čo to pomáha:

Podporuje sa koncentrácia, prekrvenie mozgu, ale aj cit pre rytmus, zrýchľuje sa reakčná schopnosť, dieťa si tak cvičí trpezlivosť a uvoľní sa pri tom.

Prechádzka v prírode

Napíšte si na papier veci, ktoré sa musíte naučiť naspamäť, vezmite si ho a choďte sa prechádzať po okolí alebo do lesa. Keď nie ste na vychádzke, zapamätajte si napríklad časti tela od hlavy po nohy a každú časť si spojte s nejakou časťou učiva, pre lepšie zapamätanie.

Na čo to pomáha:

Pri učení naspamäť, predovšetkým učivo, v ktorom je poradie, abeceda, básnička.

Milujeme knihy a čítanie

„Čítame knihy, aby sme zistili, kým sme. Čo iní ľudia, či už skutoční alebo vymyslení, robia, cítia alebo si myslia, je podstatným vodídlom k pochopeniu kým sme a kým sa môžeme stať.“

Ursula K. Le Guin

Čítanie pred spaním

Čítate? Ako často? Čo tak prečítať si dobrú knihu večer pred spaním? Nech už ide o akýkoľvek žáner, je dokázané, že čítanie večer pred spaním so sebou prináša viacero pozitívnych efektov. Knihy nám nielenže otvárajú bránu k múdrosti a rozširujú naše obzory, robia nás aj lepšími ľuďmi, dokonale si pri nich oddýchneme a zlepšujú kvalitu nášho života.

„Pite plnými dúškami z dobrých kníh.“

John Wooden

Bude sa ti lepšie spať

Tým, že sa človek ponára do fiktívneho sveta, zbavuje sa napätia, ktoré sa v ňom nahromadilo počas celého dňa. Veď prečo sa deťom oveľa lepšie zaspáva pri čítaní rozprávok? Tým, že obdivujú príbehy z kníh, uvádzajú svoje vedomie do inej roviny a privádzajú si tak veľmi pokojný spánok.

Lepšie sa sústredíš

Pozeranie do smartfónu, na ktorom odpisujeme na správy alebo prehliadame sociálne siete, to všetko znižuje našu sústredenosť. To isté platí aj pri neustálom pozeraní do notebooku počas surfovania na internete. Vyhnite sa večer žiareniu z obrazoviek. Napravte to čítaním: čítanie vás donúti, aby ste prijímané informácie spracovali bez všetkých tých vizuálnych pomôcok. Trénujete tak mozog a zvyšujete sústredenosť.

Ibavíš sa stresu

Čítanie = zníženie stresu? Áno, presne toto potvrdila štúdia uskutočnená na britskej univerzite v Surrey. Štúdia zistila, že ak sa čítaniu človek venuje tesne pred spaním, jeho hladina stresu klesne až o 68%. Takže ak večer nie ste vo svojej koži a pociťujete stres, zoberte do rúk dobrú knihu, ktorá vám pomôže vypnúť a zrelaxovať.

Nakopneš svoju kreativitu

Možno si myslíte, že vysokopostavení manažéri čítajú len knihy o marketingu, líderstve a obchode. Pravdou ale je, že čítajú čokoľvek, pretože im to rozširuje obzor a sú tvorivejší. Je to ako keby ste sa na svet pozerali cez rôzne okuliare. Začnete vnímať problémy a možné riešenia, ľudí v rôznych situáciách.

Vytvoríš si vlastnú oázu pokoja

Ako čo najlepšie zregenerovať myseľ po náročnom dni? Určite to nie je pri TV a pozeraní sa na všetky tie negatívne veci vysielané v správach. Musíš si vytvoriť pokojný priestor, aby si upokojil nervy a pripravil svoju myseľ na spánok. Modré svetlo vyžarované z televíznych a počítačových obrazoviek robí presný opak.

Staneš sa viac empatickým

Čo robí človeka *empatickým*? Je to schopnosť vidieť svet z pohľadu inej osoby, pochopiť pocity iných ľudí. A práve čítanie beletrie je dobrým spôsobom, ako zistiť a pochopiť, ako sa ostatní ľudia cítia a prečo konajú tak, ako konajú.

Krásne knihy o zime

1. Zimná knižka pre Lucinku

Autor: Milena Lukešová

Preklad: Daniel Hevier

Ilustrácie: Jana Sigmundová

Obrázková knižka rozpráva o zimných dobrodružstvách malej Lucinky a jej kocúra Dominika u dedka a babky na dedine. V knihe nájdete aj obrázkový slovníček, ktorý je výbornou pomôckou pre najmenších. Písmo a sadzba sú prispôsobené pre menšie deti. Text je pútavý, často hravo zalomený. V knihe nájdete aj kaligrámy, čo len pridáva knihe na dynamike a nevšednosti. Kniha patrí medzi to najlepšie z detskej literatúry – dokonalá kombinácia textu a ilustrácií z nej robia naozajstný poklad, ktorý sa vryje hlboko do pamäti.

2. Vianočné mystérium

Autor: Jostein Gaarder

Preklad: Milan Žitný

Ilustrácie: Vladimír Král

Príprava na Vianoce v rodine môže vyzeráť trochu inak, ako sme zvyknutí, keď si vezmeme na pomoc knihu Vianočné mystérium od Josteina Gaardera. Kniha je prepracovaná do detailu s veľkou dávkou citlivosti a umu. Niet divu, že bola ocenená ako *Najkrajšia kniha roka 2012*.

Jedným z najkrajších momentov na čítaní tejto knihy je fakt, že spolu s chlapcom Joachimom a jeho rodičmi môžeme od 1. do 24. decembra otvárať okienka na ručne zhotovenom adventnom kalendári a dozvedieť sa o fantastickom príbehu nórskeho dievčatka, ktoré sa v predvianočnom ruchu stratí mame v obchodnom dome. Dievčatko Elisabet sa prekvapivo ocitá medzi tými, ktorí putujú späť v čase do roku „nula“, aby boli v Betleheme pri narodení Jezuliatka.

Ako ubúdajú storočia, pútnikov pribúda a sú medzi nimi nielen pastieri a postavy z dejín vianočného príbehu, ale aj ovce a anjeli. Elisabet so sprievodom sa však nepohybuje iba v čase, putuje zároveň v priestore – z Nórska na juh a spoznáva nové krajiny a útržky z ich histórie. Akoby tých zvláštnych správ nebolo málo, Joachim sa dozvedá, že pred mnohými rokmi sa pred Vianocami v obchodnom dome v ich meste skutočne stratilo dievčatko Elisabet...

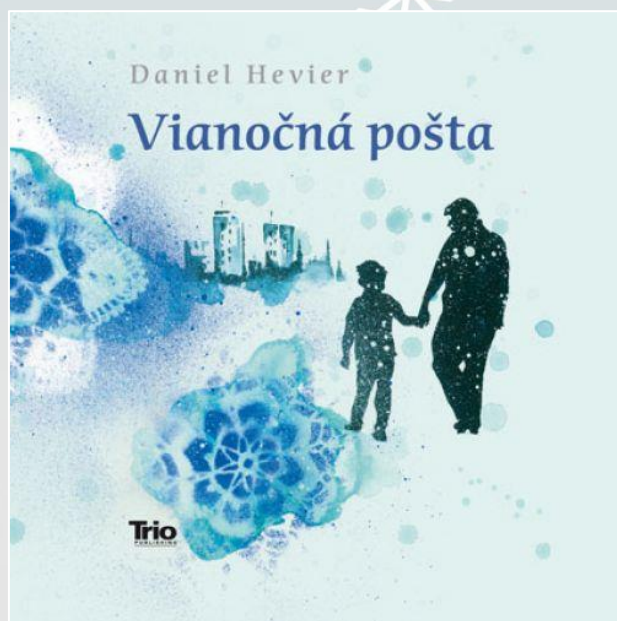
3. Vianočná pošta

Autor: Daniel Hevier
Ilustrácie: Lucia Tallová

Je to epická básnická skladba, v ktorej Daniel Hevier prináša napínavý príbeh o tajomstvách Vianoc. Jeho rozprávanie je vnútorným „sporom“ medzi moderným neprežívaním vianočného posolstva a skutočnou hodnotou Vianoc.

Príbeh sa odohráva okolo postavy dieťaťa – toho súčasného i Božieho. Je to múdra kniha pre deti i dospelých, kniha, ktorá sa dá čítať i recitovať po celý rok. Čítanie Hevierovej *Vianočnej pošty* je pre čitateľa – nielen toho detského – zážitkom rezonujúcim dlho po vianočných sviatkoch. Čítaním tohto dielka akoby sa v človeku zaplnila prázdna štrbinka a dokonale sa zahladil povrch. Človek sa cíti o niečo celistvejšie, o niečo viac sám sebou.

Knižka získala niekoľko ocenení: *Cenu ministra kultúry za rok 2011* a *Najlepšia kniha zimy 2011* v súťaži organizovanej Bibianou. Ak si myslíte, že nedokážete vnímať Vianoce tak ako kedysi, odporúčame túto knižku ako terapiu a očistu, ktorá vás zbaví zatuchnutých nánosov a vyvetrá vaše vnútro.

4. Na horách v Závějově

Autor a ilustrácie: Bjørn Rune Lie

Preklad: Eva Lavříková

Bjørn Rune Lie je známy a oceňovaný nórsky ilustrátor a autor, ktorého originálny rukopis rozpoznáte podľa vycibrených detailov, anatomicky neproporčných postáv a nádherných scenérií.

Nórška kniha *Na horách v Závějově* pre presne ako krajina, v ktorej vznikla. Je poctou a oslavou zimy – tak, ako si ju pamätáme z detstva: *zasnežené kopce, sánkovačka, valiaci sa dym z komínov, pletené svetre a čiapky, termoska s čajom, vymrznuté tváre. Vzdáva hold ideálnym lyžiarskym podmienkam, kakau s kožkou, mokrým otepľovačkám a tesným lyžiarkam.*

„Slapsefjell“ alebo ak chcete *Závějovo* je rušné horské mestečko, kde to žije od rána do večera. Nie je v ňom núdza o najrôznejšie lyžiarske aktivity, príjemnú atmosféru zimných chát a činností. Stretáme množstvo postáv: lyžiarov, banditu, zamilovaný párik, virtuózneho harmonikára či výrobcu snežníc. Nádherné ilustrácie autora vyznačujúce sa veľkou remeselnou zručnosťou a bohatosťou na detaily umocňujú čitateľský zážitok s príjemným humorom, nostalgiou a veľkou dávkou lásky. Kniha prehovorí ku každému, kto ju otvorí. Hneď po otvorení si vás podmaní jej atmosféra a pri listovaní sa určite pristihnete pri tom, že sa usmievate. Zaručený liek na zimné smútky. Veď posúďte sami...

5. Gaštanka

Autor: Anton Pavlovič Čechov

Preklad: Beata Panáková

Ilustrácie: Gennadij Spirin

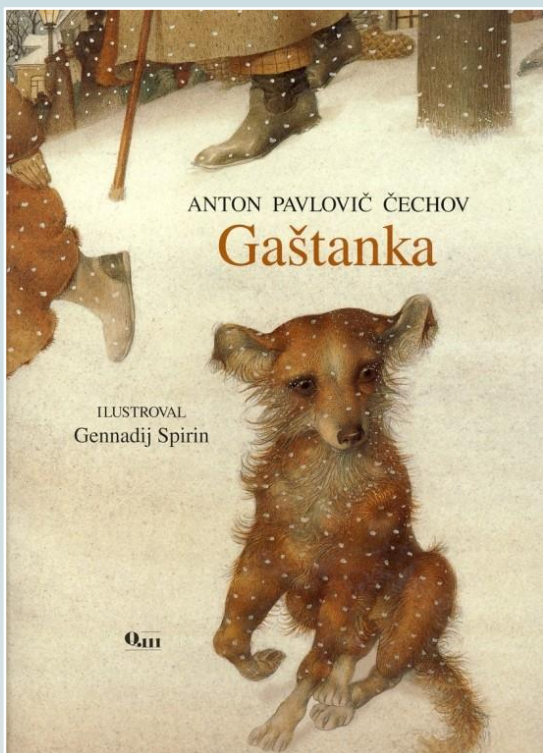
Gaštanka kráča zimnou ulicou medzi vločkami snehu za stolárom Lukom Alexandrovičom a jeho synom Feďuškom. Kráča veselo, i keď sa o malú chvíľu stratí. Ako bude tento krehký príbeh nekonečne verného psíčka pokračovať, dozviete sa po prečítaní. Ide o jednu z najkrajších metafor priateľstva medzi človekom a jeho verným spoločníkom.

Gaštanka si vás získa nielen svojím krásnym dizajnom, ale aj nadčasovým textom, ktoré vo vás budú ešte dlho doznievať. Je to príbeh plný citu, *vône gleja, šelaku a čerstvo narezaného dreva*.

Autor textu **Anton Pavlovič Čechov** bol, a hoci už nežije, stále je veľkým ruským spisovateľom. Svetovo uznávaný ilustrátor **Gennadij Spirin** je držiteľom mnohých ocenení a jeho prepracované realistické ilustrácie vám miestami vyrazia dych.

V roku 2007 bola táto knižka ocenená ako *Najkrajšia kniha leta*.

„Och, úbohý psíček, vari som ti len neublížil?“
Gaštanka otvorila oči a uvidela zavalitého pána v kožuchu s hladko oholenou tvárou a s cylindrom na hlave.
Jeho hlas znel priateľsky. Gaštanka, ktorá sa neprestávala chvieť, mu vďačne obližala ruku.
„Ty si ale podarený psíček!“ povedal neznámy. „Hotová líštička. Nemôžem ťa tu nechať zamrznúť, a hádam sa niekedy aj na dačo zideš.“

6. *Luskáčik a myši kráľ*

Autor: Ernst Theodor Amadeus Hoffmann

Preklad: Katarína Széherová

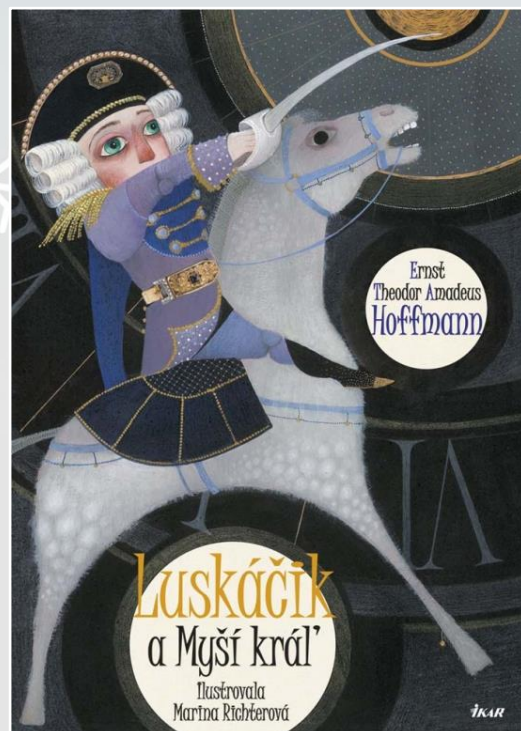
Ilustrácie: Marina Richter

Je Štedrý deň. Súrodenci Marienka a Frico sa nevedia dočkať večera. Už od skorého rána počujú, ako to v dome šuchoce, štrngoce a buchoce.

Čo si nájdú pod vianočným stromčekom? Splnia sa im sny?

Marienku však najviac zo všetkého neupútajú darčeky, lež čudný drevený panáčik na sviatočnom stole... a čaro Vianoc začína pôsobiť. Hračky pomaly ožívajú a z dreveného Luskáčika je odvážny princ, ktorý ju pozve do svojho kráľovstva.

Jeden z najkrajších vianočných príbehov vznikol takmer pred dvesto rokmi, ale i dnes dokáže zaujať okrem detí každého veku aj dospelých, ktorí si zachovali schopnosť vidieť svet detskými očami.

7. Fox's Garden

Autorka/ilustrácie: Princesse Camcam

Jazyk: anglický, ale bez textu

Záhrada pre líšku je prekrásnou poetickou obrázkovou knihou bez textu. Prepracované a dômyselné ilustrácie dokážu často vyjadriť oveľa viac ako slová a navyše odpadá jazyková bariéra. Obraz je tak jediným a jedinečným prostriedkom pôsobenia na našu fantáziu, kreativitu, dôvtip.

Pred našimi očami sa v obrazoch odvíja nádherný a krehký príbeh líšky, ktorá sa jednej zasneženej noci stratí a vojde do dediny. Vyháňaná nahnevými ľuďmi uchýli sa do skleníka jednej záhrady, kde nájde bezpečie, teplo a útočisko na privedenie svojich mláďat na svet. Toto všetko vidí a pozoruje chlapec z okna svojej izby. Bez zaváhania do skleníka prinesie košík s jedlom a nechá ho tam pre unavenú líšku. Líška spolu s líščatami mu na znak vďaka cez noc do izby v tichosti prinesú nezvyčajný darček.

Tento nádherný a krehký príbeh zanechá čitateľa bez slov, hoci takmer žiadne neobsahuje. Jediným textom v angličtine sú tri riadky na úplnom začiatku knihy:

*On the fresh snow,
as in my heart,
footprints, traces.*

*Na čerstvom snehu,
tak ako aj v mojom srdci,
odtlačky, stopy.*

Čitateľ je očarený líškou a dieťaťom. Príbeh živý súcitom a láskavosťou núti premýšľať nad emocionálnym životom ľudí a iných tvorov. Ilustrácie autorky tejto utešenej knižky – Princesse Camcam – pôsobia dojímavo, až nadzmyslovo. Ich krása a jednoduchosť odrážajú krásu príbehu.

8. The Tea Party in the Woods

Autorka/ilustrácie: Akiko Miyakoshi

Jazyk: anglický

Voľný preklad tohto dielka je **Večierok v lese**. Vďaka autorke a ilustrátorke **Akiko Miyakoshi** získava špecifické „podivno“ v tom najlepšom zmysle slova. Kniha poteší a očarí svojho čitateľa, má veľmi snovú, priam magickú atmosféru. Najprv si knihu prelistujete, prečítate a niekde vo vašom vnútri cítite isté nutkanie, ktoré vás pobáda prejsť knihu ešte raz, pretože máte pocit, že ste niečo premeškali, nepochopili, že ste si niečo nevšimli.

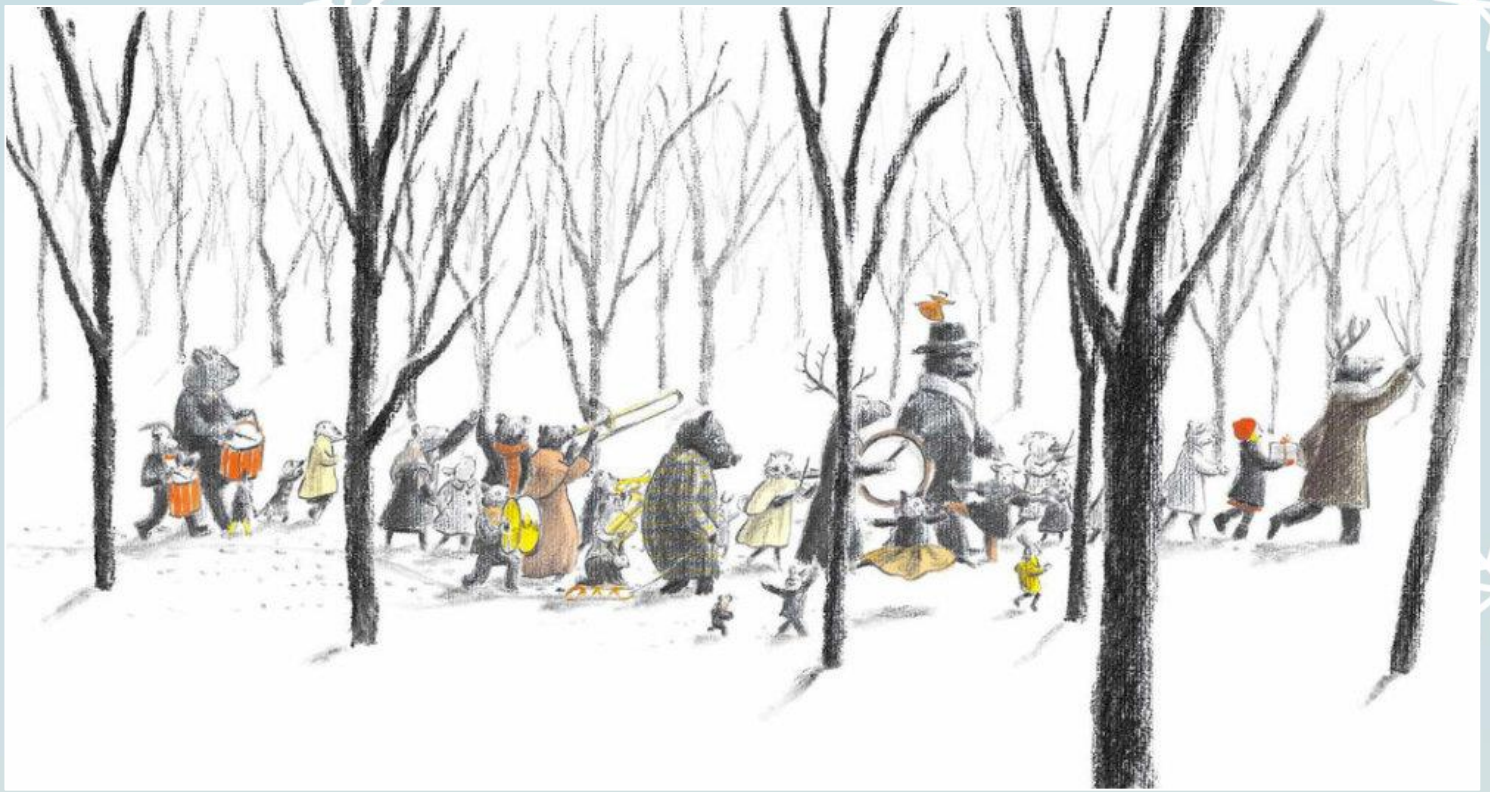
Keď si jedného zimného dňa dievčatko menom Kikko uvedomí, že jej otec zabudol na koláč, ktorý mal priniesť do domu starej mamy, vydá sa cez zasnežený les, aby otca dobehla. Náhlivo sleduje stopy svojho otca v snehu, až sa ocitne pri zvláštnom dome, ktorý nikdy predtým nevidela.

Kikko je veľmi zvedavá, nazrie cez oblok a vyľaká ju baránok, ktorý má na sebe kabát a nosí kabelku. Ešte prekvapivejšie je, že jahňa hovorí a láskavým hlasom sa jej pýta: „Ste tu na čajovom večierku?“ V príjemne zvláštnom dome objaví nezvyčajných obyvateľov, ktorí ju pozvú na svoj večierok. Kikko si zrazu uvedomí, že jej cesta lesom sa zmenila na čosi magické.

Príbeh miestami pripomína *Červenú čiapočku* (dejom i faktom, že hlavná hrdinka má červenú čiapku), no na rozdiel od pôvodnej verzie bratov Grimmovcov v nej nenájdeme krvilačnosť, ale zvláštne „podivno“, ktoré sa nesie celým príbehom ako pomyselná hranica medzi snom a skutočnosťou, rozumom a mágiou, svetom reálnym a fantáziou.

Na stránkach tejto knihy sa vizuálne stretáme s čiernobielym umením za občasného použitia červenej alebo žltej farby. Kikkina odvaha a zvedavá povaha čitateľa prenesú nečakanými zvratmi a dobrodružstvami až do nejednoznačného konca, v ktorom nie je jasné, či si Kikko čajový večierok predstavovala alebo či zvieratká jednoducho zmizli v lese. To sa necháva na detskom zvažovaní, premýšľaní a predstavovaní si, čo sa podľa nich stalo.

9. Snow

Autor: Walter de la Mare

Ilustrácie: Carolina Rabei

Jazyk: anglický

Táto pôvabná knižka je vlastne ilustrovanou verziou známej (aspoň vo svojej domovine) básne anglického spisovateľa *Waltera de la Mare* a je jednou z najkrajších osláv zázrakov zimy, snehu a všetkého, čo so sebou prinášajú. Je veľmi sympatické, že jedno z najvýznamnejších vydavateľstiev na svete dalo šancu začínajúcej ilustrátorky (vtedy ešte študentke) *Caroline Rabei*, ktorá sa tejto príležitosti zhostila naozaj excelentne, a tak vdýchla „zaprášenej“ básni nový rozmer a pohľad.

Za zmienku stojí aj dizajn obálky, na ktorej sú snehové vločky vytlačené striebornou metalickou farbou, ktorá sa pri pohybe s knihou mení, čo vytvára veľmi príjemný efekt sneženia.

Zima tak vďaka ilustráciám s okrúhlymi tvarmi a v teplých farbách naberá na prívetivosti a srdečnosti, vďaka čomu pri listovaní a čítaní knihy na chvíľu s úsmevom pookrejeme a spomalíme. A vychutnáme si prítomnosť. Žiadny závan vetra, žiaden slnečný svit. Biely sneh sa jemne krúti nadol, vonku sa svet mení na biely. Ako sa deň chýli ku koncu, rodina sa pripravuje na Vianoce: zdobí stromček, vešia na kozub ponožky, pečie vianočné koláčiky. Deti stavajú snehuliaka, hádžu snehové gule a skúmajú zamrznutú krajinu.

10. The Snow Queen

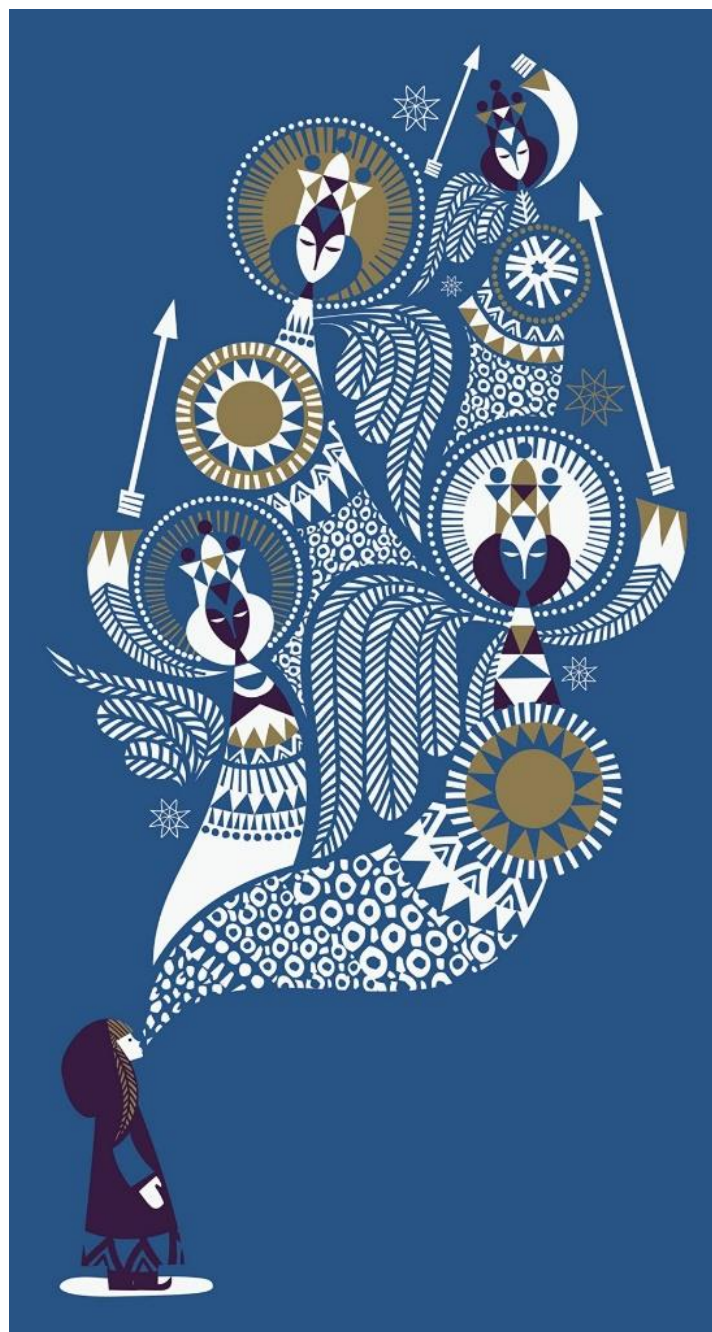
Autor: Hans Christian Andersen

Ilustrácie: Sanna Anukka

Jazyk: anglický

Snehová kráľovná patrí medzi najkrajšie klasické rozprávky, o čom svedčia nespočetné knižné, ale aj filmové, divadelné, rozhlasové či výtvarné adaptácie. V tejto knižnej verzii veľmi pútajú originálne ilustrácie, z ktorých priam dýcha zimná atmosféra, lesy a polárna žiara; ale taktiež nádherné prevedenie – plátenná väzba s krásnou metalickou potlačou. Rovnako zaujímavý je aj netradičný obdĺžnikový formát knihy.

Sanna Anukka patrí medzi svetovo uznávané ilustrátorky a dizajnérky, okrem iného je aj dvornou dizajnérkou fínskej módnej značky Marimekko. V jej ilustráciách cítiť fínske korene, konkrétne fínsky folklór a dizajn 50. až 60. rokov. Čisté tvary a línie ilustrácií knihy *The Snow Queen* vás prevedú nesmrteľným príbehom odvahy, priateľstva a lásky, ktorý je v tejto podobe oslavou klasiky vo vynovenej sviežej verzii.

11. The Polar Bear

Autorka/ilustrácie: Jenni Desmond

Jazyk: anglický

S touto knihou sa nám dostáva do rúk populárno-náučná kniha, ilustrovaná literatúra faktu, ktorá veľmi citlivo a presne zachytáva život, správanie i prirodzené prostredie polárnych medvedí. Rovnako kniha prináša i smutný fakt, že polárnym medvedom hrozí vyhynutie. Knihou nás sprevádza malé dievčatko, ktoré sa začíta do knihy vo svojej izbe a my spolu s ňou objavujeme fascinujúce fakty o živote a prostredí nekorunovaného kráľa Arktídy. Nádherné ilustrácie a citlivo doplnený sprievodný text robia z tejto knihy jedinečný náučný, estetický a čitateľský zážitok.

12. Tanec snehovej vločky

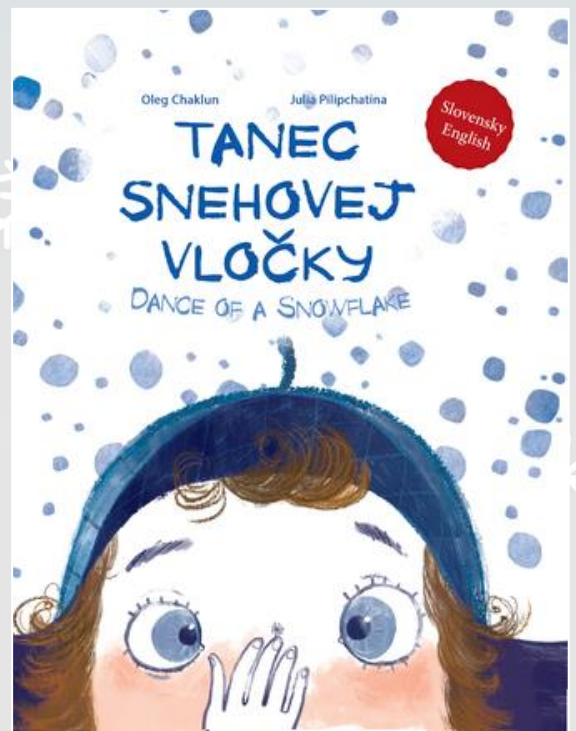
Autor: Oleg Chaklun

Ilustrácie: Julia Pilipchatina

Jazyk: anglický

Tanec snehovej vločky je láskavým zimným príbehom o chlapcovi, ktorý je ohromený krásou snehových vločiek. Veľmi sústredene ich pozoruje. Objavuje nekonečnú pestrosť a rôznorodosť sveta, ktorý nás obklopuje, a ktorého sme neoddeliteľnou súčasťou.

Knižka rozvíja detskú zvedavosť a abstraktné myslenie. Poteší tak malých, ako aj väčších čitateľov. Celý príbeh je doplnený milými ilustráciami oceňovanej ukrajinskej ilustrátorky *Julie Pilipchatinovej*. Pútavý dvojjazyčný príbeh zároveň rozšíri slovnú zásobu malých čitateľov nielen v slovenčine, ale aj v angličtine.

13. Nech sneží

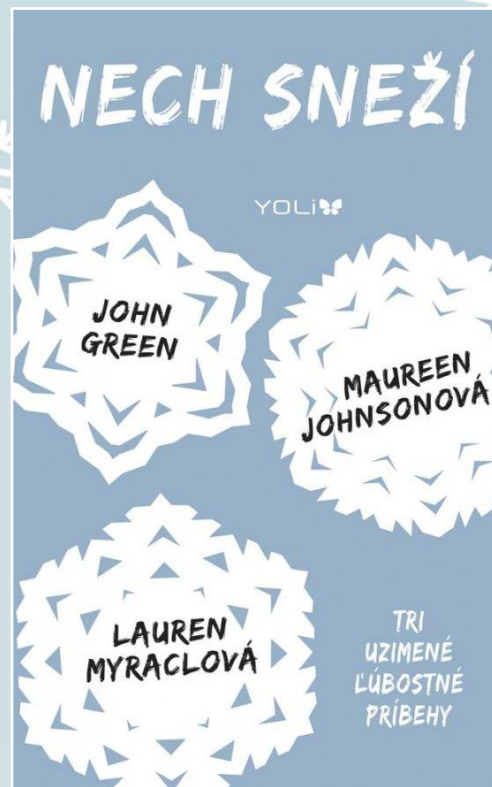
Autori: John Green, Maureen Johnson, Lauren Myracle

Viete, na Štedrý deň v mestečku Gracetown obvykle nesneží. Ale tento rok máme šťastie. Na mestečko sa zosypala bohatá snehová nádielka. Aby ste rozumeli – sneh nás môže niekedy poriadne nahnevať, ale je krásny a magický. A verte mi – trochu snehu môže znamenať veľkú zmenu. I keď o nej ešte nevíete.

Jedno je jasné. Sneh môže zmeniť náš pohľad na svet a skrývať veci, ktoré máme priamo pred nosom. Môže nás poslať na cestu, ktorú sme najmenej čakali. Ale predovšetkým – sneh náš môže všetkých spojiť dokopy. A niekedy, len na okamih, predovšetkým na Štedrý večer, presne toto potrebujeme...

Zasnežená vianočná krajina je síce hotová idylka, pre nezjazdne cesty a metrové záveje však kolabuje doprava a kalamita je na svete. Trom mladým ľuďom a ich priateľom v okamihu prekázajú sviatočné plány a zdá sa, že ich čaká najhoršia noc v živote. Ved' kto by chcel namiesto rozbaľovania darčiekov uviaznuť vo vlaku bez elektriny, riskovať život kvôli štrnástim „upišťaným“ roztlieskavačkám či zháňať miniprasiatko pre najlepšiu kamarátku v skolabovanom meste? Iba ak by sa katastrofa zmenila na skutočné čaro Vianoc...

Tri uzímené dojímavé, zábavné a čarovné ľúbostné príbehy oslovia predovšetkým nášťročných čitateľov. Túto knižku si vychutnáte od jej otvorenia, cez ovoniavanie, až po samotný záver.

14. Zimní duchovia

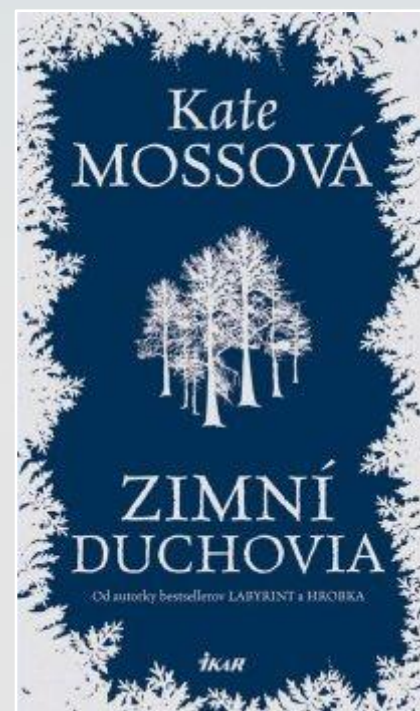
Autorka: Kate Mosse

Ilustrácie: Brian Gallagher

Prvá svetová vojna okradla celú jednu generáciu o priateľov, lásku a zlatú mladosť. Freddiemu Watsonovi vzala milovaného brata a dočasne i pokoj mysle. Jeho bolestná strata a strach o vlastné duševné zdravie ho neustále prenasledujú, preto hľadá východisko z neľahkej situácie.

V zime roku 1928 Freddie cestuje po južnom Francúzsku. I táto krajina bola v dejinách svedkom mnohých krviprelievání. V silnej snehovej búrke jeho auto zide z cesty a otrasený blúdi lesom.

Útočisko nájde v zapadnutej horskej dedine. Stretne krásnu mladú ženu *Fabrissu*, ktorá takisto smúti za stratenou generáciou.

V priebehu jedinej dlhej noci si Fabrissa a Freddie navzájom vyrozprávajú svoje príbehy a Freddie na úsvite zistí, že v rukách drží kľúč k záhade, ktorá mu zlomí srdce.

Starší žiaci ocenia striedavo napínavý, ľudsky dojímavý i strašidelný príbeh tohto románu, ktorý podáva svedectvo o životoch kruto zasiahnutých vojnou, zmenených odvahou a zachránených láskou.

15. *Dcéra snehu*

Autorka: Eowyn Ivey

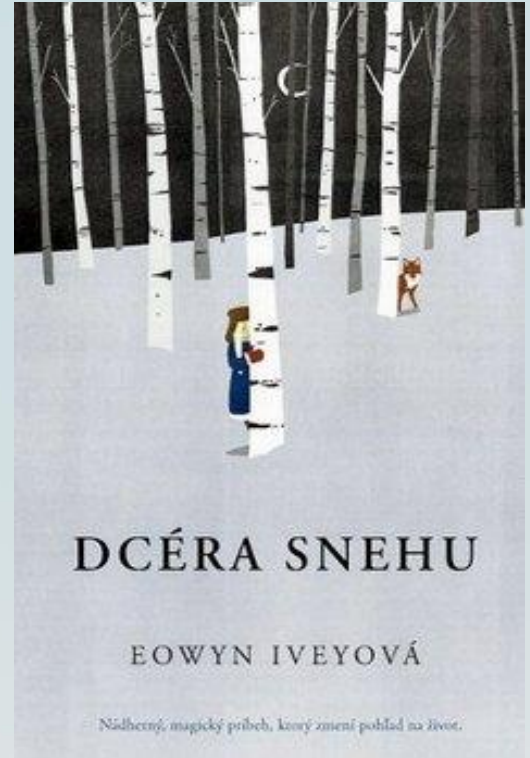
Kniha *Dcéra snehu* je dôkazom, že nádherné a citlivé príbehy ešte nevymizli. Je to očarujúco jedinečný príbeh, v ktorom sa snúbi realita s fantáziou na pozadí aljašskej prírody.

Dej románu sa odohráva v drsnej divočine okolo roku 1920 a autorka vychádza z vlastných skúseností, keďže sama vyras-tala v Aljaške.

Nechala sa inšpirovať starou ruskou ľudovou rozprávkou a zasadila ju do prostredia, ktoré dôverne pozná.

Je to brilantne napísaný príbeh o nevšednom osude dvoch ľudí, *Jacka* a *Mabel*, ktorí si uprostred nespútanej Aljašky budujú nový život. Hoci márne túžia po dieťati, ich láska zostáva silná. Keď jedného dňa nasneží, vybehnú pred svoj zrub a postavia si snehuliaka – *dievčatko zo snehu*.

Ráno však nájdu iba stopy smerujúce k lesu. V najbližších týž-dňoch vídajú plavovlasé dievčatko, ktoré zrejme chodí po okolí. Boja sa o tom hovoriť, pretože majú podozrenie, že dlho pestované nádeje ich pripravili o rozum. Dievčatko po čase príde až k ich zrubu a prezradí im, že sa volá *Faina*. Toto výnimočné stvorenie je plné čara, múdrosti i detskej naivity. Je dieťaťom lesa, loví s červenou líškou po boku, privoláva metelicu a prežíva v drsných podmienkach divočiny. Na tomto krásnom a nebezpečnom mieste však nič nie je také, ako sa zdá.

Svätý Martin

5. november

Na svätého Martina drž sa, synku, komína.

Svätý Martin z Tours sa narodil v roku 316 v rímskej provincii Panónia v meste Sabaria (dnešné Szombathely v Maďarsku). Svoje meno dostalo po bohu vojny *Martovi*. Namiesto vojenských ostruh mu však učarovalo kresťanstvo, s ktorým sa stretol po tom, čo sa rodina presťahovala do severného Talianska. Martinovi rodičia ale jeho nadšenie pre novú vieru nezdieľali, a tak bol chlapec v pätnástich rokoch odvedený do armády. I tu však žil pokorne, skromne a k svojmu otrokovi sa správal ako k bratovi. Svoje úlohy pritom plnil natoľko svedomito, že sa dočkal i povýšenia a bol prevelený k cisárskej garde.

Ku kľúčovému obratu v Martinovom živote došlo v roku 335 v Amiens v dnešnom Francúzsku, kedy v priebehu mrazivého večera stretol pri mestskej bráne žobráka. Muž bol len skromne oblečený, hladný a triasol sa od zimy. Martin nemal pri sebe jedlo ani peniaze, tak aspoň roztrhol napoly svoj plášť a jednu polovicu žobrákovi daroval, aby sa aspoň trochu zahrial.

Ďalšiu noc sa potom Martinovi zjavil Ježiš oblečený v darovanom plášti. Nedlho po týchto udalostiach sa Martin nechal pokrstiť a onedlho odišiel z armády.

Prečo sa hovorí, že „prišiel Martin na bielom koni“?

Kôň býval symbolom prvého snehu. Skutočný Martin teda najskôr nejazdil na bielom koni, ani si nedopriaval opulentné hody s husou a vínom. Ľudová predstavivosť si napriek tomu našla spôsob, akým si tieto tradície a radosti so svätcom spojiť.

Legenda o bielom koni, na ktorom Martin prichádza a prináša so sebou prvý sneh, má pôvod úplne prostý. Naši predkovia si v priebehu rokov skrátka všimli, že okolo svätcovho sviatku začína snežiť, a spojili si tak jeho meno s bielym koňom, ktorý symbolizuje prichádzajúcu zimu a padajúce snehové vločky.

Hus alebo víno?

Svätomartinské tradície nie sú žiadnou komerčnou novinkou, väčšina z nich sa drží už celé storočia. Tradícia svätomartinskej husi vznikla najskôr v Nemecku niekedy v prvom tisícročí, na Morave je prvýkrát doložená v roku 1552. K husi, respektíve husiam, sa viažu hneď dve legendy.

Podľa prvej bol Martin veľmi skromný, nechcel sa stať biskupom a radšej sa pred svojimi prívržencami schoval do krdľa husí. Tie však začali sipieť a prezradili ho. Druhá, drsnejšia legenda, vraví, že husi rušili Martina pri kázaní, a za trest skončili na pekáči.

Už 150 rokov po svätcovej smrti v Tourse ukazovali zázračnú vínnu révu, ktorú údajne zasadil práve svätý Martin. A tak sa stal svätec patrónom vína, vinárov a parížskych hostinských. Táto vinárska tradícia sa, samozrejme, čoskoro rozšírila i do okolitých krajín. Keď sa k tomu pridalo, že krátko po svätom Martine začínala doba predvianočného pôstu, nie je divu, že práve o tomto dni si naši predkovia radi dopriali poriadnu hostinu so všetkým.

Ako vzniká snehová vločka

Sneh. Kto by ho nemal rád? Sneh je to prvé, na čo pomyslíme, keď sa povie zima. Spája sa s našim radostným detstvom, každý rok sa tešíme na prvý sneh, radi sa v ňom prechádzame, nechávame si štekliť tvár padajúcimi vločkami a chytáme ich do dlaní, vychutnávame si nádherné scenérie okolitej krajiny, keď ju sneh pokryje. Premýšľali ste ale niekedy, ako sneh vzniká? Ako vzniká snehová vločka? Ako je možné, že má také nádherné a dokonalé tvary? Na tieto otázky nám odpovie veda.

Sneh je forma zamrzutej vody, ktorá sa vyskytuje vo forme niekoľkých ľadových kryštálikov spojených do snehovej vločky. K vytvoreniu snehu musí byť teplota nižšia než $0\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Snehová vločka je jednoducho povedané kryštál ľadu, ktorý môže dosahovať rôzne veľkosti. V atmosfére sa vyskytujú mikroskopické čiastočky prachu a peľu. Tie môžu pôsobiť ako tzv. „kondenzačné jadrá“, to znamená, že na nich kondenzuje vodná para a vytvára sa ľadový kryštálik – zárodok budúcej snehovej vločky. Tento kryštál sa môže spojiť s viacerými kryštálmi a spolu padajú k zemi. Základný tvar ľadového kryštáliku je šesťhranná doštička, ktorá v priebehu svojho vývoja postupne narastá. Prečo majú ľadové kryštáliky práve tvar šesťuholníka? To súvisí s usporiadaním molekúl vody. Pre nich je najvýhodnejšie práve spojenie do tvaru šesťuholníka, ľad tak kryštalizuje v šesťuholníkovej – hexagonálnej – sústave.

Na kryštáliku sa usadzuje vodná para a dochádza k zrážkam s kvapôčkami prechladenej vody, ktorá je pri teplotách pod bodom mrazu (až $-12\text{ }^{\circ}\text{C}$) stále v kvapalnom stave. To sa deje preto, že okolité prostredie nedovolí vode jej skupenstvo zmeniť. Stačí však len malá zmena podmienok a voda v okamihu zmrzne. Pri zrážke ľadového kryštáliku s kvapôčkou prechladenej vody okamžite voda na kryštáliku namrzne.

Tvar vločiek a kryštálov závisí hlavne od teploty a nasýtenia vzduchu, ktorým vločka/kryštálik prechádza. Nasýtenie nám zjednodušene povedané udáva obsah vlhkosti vo vzduchu. Najkrajšie vločky rôznych hviezdovitých tvarov sa zvyčajne objavujú pri teplotách okolo -10 až $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$. Pri veľmi nízkych teplotách pod $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ môžeme pozorovať už len ľadové ihličky.

Veľkosť snehovej vločky priamo súvisí so zmenou teploty, ktorou prejde vločka od svojho vzniku až po dopadnutie na zem. Pokiaľ sú teploty záporné, v kryštáloch ľadu nie je prítomná kvapalná voda.

Naopak, keď je teplota blízka nule alebo slabo nad nulou, vo vločkách je prítomná voda. Tá vo vločkách následne funguje ako lepidlo a vločky sa spájajú. Pre vznik početných zrážok je dôležitá aj vlhká vzduchová hmota. Tá k nám najčastejšie dorazí v zime od juhozápadu alebo juhu, keď sa z oblasti Jadranského mora presúva cez Panónsku panvu tlaková níz ďalej na východ.

Pokiaľ je teplota v celom vertikálnom teplotnom profile *troposféry* (=najspodnejšia vrstva atmosféry) záporná, vločky sa nezokupujú a pozorujeme vtedy len malé vločky. Po dopadnutí na zem sa nelepia a len ťažko z nich dokážeme urobiť snehové gule či postaviť snehuliaka.

Pokiaľ je teplota vo vyšších vrstvách záporná, no postupne s klesajúcou nadmorskou výškou sa teplota priblíži k 0 °C, resp. hranicu 0 °C prekročí, vločky sa začnú spájať do väčších zhlukov a padajú na zem ako veľké „chumáče“. Tento sneh je mokrý a ťažký a veľmi jednoducho z neho spravíme snehovú guľu či postavíme snehuliaka.

Obyčajne majú vločky veľkosť okolo niekoľkých mm až 1-1,5 cm. Ak sa spojí veľký zhhluk vločiek, môže mať veľkosť až 5 cm. Vplyv na veľkosť vločiek má aj vietor. Pri prítomnom vetre sa nedokážu vytvoriť veľké zhluky, keďže ich vietor rozfúka. Najväčšie vločky tak padajú pri bezvetří.

Taujímavosti o snehu

Sneh nie je biely

Sneh tvoria ľadové kryštáliky, ktoré neprepúšťajú svetlo. Spektrum farieb sa od povrchu snehovej vločky odráža, čo je dôvodom, prečo sneh vidíme biely. Existujú dokonca záznamy aj o červenom, žltom alebo čiernom snehu padajúcom z neba. Pravdepodobne je to dôsledkom peľu, prachu alebo sadzí. Skutočnosť je taká, že sneh je priehľadný.

Gigantická vločka

Najväčšia zaznamenaná snehová vločka na svete spadla v Montane (USA) dňa 28. januára 1887. Merala 38,1 centimetra a mala hrúbku 20,3 centimetra, čím sa zapísala do Guinnessovej knihy rekordov. Obrovské vločky sme zaznamenali aj 30. januára 2015 v oblasti Bratislavy. V priemere dosahovali aj okolo 7 – 10 centimetrov. Intenzívne sneženie tu v priebehu niekoľkých hodín spôsobilo kalamitu. Na bratislavskej Kolibe napadlo za krátky čas až 34 centimetrov.

Najväčší snehuliak na svete

Postavený bol v americkom New Yorku v roku 1999 a meral viac ako 34 metrov. Tento snehuliak zlomil rekord tomu predchádzajúcemu, ktorý meral viac ako 29 metrov a postavili ho v Japonsku.

Najhustejšie sneženie

Najhustejšie zaznamenané sneženie sa odohralo počas sezóny medzi rokmi 1998-1999. Na sopke Baker v štáte Washington sa počas tejto sezóny nahromadili takmer tri metre snehu (2,896 m). Ak sa zameriame na rekord v 24-hodinovom snežení, v USA ho drží mesto Silver Lake z roku 1921, kedy tu za 24 hodín napadlo 76 cm snehu.

Búrka storočia

V roku 1993, konkrétne 12. marca bola v USA tzv. *búrka storočia*. O život prišlo 310 ľudí a škody boli vyčíslené na 6,6 miliardy dolárov. O snehovej búrke sa dá hovoriť vtedy, ak nevidíte na približne 400 metrov.

Chionofóbia

Ako už napovedá názov, ide o druh strachu. *Strachu zo snehu*. Toto slovo je odvodené od gréckych slov *Chion* v preklade *sneh* a *Phobose* v preklade *strach*. Ľudia, ktorí pociťujú intenzívny až panický strach zo snehu, sa nazývajú *chionofobici*.

Iglu - dokonalý snehový dom

V iglu je možné dosiahnuť teplotný rozdiel až 70 stupňov oproti vonkajšej teplote, čím predstavuje perfektné útočisko pred nízkymi teplotami. Priestor v iglu je zahrievaný výlučne telesným teplom. Čerstvo zhutnený sneh zachytí 90 až 95 % vzduchu a keďže sa nemôže pohybovať a prenášať teplo, je to vynikajúci izolátor.

Treba byť na horách potichu?

Spustenie lavíny závisí od viacerých faktorov. Lavína sa spustí vtedy, keď je snehová vrstva nestabilná a zaťaženie je väčšie ako odpor proti pohybu. Faktorov je niekoľko. Dôležité je, aký je podklad, sklon svahu, smer vetra, teplota, vlhkosť vzduchu a snehu, slnko atď.

Všetky tieto parametre dokážu pôsobiť na vznik lavín vo vzájomnej kombinácii. Kričanie, jódovanie alebo iné hlasité zvuky teda samostatne spustiť lavínu nemôžu, opatrnosti však nikdy nie je dosť.

Sneh v púšti?

V januári 2018 nasnežilo dokonca aj na jednom z najhorúcejších miest na zemi – v Afrike. V alžírskom meste Aïn Séfra v saharskej púšti namerali 2,5 cm snehovej pokrývky priamo v púštnych dunách.

Najchladnejšie miesto na Zemi

Najchladnejším miestom na Zemi je Antarktída, kde namerali neuveriteľných $-93,2^{\circ}\text{C}$.

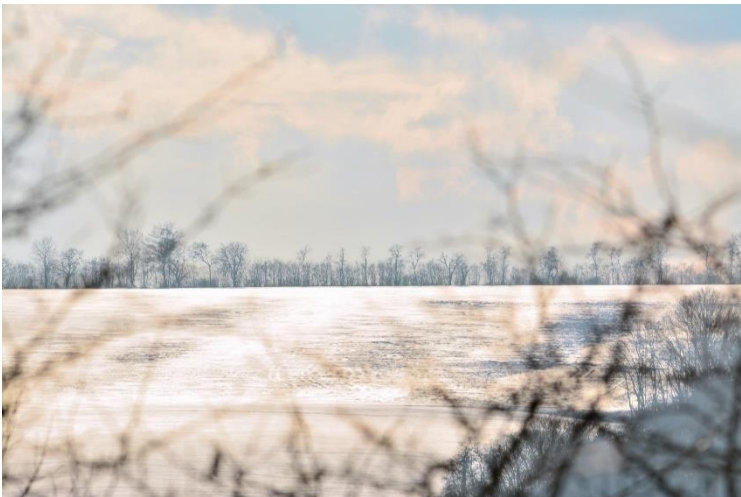
Snežný muž

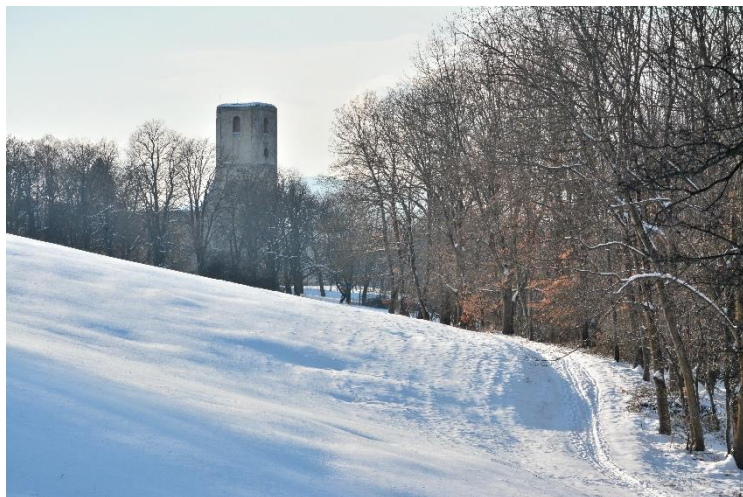
Už stovky rokov sneh inšpiruje mimo iného aj vedcov. Renné Descartes, Johannes Kepler či Robert Hooke. Tí všetci sa vo svojich prácach zmienili o výskume snehu. Za pravého snežného maniaka sa však dá označiť len jeden muž, *Wilson A. Bentley* (1865-1931). Ten zasvätil celý svoj život výhradne výskumu snehu, aby nám ukázal krásu a rozmanitosť snehových vločiek. Práve on totiž ako prvý človek v histórii zachytil snehové vločky na film a počas svojho života zachytil cez 5000 rôznych vzorov vločiek.

Lima na Slovensku

Na Slovensku zaznamenali najväčšiu zimu dňa 11. februára 1929 v lokalite Vígľaš-Pstruša blízko Zvolena. Namerali tam až -41 stupňov. Z dôvodu tuhých mrazov praskali stromy a aj múry domov. Jedna z najväčších snehových kalamít bola na Slovensku v roku 1987. Snežiť začalo 12. januára a teplota popoludní klesla pod -20 stupňov. Ráno 13. januára bolo v Trenčíne nameraných iba -32 stupňov.

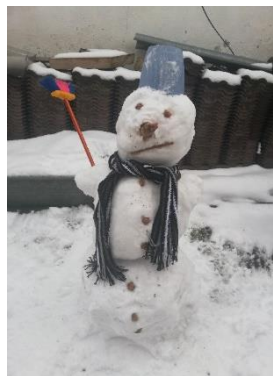

Soňa Polakovičová: Metamorfozy zimných Dechtíc

Zimné radovánky na snehu

Tento rok k nám zavítala nádherná zima. Prikryla našu dedinku bielou pokrývkou a potešila srdiečka malých i veľkých. Každý sa teší z dlhoočakávanej snehovej nádielky, ktorá je pre človeka balzomom na dušu. Na stráňach, brehoch a kopcoch sa ozýva veselý smiech sánkujúcich sa detí, pri dlhých prechádzkach prírodou na nás blahodarne pôsobí svieži zimný vzduch maľujúci naše líca dočervena. Sneh je však i výborným materiálom na tvorenie, čo dokazujú naši štvrtáci. Vytvárali rôzne snehové sochy, snehuliakov, obrazce na snehu i zložitejšie technické stavby. A toto je výsledok ich práce.

Svätý Mikuláš

6. december

Na svätého Mikuláša už je všetka zima naša.

Svätý Mikuláš je patrónom námorníkov, rybárov, obchodníkov, zdravotníkov, právnikov, študentov, väzňov, ale predovšetkým detí. Je tiež patrónom štátov Rusko a Lotrinsko. Na našom území svätého Mikuláša uctievali už od 14. storočia.

Mikuláš nie je žiadna vymyslená rozprávková postava. On skutočne žil. Narodil sa niekedy v treťom storočí v meste Patara v južnom Turecku do rodiny zbožných a bohatých kresťanov. Po smrti rodičov rozdal veľkú časť svojho majetku chudobným. Najmä preto, aby unikol prejavom vďačnosti, vydal sa na púť do Palestíny. V maloázijskom meste Myra v tom čase zomrel biskup a novým biskupom sa mal stať ten, kto ako prvý vojde nasledujúce ráno do chrámu. Tým bol putujúci Mikuláš. Spočiatku sa vzpieral, ale nakoniec biskupský úrad prijal a poctivo ho vykonával až do svojej smrti okolo roku 345. Podľa najznámejšej legendy, ktorá sa o svätom Mikulášovi zachovala, pomohol chudobnému susedovi, ktorý mal tri dievčatká.

Tri noci za sebou tajne vhadzoval otvoreným oknom do izby dievčat peniaze a suseda zachránil pred biedou. Na tejto legende je založená tradícia mikulášskej nádielky. Po čase Mikuláš rozdal všetok svoj majetok a stal sa biskupom v meste Myra. Staral sa o siroty, pomáhal vdovám a všetkým chudobným a prenasledovaným. Dokonca sa o ňom vraví, že keď bol v Myre hladomor, zázračne rozmnožil bochníky chleba. Celý život pomáhal ľuďom, ktorých stretlo dajaké nešťastie. Dožil sa deväťdesiatich rokov. Po smrti bol všade uctievaný a vyhlásili ho za svätého. A tak si Mikulášovu štedrosť pripomínajú ľudia v celej Európe každý rok.

Podľa ľudovej viery svätý Mikuláš zostupuje každý rok piateho decembra, v predvečer jeho menín z neba na zem a v sprievode anjela a čerta obchádza ľudské príbytky a rozdáva sladkosti a ovocie dobrým deťom, rovnako tak uhlie a zemiaky neposlušným deťom. Je oblečený ako biskup. Má biele rúcho, na hlave vysokú, do dvoch špic vybiehajúcu čiapku, ktorá je takisto ako rúcho v kombinácii červenej a bielej farby so zlatým krížom vpredu. Hovorí sa jej *mitra*. V jednej ruke drží pastiersku palicu, hore skrútenú a ozdobenú, ktorá sa volá *barla*, v druhej ruke má veľký mech s darčekmi. Mikuláš býva vyššej postavy, s dlhou bielou bradou a v deťoch by mal vzbudzovať posvätnú úctu, anjel pokoj a pohodu, čert má nahnať nezbedníkom strach.

Svätý Mikuláš sa stal jedným z najuctievanejších svätých v celom kresťanskom svete, vo východných cirkvách je druhým najuctievanejším svätým vôbec (po Panne Márii). V 11. storočí sa začal šíriť jeho kult v západoeurópskych krajinách, a to predovšetkým zásluhou normandských moreplavcov, ktorí ho prijali za patróna námorníkov. Neskôr uctievali svätého Mikuláša vo Francúzsku, v 12. storočí v Nemecku a v 13. a v 14. storočí i na Slovensku.

Dňa 4. decembra 2020 zavítal Mikuláš do našej školy. Napriek pandemickej situácii naše deti ani tento rok neprišli o potešenie z mikulášskeho dňa. Programu sa ujal učiteľský zbor svojím kreatívnym divadelným predstavením. Potešil a zabavil nielen malých, ale i veľkých. Všetci si z tohto dňa odniesli nezabudnuteľný zážitok, na ktorý budú určite dlho spomínať.

Anjelská

**Anjel krídla má – keď nimi mávne,
hneď sa vznáša nad mestom aj nad poľom.
Aké je to ľahké! A zároveň slávne!
Aké krásne je byť anjelom!**

**Krídami sa prikryva, keď leží
na nebi, na bielej posteli.
A keď anjel letí – vtedy sneží.
Rozdávajú pierka anjeli.**

Josef Lada

MIRIAM
BENEDIKOVICOVÁ

PETER
ŠARABOK

ZUZANA
ONDRUŠOVÁ

Sofinka Machová

A perspective view of a hallway. On the left, a wall has a series of windows and framed pictures. A white railing runs along the base of the wall. In the center, a sign is mounted on the wall. To the right, a row of brown doors is visible, with the closest one being open. The floor is dark grey.

NEZAVIĎ NIKOMU
POMÔŽ KAŽDEMU
A ZAPÍČIŠ SA VŠETKÝM
J. A. KOMENSKÝ

Vianočné tvorivé dielne

Atmosféra sviatkov pokoja, mieru a lásky zavítala i do našich tried, k našim milým žiakom, učiteľom i všetkým zamestnancom školy. Zvonček v podobe vianočných piesní a kolied, vianočná výzdoba a kreatívne tvorenie dekorácií nám spestrovali decembrové dni. Veľmi nás mrzí, že sme kvôli súčasnej situácii nemohli zrealizovať tradičné *Vianočné tvorivé dielne* za prítomnosti rodičov a rodinných príslušníkov detí, ako je v našej škole zvykom. Veľmi nám chýbajú i žiaci druhej stupňa, ktorí dostávajú rôzne námety na vianočné tvorenie dištančne a pracujú doma.

Žiaci prvého stupňa zdobili medovníčky, vytvárali vianočné pozdravy, ozdoby, snehuliačikov, rôzne vianočné a zimné dekorácie či symboly Vianoc v podobe vencov, svietnikov, stromčekov z prírodných materiálov, v ŠKD deti vytvárali papierové vianočné stromčeky, anjelikov a pohľadnice. Prinášame Vám výsledky našej snahy a práce.

Prajeme Vám, milí žiaci, rodičia a priatelia našej malebnej školy, krásne Vianoce plné zdravia, šťastia, lásky, pokoja a mieru v kruhu Vašich najbližších a zaželajme si spoločne, nech sa čo najskôr opäť v zdraví zídeme!

Sviatky Vianoc sa spájajú s množstvom tradícií. Jednou z nich je aj pečenie medovníkov. Medovníčky patria k typickým dobrotám, ktoré zdobia naše stoly počas najkrajších sviatkov v roku. Upiecť a ozdobiť medovník nie je veru jednoduché. Vyskúšali si to aj naši druháci. Pri veselej nálade si tieto tradičné vianočné maškrtky nielen napiekli, ale aj pekne vyzdobili. Najchutnejší bol záver, keď mohli svoje napečené medovníčky ochutnávať.

Pripravila: Mgr. Silvia Klčová

Historia vianočných betlehemov

Vianočný betlehem je už tradičnou súčasťou našej kultúry. Je nositeľom silného príbehu spojeného s dejinami ľudského rodu. Tradícia vianočných betlehemov je veľmi stará, vyvíja sa po stáročia, prekonala obrovské vzdialenosti, čas aj najrôznejšie zákazy a obmedzenia. Uchovala sa pri živote v domovoch doslova po celom svete.

Názov sa odvodzuje od mesta *Betlehem*, kde sa podľa Nového zákona (Evanjelium podľa Matúša, Evanjelium podľa Lukáša) narodil v maštali Ježiš Kristus.

Betlehemska scéna sa zobrazuje pod hviezdou alebo kométou. Práve ona ukázala cestu všetkým, ktorí sa chceli pokloniť Mesiášovi. Matúš vo svojom evanjeliu píše: „A hľa, hviezda, ktorú videli na východe, išla pred nimi, až sa zastavila nad miestom, kde bolo dieťa.“

Základný a hlavný motív betlehemu vytvára postava dieťatka ležiaceho na slame v jasličkách – narodeného Ježiška, pri ktorom stoja či sedia jeho matka Panna Mária, svätý Jozef a dieťatko svojim dychom zohrievajú osol a vôl.

Jednotlivé postavy betlehemu majú svoj význam. Ježiško nepotrebuje k svojej božskosti vôbec nič. Jasličky, slama a kus látky sú len potrebným, ale nie nutným doplnkom scény. Prví prichádzajú Jezuliatko navštíviť anjeli. Podľa rôznych dobových zobrazení sú nahí, zahalení do drapérie alebo oblečení. Panna Mária sa zobrazuje v modrobielom šate symbolizujúcom nevinnosť a nebeskú čistotu. Svätému Jozefovi je priradovaná úloha ochrancu. Z tohto dôvodu často drží pútnickú palicu, ktorá by sa dala použiť nielen ako pomôcka pri chôdzi. Nepísaným pravidlom je, že v zobrazovanej scéne takmer vždy stojí. Farebnosť ošatenia je zväčša v zemitých farbách. Panna Mária a Svätý Jozef sú vždy v tesnej blízkosti jasličiek, ostatní by mali mať väčší odstup. K tomuto výjavu sa podľa možnosti a fantázie pridávajú ďalšie biblické postavy a upravuje sa prostredie. Dopĺňajú sa jasličky, anjeli, králi, pastieri, tzv. darovníci, prípadne muzikanti a rôzni remeselníci, zvieratá (ovce, vôl, oslík) a kulisu príbehu tvorí miesto, kde sa Ježiš narodil. Prevažne to je jaskyňa alebo stodola.

Prvý vianočný betlehem

Historicky prvý betlehem vytvoril *svätý František z Assisi*, zakladateľ rehole františkánov, v roku 1223. Inšpiroval sa pri svojej návšteve mesta Betlehem, kde na neho silno zapôsobila atmosféra tohto miesta. Rozhodol sa, že ju sprostredkuje aj svojim krajanom.

Prvý betlehem, ktorý František vytvoril, bol živý. V jaskyni v talianskom meste Greccio pripravil jasle, do ktorých uložil živé dieťa. Vedľa stála Mária a Jozef, priviedli aj osla a voľa. Keď sa zišli obyvatelia mesta pri svetle sviečok a fakiel, František sám predniesol kázeň. V prítomnosti svojich priateľov a vidiečanov slúžili svätú omšu v lesnej jaskyni, namiesto oltára v nej postavil jednoduché jasličky vystlané slamou, vedľa ktorých boli zvieratá. Napodobením situácie opísanej v Biblii chcel František upozorniť spolubratov aj miestnych ľudí na maximálnu chudobu, v ktorej sa Boh rozhodol prísť na svet. Táto jednoduchá a skromná oslava slúžiaca ako pripomienka Kristovho života a odkazu, ako aj tajomná atmosféra okamihu na prítomných hlboko zapôsobila.

Výjav pripomínajúci zrodenie Spasiteľa mal veľmi silný duchovný rozmer a od tohto momentu sa tradícia betlehemov v Taliansku silno zakorenila. Aj po Františkovej smrti obyvatelia Greccia naďalej pripravovali živé aj umelé betlehemy a podľa Františkovho príkladu si rozdávali darčeky, aby napodobnili lásku Boha, ktorý sa nám sám dal ako dar.

Jasličky so sochami malého Ježiša, Panny Márie a Jozefa doplnené živými ľuďmi sa rýchlo rozšírili po celom Taliansku. Najhonosnejšie betlehemy sa stavali vo františkánskych a kapucínskych kostoloch a na ich výzdobe sa podieľali poprední umelci a vladári. K historicky a umelecky najcennejším nepochybne patrí betlehem v Bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme. Tento betlehem bol zhotovený koncom 13. storočia na želanie pápeža Mikuláša IV., prvého františkána na Petrovom stolci, ktorý, podobne ako svätý František z Assisi, veľmi uctieval kult Narodenia Pána. Preto dal postaviť samostatnú kaplnku venovanú jasličkám a obnovil modlitbu k relikviám svätej kolisky.

Rozšíreniu betlehemov pomohlo predovšetkým ich predstavenie v kostoloch a kláštoroch. Dlhú dobu sa udržiavala tradícia živých betlehemov, ale s postupom času sa z týchto scén stávala ľudová zábava i so svojimi nedostatkami. Dochádzalo k zosmiešňovaniu niektorých postáv, čo viedlo k nedorozumeniam medzi veriacimi. Predstavitelia cirkvi mali obavy z prílišnej sekularizácie (*vyňatie z právomoci cirkvi, zosvetštenie*) témy a následných nepokojov. Tak došlo v niektorých krajinách k zákazu vianočných betlehemov na cirkevnej pôde. Paradoxne sa tak betlehemy ešte viac rozšírili medzi jednoduchých ľudí a do ich domácností.

V 15. storočí sa jasličky so živými hercami alebo so sochami Ježiša, Márie a Jozefa začali objavovať na námestiach stredovekých miest pri predvádzaní vianočných mystérií. V 16. storočí rozširovali betlehemskú tradíciu po Európe okrem františkánov už aj jezuiti. Výjavy narodenia Krista alebo klaňania Troch kráľov sa preniesli z reliéfov gotických oltárov do priestoru. Postupne dosiahli drevené figúrky chrámových betlehemov veľkosť človeka. Jedným z najznámejších novodobých betlehemov na území Ríma je ten, ktorý každoročne obdivujú tisícky veriacich a pútnikov. Svojím architektonickým spracovaním ako celok pripomína palestínsku krajinu a miesta typické pre Svätú zem.

Stredobodom scény je figurálne zobrazenie svätej rodiny: Dieťaťa Ježiša, Panny Márie a Svätého Jozefa. Okolo nich stoja ďalšie postavy - predstavujúci jednoduchý ľud, ktorý sa s vierou a nádejou prišiel pokloniť Mesiášovi a prináša mu dary. Na realizácii celkovej podoby betlehema sa každoročne podieľa veľké množstvo majstrov remeselníkov. Jeho tradíciu, spojenú s umiestnením vianočného stromu na námestí svätého Petra, zaviedol v roku 1982 Ján Pavol II.

Zvyk stavať Betlehemy sa neskôr rozšíril do všetkých krajín. Najhonosnejšie betlehemy sa stavali vo františkánskych a kapucínskych kostoloch a na ich výzdobe sa podieľali poprední umelci a vladári.

Kostolné betlehemy

Betlehemy boli spočiatku cirkevnou záležitosťou. Ich prezentácia bola možná len v kostoloch, kaplnkách a iných cirkevných ustanovizniach. Kostolné betlehemy majú veľa podôb. Spravidla sú zhotovené z dreva, sadry, špeciálnej hmoty „tragant“, skla, keramiky, kovu, textilu, papiera, vosku, prípadne vzájomných kombinácií.

Reformačné snahy v 19. storočí a schopnosti domácich výrobcov urobili z betlehemskej scény zaujímavú výzvu, ktorá nezostala bez povšimnutia. Práve v domácich podmienkach mnohí získali k výrobe betlehemov vrelý vzťah, pretože figúrky boli prítomné rodinným udalostiam, dedili sa a v priebehu niekoľkých generácií ich majitelia dopĺňali. Betlehem bol pre deti niečo ako súčasný televízor, pričom figúrky sa pohybovali prevažne len vo fantázii pozorovateľov.

Betlehem ako výtvarný prejav autora rešpektuje dobu svojho vzniku, teda trendy aj názory. Napríklad samotná svätá rodina bola v minulosti zobrazovaná v prepychových šatách, nešetrilo sa zlatom, perlami a drahokamami. Tento spôsob zobrazovania bol zdôvodňovaný božským pôvodom a poslaním. Postoj je síce vzdialený skromným podmienkam narodenia Spasiteľa, ale v obraze doby má svoj význam. Táto ozdobnosť a prepych však prekážali cirkvi aj svetským panovníkom, a tak prišiel zákaz zhotovovania betlehemov *Jozefom II. Habsburským*. Výroba prešla do ilegality a v skromných podmienkach vznikali dielka, ktoré sú doteraz výrazom viery a tvorivosti ľudu.

Ľudové betlehemy

Pri výrobe betlehemov sa postupne začala uplatňovať ľudová fantázia. Začali sa používať rozličné materiály, úpravy a techniky. Betlehemy vznikali z papiera, zo slamy, z porcelánu, piekli sa z cesta ako perníčky, tvarovali sa z hlíny alebo vosku, vyrezávali sa z dreva alebo dokonca zo slonoviny. Pre väčší efekt sa vyrábali dekorácie z textílií a figúrky sa obliekali do oblečkov. Začali sa vytvárať náročné technické systémy, ktoré dokázali rozhybať v rozličných pohyboch desiatky figúrok.

Betlehemy na Slovensku

Na území dnešného Slovenska sa jasličky začali stavať od 13. storočia. Neskôr ich vystriedali gotické krídlové oltáre. Známe sú drevené reliéfy narodenia Krista z okruhu Majstra Pavla v Bazilike svätého Jakuba v Levoči, z Hlohovca alebo z kostola svätého Egídia v Bardejove, ktoré pochádzajú z prelomu 15. a 16. storočia. V období baroka sa v kostoloch stavali honosné betlehemy v životnej veľkosti. S postupným rastom počtu figúrok sa však ich rozmery znižovali.

K svätej rodine pribúdali anjeli, traja kráľi, pastieri a ďalšie postavy aj zvieratá. Koncom 18. storočia vydal *Jozef II.* nariadenie, ktorým zakázal stavať v kostoloch betlehemy pre prílišnú honosnosť a nákladnosť. Tento úradný zásah znamenal paradoxne masový rozkvet betlehemov, pretože ľudia ich v zjednodušenej podobe začali stavať doma. Keďže autormi domácich betlehemov boli neškolení rezbári, hovoríme o *ľudových betlehemoch*. Na Slovensku prevládali drevené vyrezávané betlehemy. K najkrajším patria stredoslovenské, pretože rezbári majstri bývali najmä v okolí banských miest. Vyznačovali sa veľkým množstvom vyrezávaných maľovaných postáv a bohatými dekoráciami. Na Piargu (dnešné Štiavnické Bane) bola v 19. storočí odborná rezbárska škola, kde sa žiaci učili vyrezávať aj betlehemy. Na severnom a východnom Slovensku prevládali jednoduchšie betlehemy. Často boli prenosné a slúžili pri typických vianočných obchôdkových hrách.

Nový rozkvet zaznamenali betlehemy po roku 1989. Ide o originálne diela, ktoré už nemožno zaradiť medzi ľudové betlehemy. Súčasnú líniu reprezentuje najmä monumentálne dielo ľudového rezbára **Jozefa Pekaru** (vytvoril ho v rokoch 1980-1995), ktorého pohyblivý Slovenský betlehem je trvalo vystavený v Rajeckej Lesnej pri Žiline. Na umeleckom diele pracoval pätnásť rokov. Dnes je umiestnené v Dome Božieho milosrdenstva. Dielo znázorňuje narodenie Ježiša Krista a zároveň sa prepája so slovenskými dejinami. Celé dielo je 8,5 m dlhé, 2,5 m široké a 3 m vysoké. Spolu je tu rozmiestnených približne 300 postáv, z ktorých sa polovica pohybuje. Jeho betlehem už predstavuje okrem základného výjavu aj slovenské regióny, najvýznamnejšie pamiatky, ale aj každodenný život.

Pravdepodobne druhý najväčší slovenský betlehem sa nachádza v rímskokatolíckom Kostole sv. Cyrila a sv. Metoda v Terchovej. Jeho autorom je ľudový rezbár **Štefan Hanuliak**, ktorý ho spolu s priateľmi *Jánom Holubekom* a *Štefanom Krištofikom* vytvorili v roku 1967.

Určite sa oplatí tieto naše skvosty navštíviť. Ak budete niekedy v blízkosti Rajeckej Lesnej alebo Terchovej, zastavte sa poobdivovať túto drevenú nádheru.

Najväčší betlehem na svete je údajne v Santiagu v Čile. Tvorí ho 130 postáv vrátane dvojmetrových anjelov. Jeho autorom je sochár **Juan Varas**, ktorý svoje monumentálne dielo dokončil v roku 2001.

Odhliadnuc od náboženskej roviny je betlehem aj symbolom rodiny. Týmto by sa dal vysvetliť prínos vianočného príbehu v kultúrno-spoločenskom meradle, čo znamená, že betlehem nie je len výsostne náboženskou záležitosťou. Zhotovovanie betlehemov nie je zakotvené v Biblii a je skôr tolerované, ako podporované zo strany cirkvi.

Vianočný betlehem sa stal neoddeliteľnou súčasťou vianočných sviatkov – symbolom rodinnej pohody, šťastia a otvorených srdiec.

Takýto betlehem na spôsob divadla vyrezaný z lepenky spríjemňoval deťom v našej škole tento rok chvíle pred Vianocami.

Ladovky - unikátne zbierky pohľadnic majstra Josefa Ladu

JOSEF LADA

17. december 1887 - 14. december 1957

Bol českým maliarom, ilustrátorom, karikaturistom, spisovateľom, zakladateľom českého komiksu a tzv. „modernej českej rozprávky“. Je považovaný za jedného z najväčších českých umelcov. I slávny Pablo Picasso o ňom povedal, „že je to ten najväčší, koho máme.“

Známy je verejnosti predovšetkým svojou tvorbou pre deti, ale tiež ilustráciami k dielu Jaroslava Haška – *Osudy dobrého vojáka Švejka*. Celkom nakreslil približne 15 000 farebných a čiernobielych ilustrácií a namaľoval viac ako 550 obrazov (voľná tvorba).

Jeho tvorbu charakterizuje hrubá linka a ľudové motívy v podobe rodnej dedinky *Hrusice*, vodníka, ponocného, bitky v krčme alebo zabíjačky.

Naše zimné zábavy

Keď ľad trochu zhrubol, hmýrilo sa na Jedličkovej mláke detí ako smetí. Cez celú mláku bývala vždy dlhá šmykľavka, po ktorej sme sa nepretržite, jeden za druhým, chlapci, dievčatá, malé aj väčšie deti, šmýkali od rána do večera. Keď niekto spadol, musel sa zo šmykľavky rýchlo odgúľať, aby ostatní cez neho nepopadali.

To sa veru aj často stávalo a v okamihu bola na šmykľavke celá kopa, jedno cez druhé, ležiacich detí. Málokedy zaznel pri tom plač, pretože všetky deti boli oblečené do hrubých šiat, zato sa však odtiaľ ozýval po celej dedine šťastný smiech a jasot.

Okolo obyčajných šmykľavkárov jazdili pyšne „železkar“ (ako sa u nás hovorilo korčuliam). Tie ich korčule však bývali viac než úbohé: obyčajne to býval starý kuchynský nôž zarazený do kúska dreva, priviazaný k topánke motúzom a ešte upevnený dlhým klincom. Všetci chlapci mávali vždy len po jednej korčuli, pretože by sa bol sotva niektorý z nich udržal na dvoch tenkých nožoch. Veď aj jazda na takej korčuli vyzerala! Taký „železkar“ pri jazde stále len dupal zadnou nohou, a predsa pyšne a zvsoka hľadel na tú chamraď, ktorá sa šmýkala len tak v topánkach a niekedy i bosými nohami! A keď sa niekedy niektorému „železkarovi“ podarilo, že prešiel na svojej korčuli aj dva metre, vždy sa tak pyšne a povýšene nafúkol, že ostatní „železkar“ pri tej krasojazde až omodreli.

Keď nás omrzeli šmykľavky, vytiahli sme sánky a potom to z kopčeka len tak fičalo! Po vyjazdených šmykľavkách z príkrych kopcov jazdili „počupiačky“ aj niektorí odvážni chlapci, alebo sa viac detí chytilo jedno za druhé a tá dlhá reťaz sa šmýkala za jasotu a výskotu dole kopcom. Hovorilo sa tomu vlak a chlapec vpredu, „strojvodca“ alebo „mašinfírer“, býval najodvážnejším z detí. Keď bol opatrný, priviedol taký strojvodca vlak dole bez pohromy, ale niekedy zo samopaše „strojvodca“ náhle uprostred šmykľavky odbočil, a už sa rútil jeden cestujúci cez druhého a dole potom vznikla poriadna kopa. Ale plaču pri tom bolo málo, veď sa všetci zvalili do mäkkého snehu. Horšie však bývalo, keď rozšantení chlapci zhora hádzali do kľbka detí snehovými guľami a nepozerali na to, kam trafia.

K zimným chlapčenským zábavám patrili nevyhnutne aj bitky, pri ktorých sa bojovalo snehovými guľami. Dobre spracované gule leteli na protivníka ako krupobitie, ale bojovníci sa dokázali svižne uhýbať, a tak len občas tresla guľa do hrubého kabáta. Ale beda, keď guľa namiesto do kabáta vletela do okna! Rinčanie skla bývalo vždy znamením na okamžité prerušenie boja a obidve bojujúce strany sa snažili čo najrýchlejšie spať útekem, aby nemuseli platiť vojnovú náhradu. Kým sa tetka alebo strýko s frflaním a metlou vyhrabali z domu von, nebolo po bojovníkoch ani slychu. Tieto bitky bývali niekedy pripravené s veľkou dôkladnosťou a využívali všetky možné sily. Menší chlapci a dievčatá vyrábali za frontom gule a tie sa na sánkach dovážali bojovníkom, aby sa oni nemuseli zdržiavať výrobou streliva a mohli tak vyvinúť prudšiu paľbu. Ustupujúce vojsko sa stiahlo späť do pevných snehových hradov, odkiaľ ho bývalo ťažké vypuďiť.

Aj stavanie snehuliakov patrí k obľúbeným zimným zábavám dedinských detí. Skoro pred každou chalupou stával ako stráž smiešny snehuliak. Namiesto očí mal kúsok uhlia, namiesto nosa kus mrkvy, v nemotornej ruke metlu alebo zmeták a na hlave rozbitý hrniec. Niekde stáli aj dvaja snehuliaci vedľa seba, aby im nebolo smutno a mohli sa spolu rozprávať.

Josef Lada

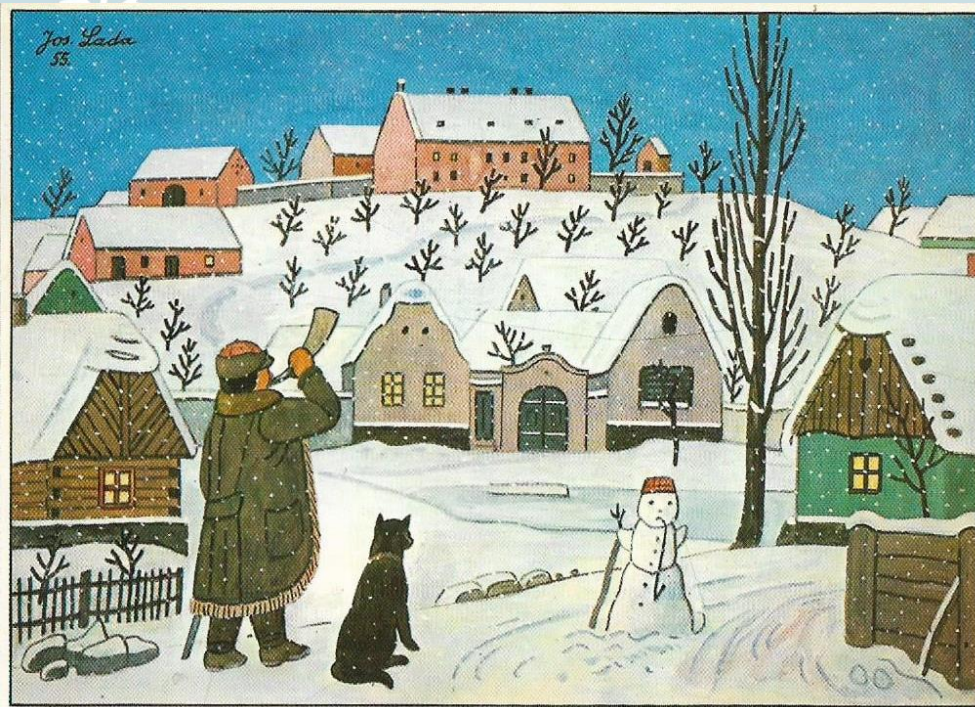

**Takto zvečnil detské zimné radovánky majster Lada v roku 1936.
Obrázok nesie názov *Detské hry v zime*.**

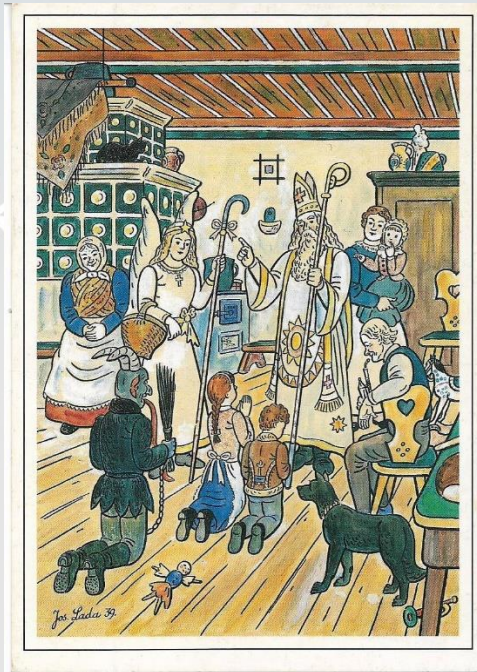
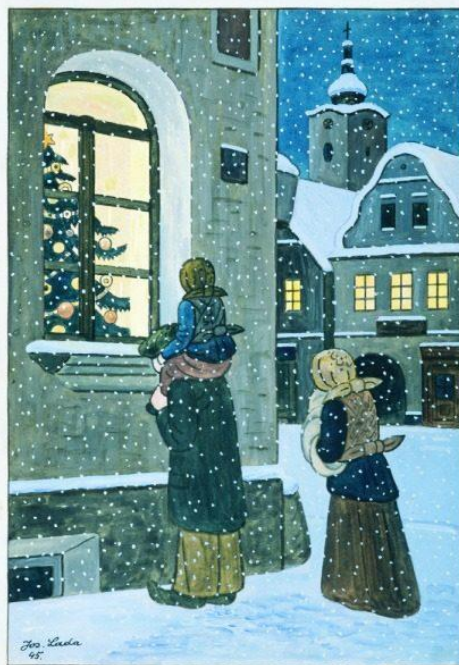
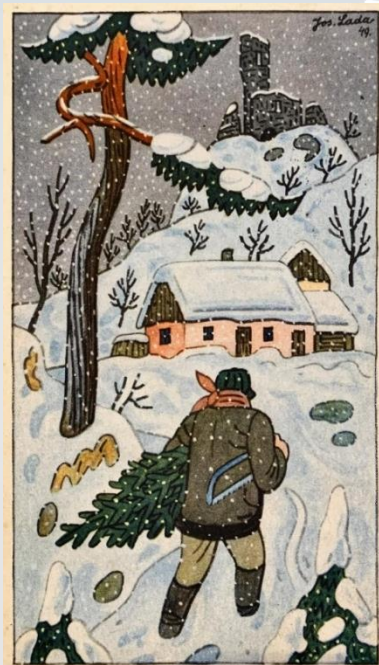
Staviame snehuliaka. Rok 1941.

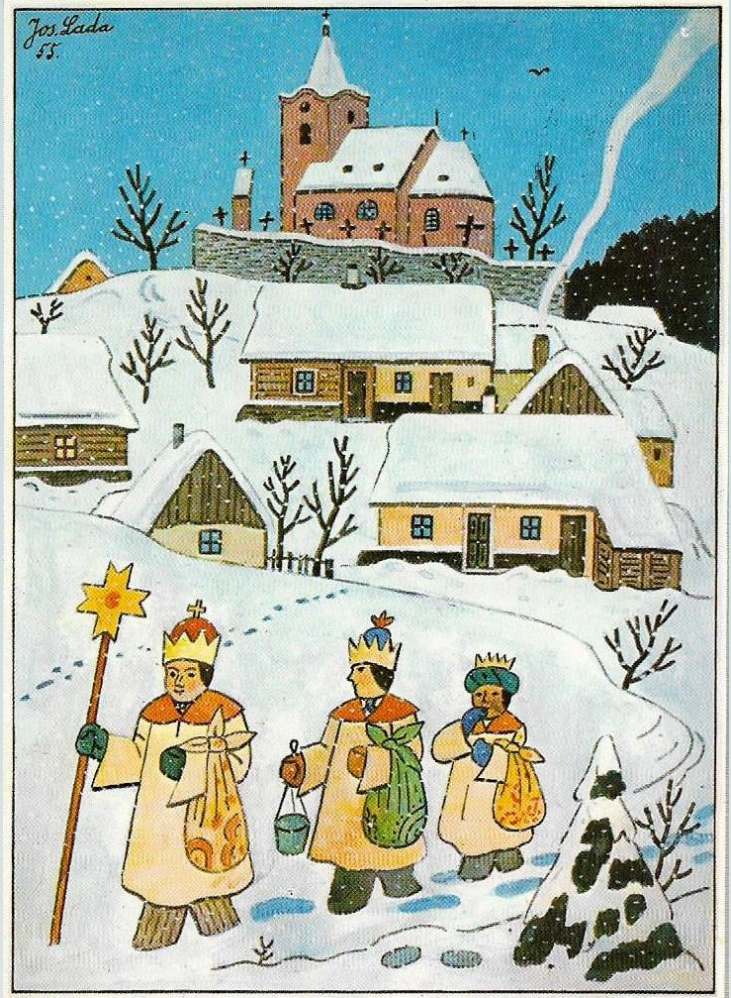

Na obrázku „Ponocný a snehuliak“ vidíme, že za čias pána Ladu bol ponocný bežnou dedinskou funkciou. Okrem oznamovania času mal na starosti stráženie dediny v nočnom čase nielen pred zlodejmi, ale oznamoval vznik požiarov. Vo svojej knihe Kronika môjho života pán Lada spomína, ako sa v noci k ponocnému Frantákovi občas pripojil.

Najkrajšími obrazmi a obrázkami majstra Ladu sú námety z obdobia zimy, svätého Mikuláša, Vianoc, Troch kráľov.

Hlavným symbolom Vianoc sú nepochybne obrázky a príbehy z Betlehema. Pán Lada ich namaľoval mnoho, ale na pohľadniciach ich za čias komunizmu vydaných veľa nebolo. Zrejme to bolo v rozpore s ideológiou, aby pracujúci ľud posielal pohľadnice s náboženskou tematikou.

Tvorim, teda som

Tak, ako vietor hladí obilné klasy skláňajúce sa pod jeho náporom do vln živého mora, i slovo z detských úst ohýba sa, tvaruje sa do veršov, básní, príbehov pod náporom ich nekonečnej fantázie a pohľadza naše srdcia. Slovo je vtáča s poraneným krídlom, ktoré v teplej detskej dlani pookreje, láska a starostlivosť znovu rozpäjú mu krídla a ono letí do diaľav. Pohľadom ho vyprevádzajú. Tvorba našich detí je takýmto vtáčaťom. Pod ich perom slová dostávajú krídla, vznášajú sa nad myslou čitateľov, prebúdzajú v nich emócie a prenikajú do ich srdc.

Mladí spisovatelia otvárajú dvere do iného sveta, ktorý nám ponúkajú na preskúmanie. Vstúpte a vydajte sa cestou ich dobrodružstva. Vytvárame mozaiku zloženú z čriepkov radosti z mrazivej zimy, prežívaných pocitov, jemnociu detstva, bohatej fantázie, inšpirujúceho nekonečna. Každý prežíva svoje radosti i trápenia a vkladá ich do svojej tvorby, ktorá je precítená. Prijmite naše slová, ako keď chytáte snehovú vločku do dlaní. Prijmite a potešte sa nimi, zblízka sa nimi kochajte. Pod vašim teplým dychom sa dozaista neroztopia. Ak je slovo vločkou snehu, posielame vám husté sneženie.

Mgr. Soňa Polakovičová

Paulínka Arendášová

O hviezde Nezabudke

Je pokojná zimná noc. Obloha je plná jagavých hviezd žmurkajúcich na zasneženú krajinu. Mesiac je v splne a zalieva celý kraj striebřistým jasom, no najviac asi čistinku v strede lesa. Čistinka je nevelká. Celá je obklúčená lesom. Na jej okraji vyviera žblnkotavý potôčik tečúci po jej obvode, predierajúci sa cez kamenie, kmene stromov a trblietavý sneh. V lete je celá čistinka pokrytá mäkkou sviežou trávou a vďaka potoku niekedy aj sladkými jahodami. Teraz je však zakrytá zimnou perinou spolu s celým okolím. Už dlhší čas sa na tejto čistinke nachádza niečo nezvyčajné. Asi v jej prostriedku je postavený drevený domček. Je veľký asi šesť na osem metrov. Na jednej strane sú pevné masívne dvere a vedľa nich okno so závorou. Na ostatných troch stranách sa nachádzajú po dve okná. Strecha je šikmá a na vrchu je otvor veľký asi päťdesiat na päťdesiat centimetrov, nad ktorým je medzera a potom malá strieška, aby dnu nepršalo. Zvnútra sa na mieste, kde je otvor, nachádza väčšia doska, ktorá sa pomocou lana dá potiahnuť dole, čím sa otvor otvorí a keď sa lano pustí, doska sa vráti na predošlé miesto.

Vo vnútri domčeka je pod otvorom v streche nevelké ohnisko, vďaka ktorému sú kamene. Hneď vedľa neho je už spomínané visiace lano. Vďaka otvoru v streche môže z domčeka vychádzať dym. Okrem ohniska sú v domčeku štyri postele vystlané ihličím, drevený stôl, štyri stoličky, skrinka a mnoho poličiek. Po dome boli naťahované laná, na ktorých viselo mäso. V tomto dome býval manželský pár. Pred dvadsiatimi rokmi sa odsťahovali z dediny a odvtedy do nej nevstročili. Nik presne nevedel, prečo odišli a ani po tom nikto nepátral.

Manželom sa v tomto dome narodili dve deti – chlapec a dievča. Volali sa Pavol a Mária. Od malička ich učili, ako prežiť v lese, ktoré bobule, korenky a hriby sú jedlé, a ktoré nie.

Učili ich, ako postaviť a kam nastražiť pascu. Ako stiahnuť ulovené zviera z kože, ako sa používa sekera a mnoho iných poznatkov, ktoré potrebovali vedieť na prežitie v lese, keby sa im čosi stalo alebo keby zabúdili.

Jedného dňa, bolo to asi dva mesiace pred Vianocami, sa otec s mamou vybrali do lesa pozrieť sa na pasce, či niečo chytili. Deti zostali doma. Vzali si, ako obyčajne, trošku jedla, pretože vedeli, že hora, v ktorej boli, je veľmi veľká. Každý si vzal nôž a vyrazili. Deti vedeli, že sa vrátia o také štyri dni, a tak sa pustili do svojich obľúbených prác. Do výroby lukov. Najskôr si museli vyrobiť špagát alebo niečo podobné, čo by mohli použiť namiesto gumičky. Na to používali kôru stromov. Kôru odrezali zo stromu pomocou noža, narezali ju po dĺžke na pásiky a namočili do vody. Takto ju nechali aspoň hodinu. Keď zmäkla, uplietli z nej šnúru a nechali ju uschnúť. Po vysušení slnečnými lúčmi sa stáva pevnejšia a na luk dostatočne ohybná. Potom sa vybrali nájsť vhodné konáre na luk. Na ich konce potom uviazali špagát tak, aby boli konáre ohnuté a špagát zároveň napnutý. Keď mali luk, chýbali im už iba šípy, ktoré si vyrábali z kostí. Kostí poumývali a nechali trochu preschnúť. Potom za pomoci noža z nich vytvorili hroty na šípy, ktoré následne priviazali na konáre alebo používali ostré kamene z riečneho dna, ktoré pomocou väčších kameňov zaostrili do špicov a priviazali ku konáru. Takto vyzbrojení lukom a veľkým množstvom šíпов striehli na vtákov, ktoré strieľali, ošklbávali z peria, vyčistili a napokon upiekli.

Druhou ich obľúbenou činnosťou bol lov rýb. Sami si vyrábali udice z ohybných palíc. Potom na ne priviazali špagát a na jeho spodnú časť háčik – čo bol vlastne kúsok konárika, na ktorý pripevnili dlhý ostrý trň. Potom si nachystali červíkov a jedného z nich napichli na trň. Nakoniec si našli vhodné miesto na lov a začali loviť ryby. Keď nejakú ulovili, vyčistili ju a pripravili na pečenie. Väčšinou Pavol lovil a Mária čistila a piekla.

Rodičia vedeli, že sa deti vedľa o seba samé postarať, tak ich bez obáv nechávali samé doma. Deti celý týždeň čakali na rodičov, tí sa však stále nevracali. Báli sa o nich, tak ich šli hľadať. Prehľadali veľký kus lesa, no po rodičoch ani stopy. Mysleli si, že sa stratili a dúfali, že nájdu cestu domov. Každý deň prehľadávali les, no nemali šťastie. Rodičov nenachádzali. Pomaly sa míňali dni, týždne a rodičia sa stále nevracali domov.

Blížili sa Vianoce. Týždeň pred Vianocami si boli v lese odťať stromček, ktorý si odviezli do domčeka na sánkach. Sánky dostali minulý rok od otca a stali sa ich vernými spoločníkmi. Stromček postavili do stojana vydlabaného z kmeňa stromu v strede domu. Ozdobili ho šiškami rôznych tvarov a veľkostí a na vrchol stromčeka posadili krásnu hviezdu vyrobenú z drobných halúzok. Deň pred Vianocami boli súrodenci spolu na love a vďaka lukom ulovili dvoch vtákov, zajaca a vlastnoručne vyrobená udica sa postarala o ulovenie pätnástich rýb. Kým bohatý úlovok Mária čistila, Pavol bol v lese porúbať veľkú kopy dreva na kúrenie. Priniesol Márii aj ihličie, ktoré použili namiesto korenia i na čaj. Do veľkej hlinenej nádoby naliali vodu z potoka, rozdrvili ihličie, aby pustilo šťavu a vôňu a vložili ho do vody. Nádobu potom položili na oheň a nechali zovrieť. Keď bolo všetko nachystané a prestretý stôl sa prehýbal od bohatej nádielky jedla, chystali sa jesť.

Vtom sa ozvalo zaklopanie na dvere. Vstali na rovné nohy a rýchlo obaja bežali otvoriť dvere, pred ktorými ich čakalo milé prekvapenie. Mama a otec s bohatým úlovkom. Deti neverili vlastným očiam, že sa ich rodičia vrátili živí a zdraví. Mama a otec boli celí premrznutí, a tak sa zvíkali až vnútri, v teple. Keď sa dosť natešili, usadili sa k stolu a pustili sa do večere. Po jedle si posadali okolo ohňa, kde im rodičia vyrozprávali, čo sa im udialo. Keď odišli z domu, až do večera blúdili lesom a hľadali pasce. Po zotmení prespali v malej jaskynke, ktorú náhodou objavili. Na druhý deň pokračovali v hľadaní a toto robili asi týždeň. Po týždni sa chceli vrátiť, no nevedeli nájsť cestu späť. Behali po lese a stále viac a viac vchádzali hlbšie do hory. Celé dva mesiace blúdili lesom. Až dnes sa stalo niečo nezvyčajné. Keď sa zotmelo, na nebi zočili žiarivú hviezdu, ktorá svietila jasnejšie ako Polárka. Šli za ňou, až ich zavedla domov.

Keď otec dohovoril, zaviedol deti na čistinku, aby im ukázal tú nezvyčajnú hviezdu. Vyšli von a priamo nad ich domčekom svietil mesiac a vedľa neho hviezda jasnejšia ako všetky ostatné. Nesvietila nabiele, ale na bledomodro ako nezábudka. Svietila nad nimi celú noc. S pribúdajúcim slnečným jasom potom zmizla spolu s ostatnými hviezdami.

Deti dúfali, že ju v noci znovu uvidia, ale viac sa už neukázala. No vždy, keď sa niekto z ich rodiny stratil, našiel cestu vďaka hviezde, ktorá začala svietiť vždy, keď sa niekto stratil. A pre svoju krásnu modrú farbu dostala meno Nezábudka.

Vaneska Durdjovà
Snehuliak Funny

Nastala krásna zasnežená zima a najlepší kamaráti Jenny a Ben sa vybrali stavať snehuliaka. Jedna guľa, druhá guľa, tretia guľka. Hop, a máme snehuliaka! Keď mu deti dali aj nos z mrkvy, dostal meno. Volal sa Funny. Každý deň za ním obe deti chodievali, hrávali sa pri ňom a rozprávali sa s ním. Raz tak za ním prišli a Jenny sa Funnyho spýtala, ako sa má. Na ich veľké prekvapenie im odpovedal: „*Ja sa mám dobre, a ty, Jenny?*“ Deti sa veľmi preľakli a ušli.

Po pár dňoch sa odvážili vrátiť a s Funnym sa spriatelili. Veď bol ich. Chodievali za ním každý deň, hrali sa spolu, šantili a smiali. Po škole, len čo si urobili úlohy, už aj bežali za Funnym. Bol ich veľkým tajomstvom, o ktorom vedeli len oni.

Tak prechádzal deň za dňom a pomaly nastala jar. Funny povedal: „*Už je môj čas.*“ Jenny a Ben nechápali, čo tým myslí. „*To znamená, že už je tu jar. A ja sa na jar roztopím,*“ odvetil Funny a zatváril sa smutne.

Deťom to bolo neskutočne ľúto a o pár dní sa ich priateľ snehuliáčik začal naozaj roztápať. Prihovára sa deťom: „*Nebuďte smutní, moji milí. Tam, kde niečo staré končí, nové začína. Preto ak budete sledovať jarné búrky, vedzte, že to som ja. Ak budete mokrúť v príjemnom letnom dáždiku, to som ja. Ak sa budete nadchýnať jesennými hmlami, to som ja. Ak vám na nožtek spadne snehová vločka, to som ja. Nikdy nezaniknem, neustále sa mením a cirkulujem vo forme vody, ktorá sa vyparí a znova padá na zem. V zime prikryjem spiacu krajinu a počkám, kým si ma znova postavíte. Tak sa uvidíme o rok, ahojte.*“

Miško Šmidorič
Ladová zima

Pred mnohými rokmi ľudia verili takmer na všetko. No a medzi tým všetkým bola aj babka Perinbabka. Ľudia verili, že keď sneží, to babka Perinbabka skáče po perinách, z ktorých sa husto sype sneh. Jedného chladného decembrového dňa sa deti hrali vonku a čakali, kedy začne konečne snežiť, pretože sa ho už nevedeli dočkať.

Nesnežilo už niekoľko zím. Ani po pár dňoch nenasnežilo a domov deti vždy odchádzali sklamané.

Raz ráno po zobudení nakukli z okien a nemohli veriť vlastným očiam. Div si oči nevyočili, keď uvideli, že celú krajinu prikryl mäkučký biely sneh. Celá dedinka bola pokrytá bielym závojom snehu. Vybehli von a rozradostení otočili tváre k nebu. Vločky snehu tancovali po oblohe, točili sa, držali sa za ruky a pomaly dopadali na zem. Zopár ich ochladilo horúce tváre šťastných detí.

Zrazu sa začalo diať čosi zvláštne. Malé snehové vločky sa začali meniť na guľôčky, tie na väčšie guľky, až z neba padali veľké gule. Po dopade na zem sa z nich sami tvorili snehuliaci, ktorí ožili a začali si stavať svoje iglu. Tak sa do dedinky opäť vrátil sneh a ľadová zima. Živí snehuliaci tancovali po ulici, šantili s deťmi, až sa zima pomaly chýlila ku koncu. Keď sa začal topiť sneh, snehuliaci sa schovávali v mrazničkách ľudí, ktoré boli pre nich zázračné. Cez mrazničky sa totižto mohli dostať na Severný pól. Ľudí hnevalo, že im do mrazničiek chodia snehuliaci, len babka Perinbabka sa na tom smiala, až sa za brucho chytala.

Lukáško Hlavatorvič

Zima

Prišla k nám opäť zima,
je plná snehu, ako vždy býva.
Snehu priniesla veľa,
krajinu prikryla perina biela.

Deti sa radujú,
do snehu padajú,
snehuliaka stavajú,
guľovačku sa hrajú.

Tešíme sa na Ježiška,
mamka svoje deti stíska.

Veľa šťastia, zdravia v novom roku,
Nech vás Pán Boh chráni na každom kroku.

Lucka Slabá

Vianočný čas

Snehuliakov pred Vianocami stavíme,
zvieratkám do lesa jedlo nesieme.

Jedna mrkva miesto nosa,
druhá zajkovi do lesa.

Deti hrajú guľovačku,
odhrýzajú z medovníčkov.
Mama zatiaľ všetko chystá,
čistotou sa náš dom blýska.

Keď štyri adventné sviece zapálime,
Ježiška v jasličkách privítame.

Stromček sa nám ligoce,
prajem vám šťastné Vianoce.

Laurika Vavrová
Moje Vianoce

Mamina v kuchyni špeciality vyvára,
nechtyl rybár kapra, ale kapor rybára.
O rodine, láske a šťastí sú vianočné sviatky,
večera sa však neobíde bez poriadnej hádky.
Deti v izbe zalezené, iba na rozprávku prídu,
ledva-ledva sa na večeru obliecť stihnú.

Zemiakový šalát na kilá jeme,
že v rybe sú kosti, všetci dobre vieme.
Keď na váhu sa postavíš, radšej oči neotváraš,
celý deň potom zúfalo na koláče zazeráš.

Zatiaľ čo odbaľujeme darčeky veľké,
Mrázik nám rozpráva v telke.

Úsmevy na tvárach rodiny,
odpúšťajú sa všetky zlé činy.

Či dostaneš počítač a či ponožky,
každý darček poteší naše dušičky.
Poďakujeme Ježiškovi za darčeky,
zavinieme sa spolu do teplej deky.

S iskrou v očiach zaspávame,
na nový deň sa už tešíme.

Veľa jedla, prázdniny, rukavice, čiapky,
takto majú vyzerieť pravé vianočné sviatky.

Spomíname na vianočný čas
a tešíme sa, že o rok príde zas.

Silvester

Zas a znova je tu december.
Hádajte čo? Prišiel Silvester.
Po celej ulici rozváňa kapustnica,
vonku na ceste trbliece sa poľadovica.
Všetci sa pekne oblečú, chystajú,
na polnoc netrpezlivo čakajú.
Zrazu ohňostroje sa spustia,
ja sa len čudujem, čo už všetci nespia.
Na Silvestra rob si čo chceš,
nový rok, nový začiatok dostaneš.
Čo sa tak pozeráš, daj si ten zákusok!
Na chudnutie máš predsa celý nový rok.

Nový rok

Nový rok prináša so sebou nádej,
otvára dvere kapitoly novej.
Každý si praje, aby bol plný pohody.
Čo by to však bol za život bez nezhody!
Všetci si prajú veľa zdravia, šťastia, lásky
a nových zážitkov plné stránky.
Ľudia si predsavzatia dajú,
aj tak sa ich väčšinou vzdajú.
Hlavné je slušne sa správať,
radosť a múdrosť druhým rozdávať.
Odpadky nehádzte v novom roku na zem!
Šťastný nový rok Vám zo srdca prajem.

Lenka Vajsová

Pieseň zimy

A je tu zima. Prišla nečakane a prikryla krajinu snehom, ktorý sa v slnečných lúčoch trblieta ani diamanty. Z ničoho nič je zrazu všetko okolo nás biele a hebké ako páperie. Vzduch je naplnený nielen studeným neľútostným vetrom, ale aj atmosférou blížiacich sa Vianoc.

Konáre stromov oťažievajú pod váhou snehobielej trblietavej prikrývky. Malé krehké vločky tancujú krajinou v rytme piesne ľadu a prichádzajúceho mrazu. Studený vietor putuje dedinkami, mestami a maľuje ľuďom líca dočervena. Strechy domov sú poprášené bielym snežikom. Zo striech visia striebřisté cencúle ostré ako britva. Mráz, zimný maliar, zanecháva na oknách domov svoje prekrásne umelecké diela v podobe zimných kvetov. Príroda zmĺkla a zahalila sa do jagavého bieleho závoja. Jazerá, potôčiky a riečky stíchli a premenili sa na priehľadné ľadové zrkadlá.

Lesy pokryté páperovou prikrývkou lákajú okoloidúcich na prechádzku pomedzi stromy zaodené do rúch utkaných z nití bieleho snehu a priehľadných ľadových vlákien. Po oblohe sa premávajú sivasté mraky, ktoré občas prekvapia ľudí snehovou nádielkou.

Pomedzi mračná lieta meluzína s vetrom a spolu spievajú mrazivú a krásnu pieseň zimy.

Zima nie je len ročným obdobím. Je to umelkyňa, ktorá raz do roka cestuje krajinou, maľuje a vytvára scenérie, ktoré sú studené a chladné, no zároveň vás pri pohľade na ne zahreje pri srdci.

Paulinka Árendásová

Čaro zimy

Zadul mrazivý severný vietor. Schmatol zo stromu posledné brániace sa lístie. Vyhnal z konárov stromov malé vtáčiky. Tam, kde predtým skladali vtáci svoje piesne, teraz ostali iba opustené a zničené hniezda. Tam, kde predtým pučali kvety a voňali jahody, teraz bol len sneh a mráz. Stromy si vyzliekli tenké zelené kabátiky a obliekli si kabáty hrubé a biele. V korunách stromov svišťal mráz.

Prišla zima. Najchladnejšie a najnevľúdnejšie obdobie roka. Ale zato také krásne! „Zima“. Toto slovo sa nesie povetrím a sťa štafeta odovzdáva sa od úst k ústam. Každý si pri ňom predstavuje zasneženú krajinu či sneh, no zima so sebou prináša i mnoho iných krás.

Na vysokom zasneženom končiari rozpál orol svoje mohutné perute a vzlietol nad krajinou. Vysoké vrchy aj rozľahlé roviny, všetko je pokryté čerstvo napadaným jagavým snehom. Medzi kmeňmi stromov preteká žblnkotajúci potôčik predierajúci sa ľadom a kamením. Pri východe a západe slnka vyzerá ani roztopené zlato. Počas dňa je ako krištáľové zrkadlo odrážajúce všetko navôkol. A pri svite mesiaca vyzerá sťa tečúce striebro alebo strieborná stuha.

Vždy je to miesto, kde sa schádza najviac zvierat idúcich občerstviť sa životodarnou vodou. A uprostred tejto krásy stojí chalúpka, ešte jedna a ešte jedna. Pri sebe zo desať učupených chalúpok. Chalúpky sú drevené, jedna podobá sa druhej ako brat bratovi.

Každá má komín a z každého komína vystupuje v kúdoloch čierny, štipľavý dym stúpajúci k zmrákajúcemu sa nebu, varujúcemu všetkých vôkol pred snehovou fujavicou. Na strechách chalúpok visia cencúle všetkých možných tvarov a veľkostí. Všetky sa trblietajú na slnku skláňajúcom sa k západu a vyzerajú ani zo stuhnutého medu. Chalúpky sú usporiadané do kruhu a vytvárajú akúsi zábranu, vďaka ktorej je všetko vo vytvorenom kruhu chránené pred silným vetrom, ktorý je v tejto časti krajiny bežný.

Medzi chalúpkami sú vyšliapané snehové cestičky. Tie sa v strede kruhu spájajú. Na mieste, kde sa stretajú, rastie vysoká mohutná jedľa. V lete poskytuje tieň, v zime má úlohu vianočného stromčeka. Je zdobená zamrznutými šiškami pokrytými vrstvami ľadu veľkými ani detská dlaň. Naokolo jedličky i kruhu z chalúpok sa týči nevelký drevený plot, na ktorom sú v noci povešané lampáše s malými ohníčkami osvetľujúce blízke okolie.

Krvavočervené slnko zapadá za vysokými horami. Na vysokom vrchu pristáva v hniezde dravý vták so svojou korisťou. Všetci obyvatelia lesa sa kochajú krásou zasneženej krajiny. Takéto a mnohé iné poklady ukrýva zima. Stačí len otvoriť oči a rozhliadnuť sa vôkol seba.

Katka Krajčovičová

Kúzlo zimy

Nastala zima. Prišla po špičkách, nenápadne sťa prekvapenie a zmenila Slovensko na rozprávkovú krajinu.

Najkrajšia zima je na horách, kde vládne sneh a mráz. Maľujú úchvatné obrazy. Stromy sú na nich prikryté bielym rúchom, spod ktorého vykúkajú len ich tenučké vrcholky túžiace po teplé slnečných lúčov. Z diaľav sa lesknú a jagajú ani ozdobené vianočné stromčeky. Z výšav ich strážia končiare hôr, pokryté nadýchanou bielou cukrovou vatou. Až má človek chuť nabrať si z nej a vložiť kúsok do úst. Nielen lesy, ale i polia a lúky sa zahalia bielym závojom. Všetko žiari čistotou.

Vtáky stíchli, zvieratá sa uložili na zimný odpočinok a ľudia sa uchýlili do vyhriatych domčekov. Iba chladný, ľadový vietor si vypiskuje svoju zimnú nôtu. Pohráva sa so snehovými vločkami a stavia z nich vysoké záveje.

I dolu v dedine vládne ľadová kráľovná. Mrazivé žezlo zvierá pevne v rukách a čoho sa dotkne, premení na svoje kráľovstvo. Strechy okrášli cencúľmi, na okná namaľuje drapériu z jemnej snehovej čipky a spiaci komín prebudí opäť k životu. Veselý potôčik utíchne a pretvorí sa na lesklé zrkadlo odrážajúce túto krásu. Chodníčky sa tratia pod snehovou vrstvou a na záhradách sa objavujú snehuliaci. Veľkými čiernymi očami pozorujú deti, ktoré zimu milujú. Lyžujú sa, sánkujú alebo len tak veselo šantia na snehu. Mráz ich hladí ľadovými rukami po líčkach, až pripomínajú červené jabĺčka. Večer, keď hviezdy vystupujú na oblohu, celá krajina stíchna. Zamrznutými dolinami znie zimný nápev.

Zima je prekrásne krištáľovočisté obdobie roka, kralujú mu Vianoce, vianočné zvyky, tradície a rovnako i zimné prázdniny. Je jednoducho zázračná: čím mrazivejšia, tým láskavejšími a vrúcenejšími sa ľudské srdcia stávajú.

Simon Sedlák

Zima

Je krásne zimné ráno. Snehové vločky vytvárajú jeden obrovský koberec, ktorý nahradil zelené trávniky. Strechy domov sa prikryli bielou perinou, spod ktorej nesmelo bafkajú učupené komíny. Strapaté zasnežené kríky sťa malé mátohy stoja popri ceste, ktorá je ani vyleštené zrkadlo. Malé tancujúce vločky poskakujú po líčkach detí užívajúcich si zasnežené dni od svitu do mrku.

Dospelí obľubujú skôr nohy v teplé a spoza mrazom pokreslených okien pozorujú svoje ratolesti. Studené zubaté slniečko vystrkuje svoje lúče spoza snehového závoja. Vôkol dediny strieda detské šantenie pokojné spoločenstvo. Vysoké smrekky v bielej zbroji oddane strážia čoraz vzácnejšie ticho. Inokedy zurčiaci horský potôčik mlčí. Človek by si pomyslel, že všetko v lese spí.

O opaku svedčia stopy v snehu. V diaľke sa z času na čas mihne divá zver. Na stromoch mráz vytvára jemné pavučinky.

Nadišiel čarovný večer. Hviezdy sa trbliecu na tmavomodrej oblohe a impozantný mesiac osvetľuje sťa lampáš našu krásnu zasneženú krajinu. Toto majestátne ticho prerušilo húkanie malých kuvikov. Vyšantené deti sa vracajú k rodičom do bezpečného tepla domova.

Sarka Kunková

Vianočný stromček

Ku každým Vianociam patrí vianočný stromček. Ten náš je umelý, no vianočnú náladu nám to neprekazí. Stromček síce nemá vôňu ako živý, no my si ju nahrádzame voňavou sviečkou.

Náš vianočný stromček je vysoký približne dva metre. Ihličie je krátke a pichľavé. Stromček je veľmi hustý. Štvoramenný stojan je kovový a v zelenej farbe. Náš stromček vždy rozsvietia svetielka teplej bielej farby. Tak, ako na každom vianočnom stromčeku, aj na našom dominujú vianočné gule. Sú vyrobené z rôznych materiálov ako sklo a polystyrén. Ich veľkosť sa pohybuje od šesť do dvanásť centimetrov. Visia na hneďom špagáte alebo na drôtených háčikoch. Naše vianočné gule sú bielej, sivohnedej a bledohnedej farby, taktiež sú matné aj lesklé. Drevené ozdoby ako vločky a hviezdičky sú veľké päť až osem centimetrov a visia na drôtených háčikoch. Kovové biele ozdoby majú tvar hviezdičky, stromčeka a srdiečka. Ich veľkosť je asi šesť centimetrov.

Špeciálnym druhom ozdôb sú tie, ktoré si ručne vyrábame. Moje sú nabielo namaľované drevené kolieska, ozdobené zlatými hviezdičkami a s nápisom „love“. Bratove srdiečka sú ušité z bodkovanej látky a sú vypchaté vatou. Najväčšiu pozornosť však pútajú páperové reťaze béžovej farby. Sú dlhé asi dva metre, tvorené pevnou niťou, na ktorú je bohato uviazané jemné perie. Pod stromčekom je vždy položený drevený betlehem.

Každý z nás má iný vkus. Niektorí uprednostňujú umelý a niektorí živý stromček, niektorí ho zladia do jednej farby, iní majú rád pestrofarebnosť. Pre každého je však práve ten jeho najkrajším symbolom Vianoc.

Vaneska Komadelová

Vianočná jedlička

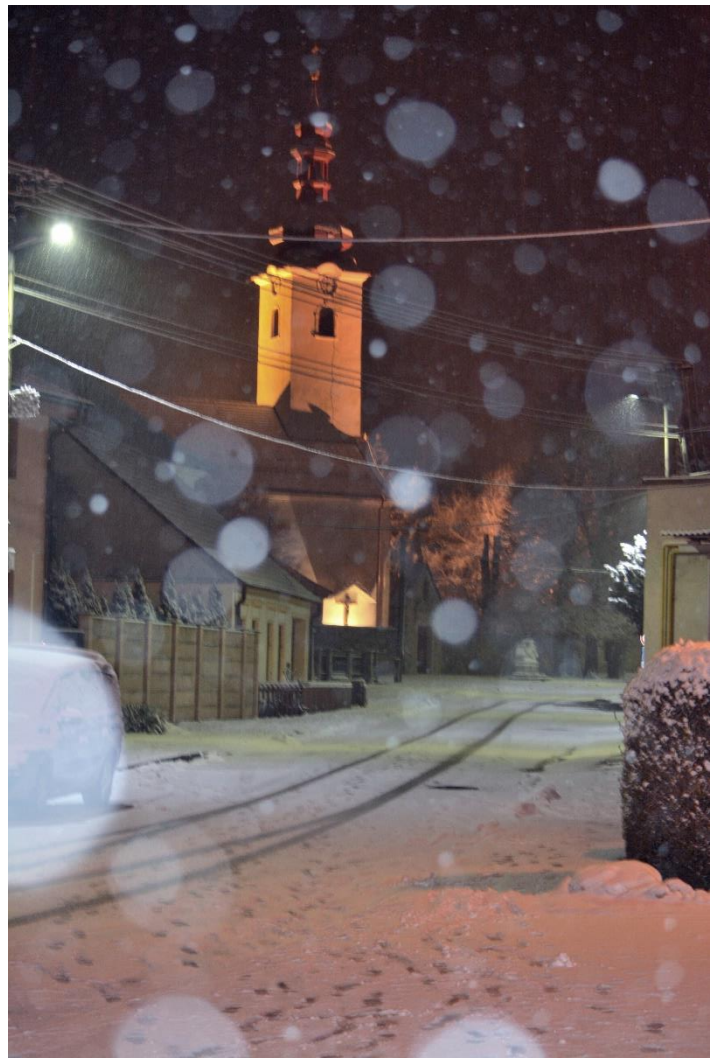
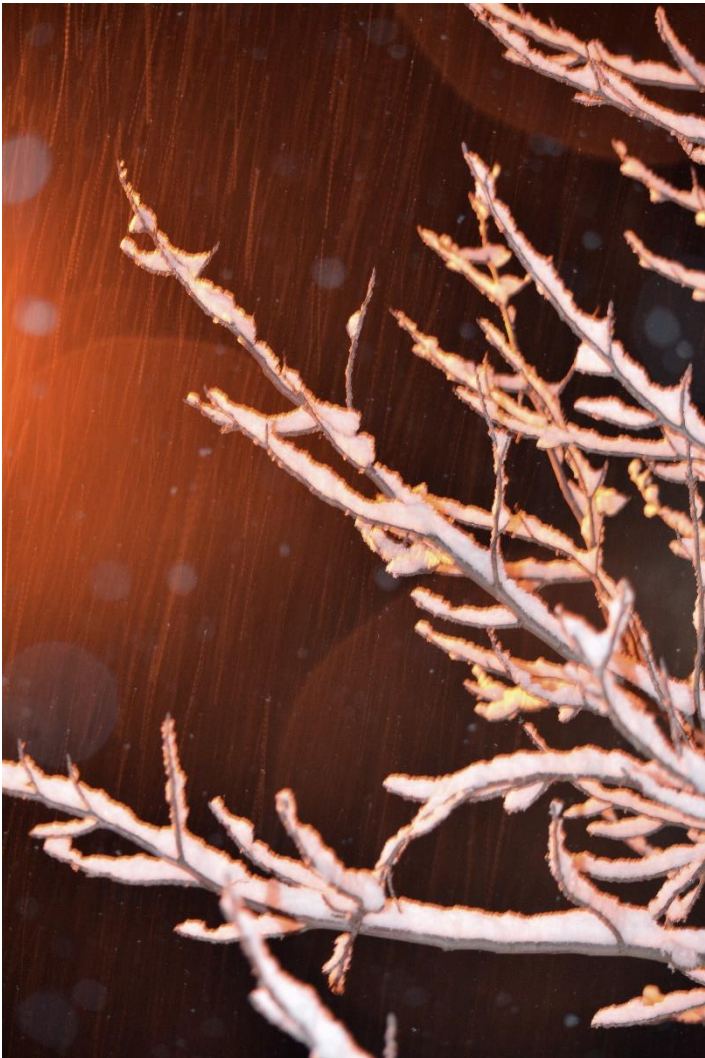
Jedlička má úzky, rovný kmeň, vysoký približne dva metre. Po stranách konáre, z nich vyrastajú tisíce užučkých, stále zelených ihličiek. Kde-tu vetvičku zdobí šiška z tvrdých, drevnatých lupienkov. Patrí medzi ihličnany, ktoré pokrývajú jednu desatinu suše na Zemi. Prirodzene sa vyskytuje v severských krajinách.

Ekologickou alternatívou rezaného či umelého vianočného stromčeka je stromček v kvetináči. Môžeme ho využívať niekoľko rokov. Po zvyšok roka ho umiestnime do záhradky alebo na terasu. Ideálne sú pomaly rastúce druhy. Ihličnany sú odolné, dobre znášajú klimatické zmeny. Pre svoj rast potrebujú dostatok slnečného svetla.

Živé vianočné stromčeky pestované v kvetináčoch majú malú koreňovú sústavu, preto sa musia často zalievať. Pred tým, ako stromček dáme do interiéru, mal by sa aklimatizovať v chladnejšej miestnosti, napríklad v garáži. Predchádzame tak teplotnému šoku, ktorý by stromčeku mohol uškodiť. Dôležité je tento postup dodržať i keď stromček prenášame z interiéru do vonkajšieho prostredia. Ideálnym obdobím na presádzanie je jar.

Ligotavé ozdoby, rozžiarené svetielka, na vrchole hviezda, to sú drobnosti, ktoré z obyčajného stromčeka urobia sviatočný. Takto vyzdobený vianočný stromček dotvára kúzelnú atmosféru Vianoc.

Náša zima

Lucka Slabá

Zima je tento rok iná ako pominulé roky. Väčšinu času trávim doma alebo chodíme na prechádzky. Pred pár dňami konečne napadol sneh a zima má hneď iné čaro. Môžeme chodiť aj na sánkovačky. Keď prídu rodičia domov v práci, vezmeme si sánky a ideme na to. Niekedy prídu skôr a stihneme sa sánkovať po svetle. Často však prídu neskôr, keď je už vonku tma. Vtedy ideme na večernú sánkovačku. Sánkovať sa chodíme spolu s mojimi sestrami. Berieme si so sebou sánky a „čelovky“. Večerná sánkovačka je veľká zábava. Podarilo sa mi už zopárkrát skončiť v krikoch, ale mne to nevadí, páči sa mi to aj tak. Niekedy mi brehy a kopce naokolo pripomínajú vlny mora.

Jašíme sa na sánkach, guľujeme sa... Okrem sánkovania rada v zime staviam snehuliaka alebo sa len tak prechádzam po snehu.

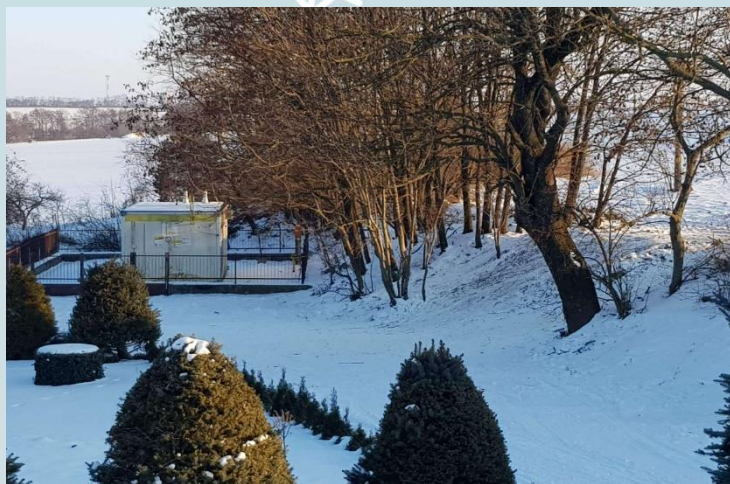

Alex Rajnic

Konečne napadol sneh! Všetky deti sa tešia. A my s bratom nie sme výnimka. Pozrieme sa z okna a hurá! ideme sa chystať na sánkovačku. My máme dráhu priamo za domom. Vždy sa tam stretne veľa detí, je to veľká zábava. Často sa pretekáme. Ako pretekárske autá nám slúžia drevené sánky, boby, plastové sánky alebo dokonca postačí aj igelitový mech.

Radi staviame aj snehuliakov, ak má niekto fantáziu, dá sa zo snehu postaviť aj čokoľvek iné. My sme si tento rok postavili korytnačku Igora, u susedov sme videli postavené iglu. Veľká zábava je aj guľovačka.

Lukáško Hlavatorvič

Tento rok je zima neobyčajná. Zo začiatku ani snehu nebolo, ale keď napadol, o to viac sme si ho užili. Často sme chodievali na prechádzky. Boli sme tak raz na prechádzke na Novej ulici. Prechádzali sme okolo kanálov popri chodníku a lákalo ma skočiť si. „Ved' to nie je také hlboké,“ hovorím si. Tak som skočil a do snehu sa mi zaborili takmer celé nohy. Sestra na mňa pozerá, čo to asi robím a začala ma z toho snehu ťahať von. Keď som ako-tak vyliezol, pošmykol som sa a spadol späť do snehu. Domov som šiel celý od snehu a nevedeli sme sa prestať smiať.

Keď sme sa tak raz guľovali, brat a sestra ma hodili do snehu a ešte k tomu ma takmer celého zahrabali. Hneď, ako som vyšiel, prišiel krstný, chytil do rúk lopatu, nabral na ňu sneh a hodil ho na nás. Potom bol zo mňa už úplný snehuliak.

S bratom najradšej hráme guľovačku. Raz som mu hodil snehovú guľu priamo do hlavy a on začal „plakať“. Rýchlo som k nemu bežal, aby som ho oprášil a on, nezbedník, držal v rukách veľkú guľu. Ako som mu oprášoval sneh z bundy, guľa skončila priamo na mojej tvári. Potom sa smial a ja som bol celý od snehu (zase).

Mať staršiu sestru je úžasné. Keď som ju ťahal hore kopcom, šmykol som sa a spadol do snehu. Stavali sme i snehuliaka. Snažili sme sa, uhládzali sme ho a keď bol hotový, ustúpili sme zopár metrov dozadu, aby sme sa pokochali výsledkom našej práce. A v tej chvíli sme „vybuchli“

do hlasného smiechu a nemohli sme sa prestať smiať. Náš snehuliak bol neuveriteľne krivý, oči veľké ako vajcia, ruky dlhé ako strom.

Zima je tento rok prekrásna a veľmi sa z nej teším. Vôbec som si nemyslel, že napadne toľko snehu. Každému prajem, aby si sneh užil a vybláznil sa na ňom. Snáď neskončíte ako ja, že vás každý zguľuje.

Dominik Matuskovič - Zima na Dušnici

Lucia Benovicová

Veselý list z karantény

Vážená pani učiteľka,

úvodom svojho listu Vás srdečne pozdravujem.

Ach, prišiel COVID! Ráno, keď ma mama budí, nie je to ako v bežné rána, keď chodíme do školy. Je to ako keď sa medveď zo zimného spánku prebúda. Vstanem z postele a kráčam do kúpeľne. Idem si umyť zuby novou elektrickou kefkou. Ale ja nie som na ňu zvyknutá, tak sa mi vyšmykne z ruky a špliecha to na všetky strany. Lenke kvapne do oka a kričí: „Mama, zbi ju, zbi ju!“

Lenka o chvíľku vypadne do školy, ale až po tom, ako sa naraňajkuje a vyberie si to najlepšie oblečenie. Minule šla v tých najdrahších šatách, čo ja som si ich dala iba raz, a to na fotenie. Kým mama odprevadí Lenku do školy, mám na krku Lili. A to je peklo! Vždy niečo chce. Minule sa hrala na námorníčku, otravovala ma cez písomku a na biológii pchala do kamery plyšiakov.

Keď skončí online výuka, hrám sa so sestrou na koňa, a to doslova. Skúste uhádnuť, kto je ten kôň. Áno, JA. Neskôr si urobím domáce úlohy a idem von. Keď prídem domov, jem, pozerám televíziu. Príde večer, navečeriam sa a nenápadne sa snažím uchmatnúť si ešte zopár minút pred televízorom. A čo mama neurobí? Vopchá ma do postele. Ale ja si musím čítať knihu: povinné čítanie *Z pol'ovníckej kapsy*. Tak čítam a čítam. V piatok ale nečítam, to dávajú Milujem Slovensko alebo sa naháňam so sestrami a hráme sa na slepú babu alebo zabíjame muchy. A inokedy mi Lianka klope na stenu tak, že div omietka neopadáva!

Rozlúčim sa so želaním, aby sa už mohla otvoriť škola. Už mi veľmi chýba.

Vaša žiačka
Lucia Benovicová

Malokarpatské ľadové tulene – otužovaním k pevnému zdraviu

Väčšinu času trávim v prekúrených miestnostiach. Vetranie nám príliš nevoní, sprchujeme sa zásadne horúcou vodou. A potom sa čudujeme, že nás trápí prechladnutie, chrípka a rad ďalších nepríjemných chorôb. Väčšina odborníkov sa zhoduje v tom, že mierna zima nezvyšuje riziko vzniku infekcie. Príčinou chrípky a prechladnutia nie je chlad, ale skutočnosť, že ľudia trávia viac času doma a sú v užšom kontakte s ostatnými, ktorí ich môžu nakaziť. Otázka znie: Ako sa brániť?

Je potrebné zlepšiť svoju imunitu, čo nám ponúka **otužovanie**.

Hovorí sa, že otužovanie v studenej a ľadovej vode zocelí telo aj dušu a tí, čo sa pravidelne otužujú, dávajú tejto múdrosti za pravdu. Blahodarný účinok studenej vody na ľudský organizmus bol už mnohokrát preskúmaný a zároveň potvrdený. Studená voda napomáha k zrodu bielych krviniek v tele, pretože telo je studenou vodou prinútené si ich vytvoriť. Ak budeme otužovanie praktizovať pravidelne, s veľkou pravdepodobnosťou sa dočkáme želaného efektu, teda zlepšenej imunity. Otužovanie pomáha nielen lepšie zvládať zimu a mráz, ale napríklad aj letné horúčavy. Je aj o tréningu osobnosti. Ak sa človek prekoná a otužuje sa ráno, o niekoľko sekúnd má lepšiu náladu.

Otužovanie a zimné plávanie je predovšetkým u začiatočníkov vecou psychiky, aj keď zdanlivo telo pri tom trpí viac ako myseľ. Dobrý pocit z prekonania chladu a v počiatkoch i strachu či stresu sa následne vráti a prinesie so sebou zdravotné benefity.

Čo sa stane s našim telom pri otužovaní?

Keď vojdeme do ľadovej vody, nastane šok a začneme prudko dýchať. Práve tento šok je nebezpečný v prípade, že sme sa do vody dostali nechcene, napríklad ak by sa prepadol ľad alebo sa potopila loď. Môže viesť k zástave srdca alebo k tomu, že sa omylom nadýchame vody a utopíme. Kto sa chce pustiť do otužovania, konzultuje to so svojím lekárom.

Postupne šok opadne, voda je stále studená, no pocity trochu menej, až na niektoré miesta, kde spôsobuje pichavú bolesť. Aj tá však prevažne ustúpi a po niekoľkých minútach sa začneme cítiť prekvapivo fajn a pokojne. Vtedy pomaly nastáva čas ísť z vody von.

Máme pocit, že je premrznuté celé telo, no chlad v skutočnosti prenikol len jemne pod kožu a teplota tela klesla tak o 1 °C, čo sa občas prejavuje triaškou – telo sa snaží zohriať. Ak vo vode strávime menej ako tridsať minút (závisí to od jednotlivca), neohrozíme vnútorné orgány – niekoľko minút je úplne bezpečných.

Čo sa udialo počas tohto intenzívneho zážitku?

Po šoku sa telo začalo brániť – stiahli sa cievy, čím sa zmenšil objem krvi v koži a teda aj jej tepelná vodivosť. Tým bežne stúpne krvný tlak, čo telo kompenzuje vyťahnutím vody z krvi, čo následne vedie k nutkaniu sa vymočiť. Chladom sa spomalilo šírenie nervového signálu, vďaka čomu sa zmenšilo vnímanie bolesti. Občas sa niekto rezne na kameni a ani si to nevšimne. Zároveň však chladnú aj svaly, a tým klesá motorika a schopnosť plávať. Vraví sa, že dobrý plavec v normálnej vode je podpriemerný plavec v ľadovej.

Telo si myslí, že máme problém, a tak vyplavuje kokteil hormónov, ktoré nás nabudia a povzbudia. Ich úlohou je pomôcť nám dostať sa z ohrozenia života a zostať pri vedomí. Povzbudivý účinok hormónov budeme cítiť ešte dlho po ľadovom kúpeli.

Aké výhody prináša otužovanie?

Otužovaním v prvom rade výrazne zlepšíme termoregulačné schopnosti nášho tela. To znamená, že sa ľahšie vyrovnáme s chladom a zimou, najmä so zlým počasím. Nosenie ľahšieho oblečenia, menej vrstiev, vyradenie šálov, rukavíc, u niektorých ľudí i čiapok sú rovnako istou formou otužovania. Získame tak menšiu náchylnosť na prechladnutie, ochorenia dýchacích ciest počas celého roka a aj ich kratšie trvanie.

Vďaka otužovaniu sa ľudia cítia dlhodobo energickejšie a pozitívnejšie naladení, majú zlepšenú hormonálnu činnosť, pamäť aj imunitu. Bežne pomáha aj reumatikom či astmatikom. Mnohí ľudia zistili aj ústup alergií, resp. sennej nádchy. Pravidelné otužovanie stabilizuje krvný tlak, zmiernuje bolesť, podporuje krvný obeh a napomáha vylučovaniu toxínov z tela. V neposlednom rade je to pozitívny vplyv na psychiku, zníženie pocitu aj vplyvu stresu. Dôležité je i nadobudnutie vedomia, že pobyt v prírode aj v zime a za horších podmienok je znesiteľnejší, a človek je lepšie pripravený na zimné športy. Viacerí si dokonca pochvaľujú lepšiu termoreguláciu tela aj v lete a lepšie zvládanie letných horúčav.

Náš genetický kód sa za posledné storočia či tisícročia výrazne zmenil. Spohodlneli sme. Tie isté telá, ktoré sa dnes drkocú, keď majú prebehnúť v daždi z auta do obchodu, by kedysi dávno v tých istých podmienkach veselo behali po vonku a len v tenkom kabátiku by niekde v lese zbierali bobuľky či chystali pasce na zajace. Páperové bundy a všadeprítomné vyhrievanie sú relatívne novou záležitosťou. Je to však podobne ako s behaním či cvičením: trocha tréningu vie spraviť divy, a to po fyzickej aj psychickej stránke. A podobne ako pri behaní či cvičení – najťažšie je začať.

Otužovanie je viac psychická než fyzická výzva

Ak by ste sa chceli pustiť do otužovania, dá sa s ním začať tromi spôsobmi:

1. doma so studenými sprchami,
2. vonku pokračovaním v plávaní v „otvorenej vode“ jazera aj po skončení letnej sezóny,
3. pre najodhodlanejších s najlepšou výdržou – pokračovať aj v neskorej jeseni či priamo v zime studeným vzduchom a krátkymi vstupmi do studenej otvorenej vody.

Ideálne je začať pravidelne plávať v lete – a neprestať. Je vhodné otužovať sa v skupine, ľudia sa navzájom postrážia, potiahnu sa. Možno prekvapíte samých seba a vydržíte až do ďalšieho leta.

Potenciálne nebezpečný aspekt je prvotný šok, ten sa však zmiernuje tréningom. Plávanie v otvorenej vode je dobré kombinovať so studenými sprchami doma, hoci domáce studené sprchovanie nemajú radi aj niektorí otužilci a považujú ho za náročnejšie ako plávanie v zime vonku (aj pri vyššej teplote studenej vody zo sprchy ako teplote vody v jazere).

Pozorovaním reakcií vlastného tela a porovnávaním skúseností s dlhodobjšími otužilcami si začiatočník môže vytvoriť správny prístup a riadiť sa ďalej vlastnými pocitmi a záujmom. Niektorí to počas otužovania vzdajú. Vracajú sa k týmto pokusom neskôr, v nasledujúcej sezóne a potom sa to podarí. Iní začnú a už neprestanú celú ich prvú otužileckú sezónu, ktorá trvá v našich zemepisných podmienkach a teplotách otvorenej vody od začiatku októbra do polovice mája, teda takmer osem mesiacov. Aj dlhoroční otužilci museli spočiatku preskákať ťažké začiatky a často zviať boj sami so sebou, najmä so svojou psychikou. Je normálne, keď sa začínajúci otužilci v prvej sezóne ťažšie rozhodujú, či opäť vstúpiť alebo nie do ľadovej vody. Napriek „boomu“ otužovania sa prevažná väčšina ľudí na „boj“ so studenou a ľadovou vodou nikdy neodhodlá.

Pre koho nie je otužovanie vhodné?

Všeobecne povedané: podstatné je, že človek môže začať s otužovaním v každom veku, ak nemá závažnejšie zdravotné problémy, najmä srdcovocievne. Pri deťoch pod dvanásť rokov treba byť, samozrejme, omnoho opatrnejší, ale aj medzi nimi sa nájdu neuveriteľne zdatné jedince, ktoré sa v sprievode rodičov statočne popasujú so studenou vodou. Horná veková hranica na začatie s otužovaním nie je obmedzená, v tomto má tento (čiastočne adrenalinový) a nenákladný šport ďalšiu prednosť.

Malokarpatské ľadové tulene

Pred pár rokmi si skupinka odhodlaných dobrodruhov, medzi ktorými boli aj bratia Jožko a David Holický z Dechtíc, povedali, že skúsia otužovanie na vlastnej koži a urobia tak niečo pre svoje zdravie. Otužovanie im tak učarovalo, že sa ho už nevedeli vzdať, ba čo viac – malá skupinka mladých mužov sa postupne rozrastala o nových členov, až vznikla organizácia s názvom **Malokarpatské ľadové tulene**.

Ak to bolo možné, pravidelne sa chodievali (počas pandémie jednotlivito) spolu otužovať na priehradu v susednej Chtelnici. Jedným z členov, nadšeným prívržencom ľadovej vody, je aj *Ing. Peter Roháč* z Dechtíc, ktorý sa chodieval pravidelne otužovať s celou rodinkou. „Kto by to bol vtedy povedal, že sa stanem vášnivým otužilcom aj ja?“ s úsmevom na perách spomína na časy, keď chodieval kamerovať otužilcov na okolitých priehradách, „zababušený“ až po uši. Petrova dcéra, *Mgr. Katarína Hlavatovičová*, hovorí o otužovaní: „Ja napríklad na sebe neznesiem studenú sprchu, ale toto je iné. Keď prídeš, je to ozaj taká superpartia, že ti povedia, čo presne máš robiť. Mne poradili jednoducho ísť a nezastaviť, kým som nebola po krk vo vode a hlavne zhlboka dýchať. Na prvýkrát je postačujúce len sa ponoriť a vyjsť von, postupne to skúšať dlhšie. Keď človek vyjde z vody,

nie je mu vôbec zima, pokiaľ nefúka, no treba si dať rýchlo dole plavky a obliecť župan. Väčšinou sú všetci červení až presne po čiaru, pokiaľ im siahala voda. Potom sa každý oblečie, dáme si teplý čaj a väčšinou poskakujeme. Niektorí si pred tým zabehajú alebo zacvičia, keď sa dá, založí sa ohník. Ja osobne som začala absolútne bez prípravy vo februári, čiže rovno do ľadu a teda musím si zaklopať, že som nemala ani len nádchu, ani škriabanie v krku, nič.“

Z rozhovorov s otužilcami zisťujeme, že zimné plávanie má na nich pozitívne účinky. U niektorých ustúpili iné zdravotné problémy, ktoré predtým dlhodobo liečili bez výrazného zlepšenia. Pre dlhodobých otužilcov je otužovanie a zimné plávanie zvykom a spôsobom životného štýlu, od ktorého by sa už ťažko odvykalo.

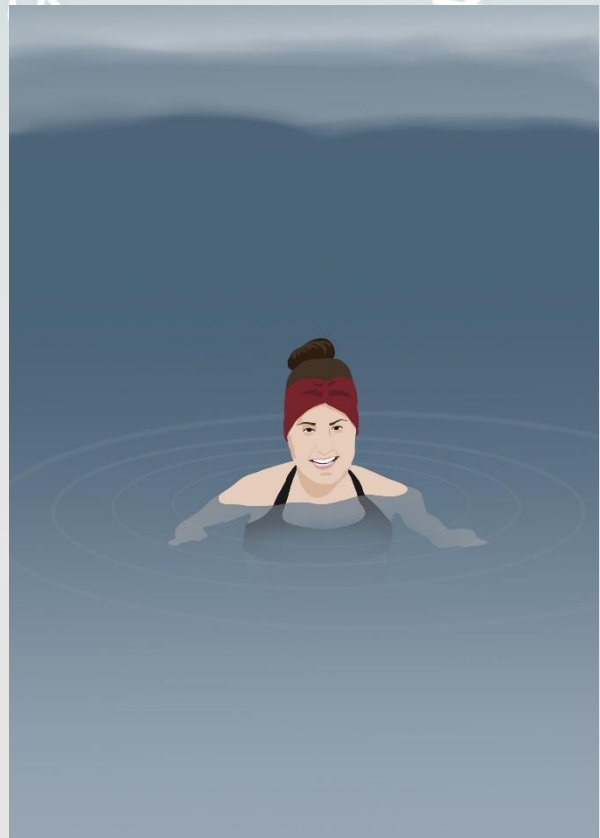
Ktovie, možno i vám otužovanie učaruje a zmení život. Či už do ľadovej vody vojdete ako skúsený otužilec s chladnou tvárou alebo budete kričať na ratu, treba to vyskúšať.

Ako sme to skúsili my

V jednu krásnu snečnú nedeľu sme sa spolu s mojím Miškom odhodlali, že otužovanie vyskúšame na vlastnej koži. Predošlú nedeľu mrzlo a bola taká zima, že sme sa neodvážili, ale v tento deň sme nabrali všetku odvahu a pevné rozhodnutie. Počasie nám prialo, teplota vzduchu sa pohybovala okolo pár stupňov nad nulou, hoci voda bola ešte ľadová, čoho dôkazom bol hrubý ľad, v ktorom bol vysekaný vstup do vody. Pred otužovaním sme si trochu zabehali, zacvičili a rozprúdili krv v celom tele. Keď nám bolo teplo, vyzliekli sme si bundy, vrchné oblečenie, vyzuli topánky a po malých krôčikoch sme vstupovali čoraz hlbšie do vody. Na nohách to bolo znesiteľné, horšie to bolo od stehien nahor, najmä keď ľadová voda siahala na chrbát. V prvom momente to bol šok, ktorý bolo treba poriadne rozdýchať. Hlbokým dýchaním sme upokojili telo a o chvíľku si začalo zvykať na chlad. Vôbec sme necítili zimu, skôr jemné štípanie na pokožke. Na chvíľku sme sa omočili a vyšli von. Po vyjdení z vody nám nebolo absolútne zima, práve naopak, prichádzali nečakané záplavy tepla, k čomu prispel i horúci zázvorový čajík. Boli to veľmi príjemné pocity energie, šťastia a zadosťučinenia, že sme to dokázali a prekonalí tak sami seba. Ďalšie razy sme vo vode vydržali o čosi dlhšie (približne 2 minúty) a najväčšiu zábavu sme mali z toho, ako nás okoloidúci ľudia sledovali a krútili hlavami, že sme sa asi zbláznili. Nám však bolo v ľadovej vodičke príjemne.

Poznám ľudí, ktorí sa chodia otužovať aj v mínusových teplotách, čo veľmi obdivujem. Na začiatok nám to stačilo a môžem povedať, že to bol jeden z najsilnejších zážitkov v mojom živote. V otužovaní budem pokračovať aj naďalej počas jarných mesiacov, no najväčšie čaro otužovania sa zažije v zime, v ľade. Otuzovanie môžem len a len odporúčať, kto má odvahu, nech to určite skúsi.

*Handmade -
vyrobené rukami a s láskou*

Srnka z dreva

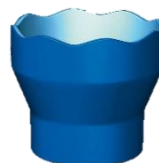

Srnka je nádherný tvor. Jej elegantný, ladný krok plný slobody môžeme najčastejšie zazrieť za súmraku i svitania, kedy sa potuluje hustými lesmi, nivami i rúbaniskami, hľadá potravu, bezpečie. V letnom období je samotárska, zdržuje sa najradšej pri okrajoch lesov. V období zimnom jej plachosť mierne ustúpi a odvážne sa vydáva na polia ozimín, preniká na okraje ľudských obydľí. Keď budeme mať šťastie, môžeme ju zazrieť.

Krehkosť a ľahkosť jej bytia, tela i ducha, s hlbokým intuitívnym zmyslom pre to, čo sa deje, nás neprestáva fascinovať. Vníma svet vôkol seba tak hlboko a inštinktívne, že je vždy o krok vpred. Od srnky by sme sa mohli učiť: byť slobodní duchom a radosť sa zo života, aby sme mohli rýchlo a svižne preskakovať prekážky, vždy dopadať na stabilné „kopýtka“ na pevnú zem a bez námahy prechádzať životom, i keď sa vydáme do „nových častí lesa“. Buďme ako srnka nebojácni, verme svojej intuícii a vedzme, že hlboké uvedomenie a spojenie so svetom v kombinácii s vierou v seba samých je najlepšou ochranou, ktorá nám môže byť poskytnutá.

Prinášame vám inšpiráciu z bezodnej studnice prírody. *Vyrobme si srnku z dreva.*

Čo budeme potrebovať?

Výroba dekorácie

Na pripravený drevený „tanier“ si ceruzou (ideálne číslom 2B) predkreslíme tvár srnky podľa ľubovôle. Snažíme sa robiť presné ťahy a nepomyliť sa, pretože z dreveného povrchu sa stopa po ceruzke horšie gumuje. Nakreslíme si nos s ňufáčikom, očka (kto chce, môže nakresliť otvorené oči a pohrať sa s ich tvarom, farbami i leskom).

Ak máme tvár nakreslenú, pripravíme si paletu na farby, pohár na vodu naplníme do polovice, pripravíme si hrubý i tenký štetec a (najlepšie) akrylové farby. Kto nemá akryl, môže použiť, samozrejme, i temperu. Budú nám stačiť tri odtiene: *biela, hnedá a čierna*.

Malé množstvo hnedej farby (nezabudnite farbou vždy šetriť!) vytlačíme na paletku a rozriedime ju troškou vody. Veľmi dobrým pomocníkom je i *médium*, ktoré akrylovú farbu dokonale rozriedi a po jej nanesení farba nepraská a je krásne lesklá a žiarivá. Hrubším štetcom namaľujeme hnedú časť nosa.

Ak treba, doplníme ešte malé množstvo hnedej farby, po malých kvapôčkach postupne pridávame bielu farbu a poriadne miešame (môžeme pridať i zopár kvapiek média). Naším cieľom je vytvoriť jemnú *béžovú farbu*, ktorá vznikne práve spojením týchto dvoch farieb.

Ak sme už spokojní s odtieňom, hrubším štetcom nanášame okolie noška. Nepremaľujeme ale čiary očí, aby sme vedeli namaľovať farbou ich správny tvar.

Keď máme hotové aj béžové plochy, necháme srnku chvíľku preschnúť a pokračujeme ďalej. Na čistú paletu si vytlačíme čiernu farbu. Pokvapkáme médium alebo zriedime troškou vody a čo najtenším detailným štetcom maľujeme kontúry (čiary) očí, rias, ňufáčika (ktorý i celý vymaľujeme). Tento krok srnku veľmi pekne zvýrazní, preto si dávame pozor, aby sme čiary urobili presne a nevchádzali do inej farby. Vytlačíme si i zopár kvapiek bielej farby a tenkým štetcom maľujeme ohraničujúcu čiaru okolo celej tváre i noška.

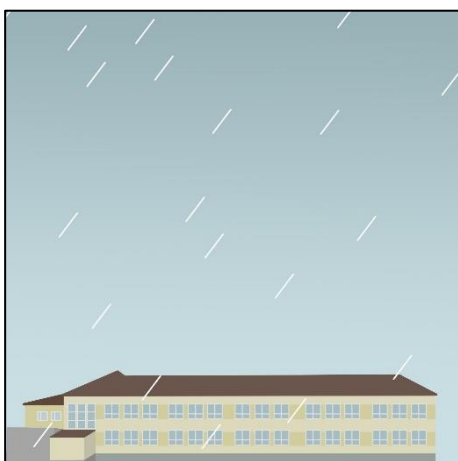
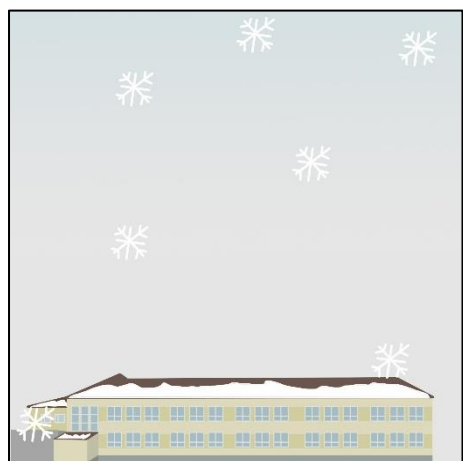
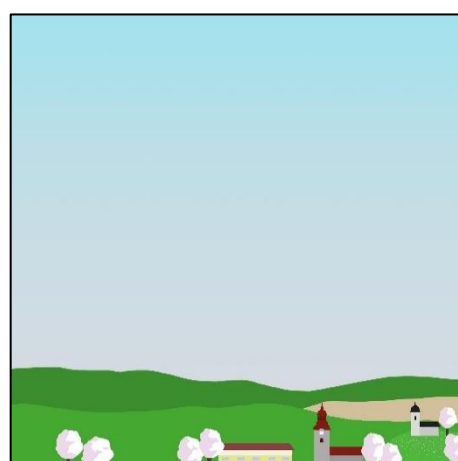
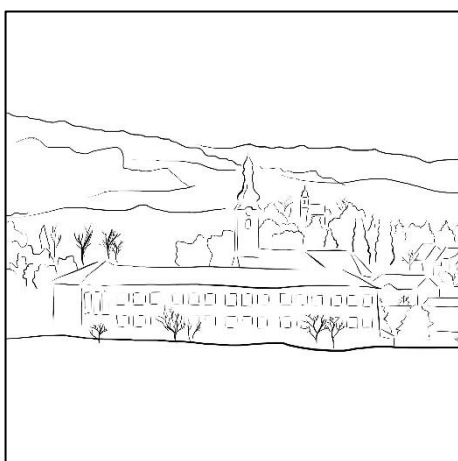
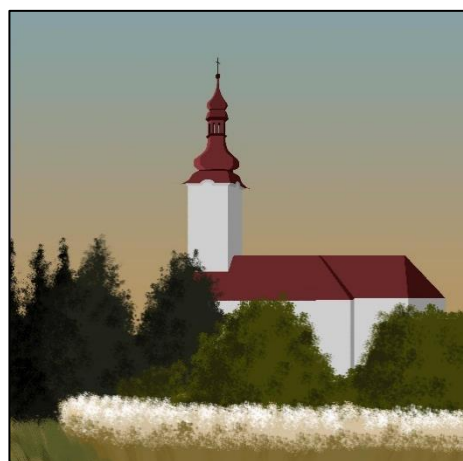
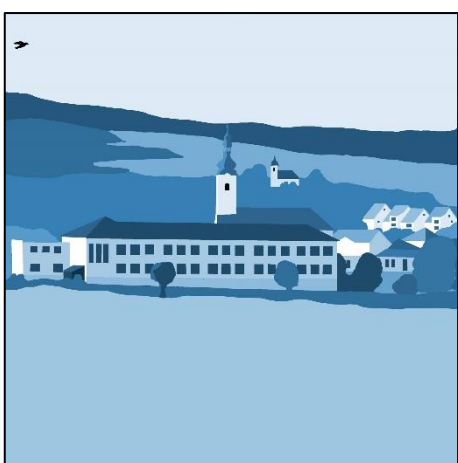
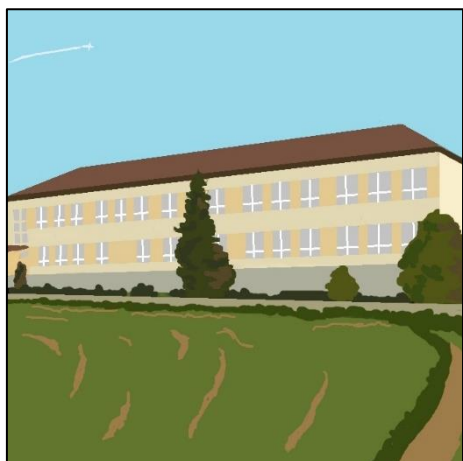
Tadá! Tvár máme hotovú. Páči sa vám?

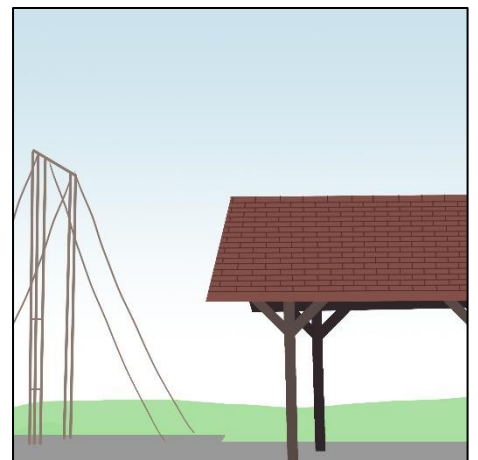
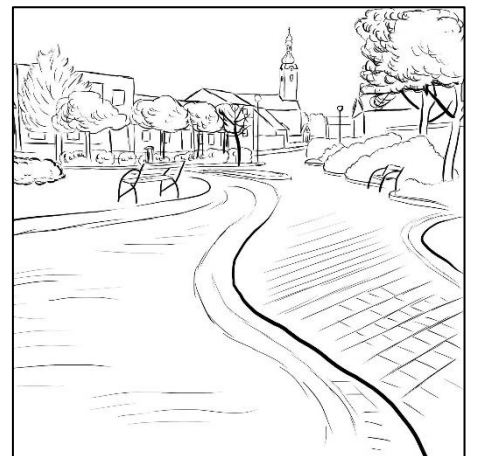
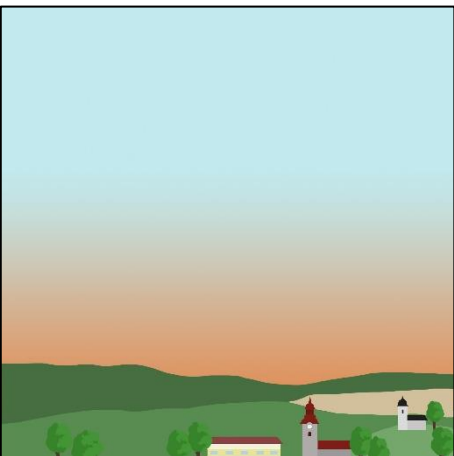
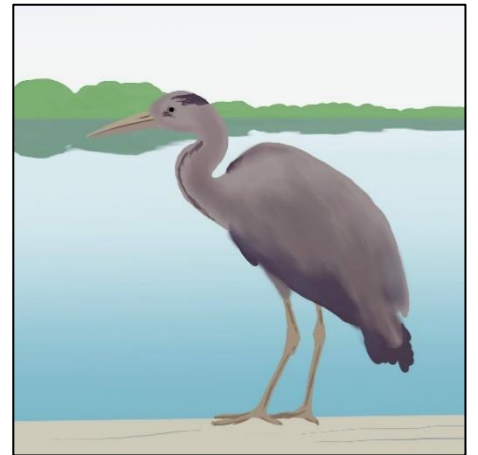
Ušká si pripravíme vopred. Najlepším materiálom na ne je filc. *Prečo?* Je hrubý a pevný, takže pekne drží tvar, a má krásne výrazné farby. Šikovní žiaci alebo maminky môžu do uší vložiť i drôtičky, čím vytvoria tvarovateľné ušká a posunú našu výrobu na vyššiu úroveň.

Dáme si nahriať tavnú pištoľ s voskom (zväčša je to do desať minút) a keď je horúci (nepopáliť sa, prosím!), jemne ho vtlačíme na boky dreva, kde chceme mať ušká. Vytlačíme hrubšiu „voskovú čiaru“ a prilepíme uško. To isté opakujeme na druhej strane. Pištoľ ihneď vypneme z elektrickej zásuvky, už ju potrebovať nebudeme. Ušká chvíľočku pridržiavame, aby sa dobre nalepili a v tomto momente máme srnku hotovú. Na záver by bolo vhodné poprosiť tatina, aby vám drevo z bokov a zadnú časť pretrel vrstvou priesvitného laku, aby nám dlho vydržalo.

Drevená srnka je veľmi roztomilá a poslúži ako krásny doplnok napríklad do detskej izbičky, ale i ako originálny darček. Vychutnajte si jej výrobu, ponamáčajte si rúčky, mozgové záviny, vycibrite si svoje zručnosti a majte z toho všetkého veľkú radosť. Pretože tvorenie má prinášať radosť. Veľa šťastia, umelci!

Zahrajme si pexeso

Pexeso treba vytlačiť 2x, aby sme získali páry. Môžeme ho podlepiť tvrdším papierom. Kto nájde najviac párov, stáva sa víťazom. Prijemnú záberu!

Rezervni hodim

hodina	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
ponedelok							
utorok							
streda							
štvrtok							
piatok							
čas od-do							

hodina	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
ponedelok							
utorok							
streda							
štvrtok							
piatok							
čas od-do							

Hurá, prázdniny!

Termíny prázdnin v školskom roku 2020/2021

PRÁZDNINY	POSLEDNÝ DEŇ VYUČOVANIA PRED PRÁZDNINAMI	TERMÍN PRÁZDNIN	ZAČIATOK VYUČOVANIA PO PRÁZDNINÁCH
jesenné	28. október 2020 (streda)	29. - 30. október 2020	2. november 2020 (pondelok)
vianočné	18. december 2020 (utorok)	21. december 2020 – 8. január 2021	11. január 2021 (pondelok)
jarné	26. február 2021 (piatok)	1. – 5. marec 2021	8. marec 2021 (pondelok)
veľkonočné	31. marec 2021 (streda)	1. – 6. apríl 2021	7. apríl 2021 (streda)
letné	30. jún 2021 (streda)	1. júl – 31. august 2021	2. september 2021 (štvrtok)

Zvonenie

Do školy žiaci prichádzajú o **7:45** h., vyučovanie začína o **8:00** h.

VYUČOVACIA HODINA	PRESTÁVKA
1. vyučovací hodina 8:00 – 8:45 h.	10 minút
2. vyučovací hodina 8:55 – 9:40 h.	10 minút
3. vyučovací hodina 9:50 – 10:35 h.	20 minút
4. vyučovací hodina 10:55 – 11:40 h.	10 minút
5. vyučovací hodina 11:50 – 12:35 h.	10 minút
6. vyučovací hodina 12:45 – 13:30 h.	30 minút

Kružková činnosť začína o **14:00** h. a končí o **15:30** h.

Základná škola s materskou školou Dechtice 514

školský časopis

periodicita: dvakrát ročne

číslo: tretie

vydanie: tretie

školský rok: 2020-2021

grafická úprava: Mgr. Soňa Polakovičová,
Monika Polakovičová

jazyková korektúra: Mgr. Soňa Polakovičová

prispievatelia: Ph.Dr. Svetlana Zacharová, Mgr. Soňa Polakovičová, Anna Džurenková, Mgr. Silvia Klčová, Paulinka Árendášová, Laurika Vavrová, Lenka Vajsová, Lukáško Hlavatorič, Alex Rajnič, Lucka Benovicová, Lucka Slabá, Vaneska Durdryová, Miško Šmidorič, Anitka Machovičová, Jakub Sedláček, Markus Blaško, Natálka Filová, Lucka Prvá, Lenka Prvá, Tanička Rumančíková, Šimonko Sedlák, Katka Krajčovičová, Vaneska Komadelová, Sárka Kunková

